

Onderzoeksverantwoording onderzoek Aard en omvang ouderenmishandeling

- EINDRAPPORT ONDERZOEKSVERANTWOORDING -

RegioPlan
Avans Hogeschool:
Leyden Academy on Vitality and Ageing

Amsterdam, 17 mei 2018
Publicatienr. 16240

Inhoudsopgave

1 Vooraf	1
2 Interviewstudie	3
2.1 Doel	3
2.2 Ontwikkeling vragenlijst	3
2.3 Instructie en intervisie interviewers	4
2.4 Steekproeven en benadering respondenten	4
2.5 Huisbezoeken	5
2.6 (Non-)respons	6
2.7 Afspiegeling thuiswonende 65-plusbevolking	7
2.8 Dataverwerking en -analyse	9
3 Informantenstudie	11
3.1 Doel	11
3.2 Opzet en voorbereidingen	11
3.3 Deelnemers informantenstudie	12
3.4 Instrumentarium	12
3.5 Instructie en begeleiding informanten	13
3.6 Codering vermoedens van ouderenmishandeling	14
3.7 Analyse aantal slachtoffers op jaarbasis	14
3.8 Beperkte zeggingskracht	17
Bijlagen	18

Vooraf

1

1 Vooraf

Het onderzoek naar de aard en omvang van ouderenmishandeling is in opdracht van het WODC, en op verzoek van het ministerie van VWS uitgevoerd. Voor de uitvoering van het onderzoek is een samenwerkingsverband tussen RegioPlan, Avans Hogeschool en Leyden Academy on Vitality & Ageing opgezet. Het traject is begeleid door een begeleidingscommissie, voorgezeten door prof. dr. Catrien Bijleveld van het Nederlands Studiecentrum Criminaliteit en Rechtshandhaving en de Vrije Universiteit Amsterdam (zie bijlage 1 voor de samenstelling van de begeleidingscommissie).

Het onderzoek is in drie gemeenten uitgevoerd en beoogde de aard en omvang van ouderenmishandeling bij thuiswonende 65-plussers in kaart te brengen. Om ondanks de verborgenheid van de problematiek toch een zo goed mogelijk beeld te kunnen schetsen van de prevalentie, hebben we in het onderzoek gebruikgemaakt van een combinatie van verschillende onderzoeksmethoden: een interviewstudie, een informantenstudie, er is een (inter)nationaal literatuuroverzicht opgesteld van wat tot nu toe bekend is over de prevalentie van ouderenmishandeling en er werden registraties van meldingen en adviesvragen rond ouderenmishandeling van de Veilig Thuis-organisaties geraadpleegd. De combinatie van de verschillende onderzoeksmethoden is gebruikt om een goede schatting van de prevalentie te kunnen maken.

Ethische toets

Het volledige onderzoeksprotocol en instrumentarium heeft een ethische toetsing ondergaan. De Commissie Ethiek van Rechtswetenschappelijk & Criminologisch Onderzoek (CERCO) van de Vrije Universiteit voorzag geen ethische bezwaren in de uitvoering van het onderzoek. Naast de ethische toetsing van de CERCO is het instrumentarium en protocol zoals opgezet met betrekking tot de *informantenstudie* tevens voorgelegd aan de Medisch Ethische Commissie van het Erasmus MC. Deze heeft verklaard dat het onderzoek niet WMO¹-plichtig is en zodoende nadere toetsing niet aan de orde was.

De gemaakte keuzes en ondernomen stappen in het onderzoek worden in dit document nader toegelicht.

¹ Wet medisch-wetenschappelijk onderzoek met mensen; wanneer onderzoek WMO-plichtig is dan moet het onderzoek vooraf door een erkende medisch-ethische toetsingscommissie worden getoetst.

REGIOPLAN
BELEIDSONDERZOEK

Interviewstudie

2

2 Interviewstudie

Hieronder zetten we het doel en de aanpak voor het opzetten van de interviewstudie uiteen. We gaan in op het gebruikte instrumentarium en de instructie en begeleiding van de interviewers. Tot slot geven we een toelichting op de analyse van de gerapporteerde gegevens.

2.1 Doel

De interviewstudie had tot doel om op basis van zelfrapportage door thuiswonende ouderen van 65 jaar en ouder tot een prevalentieschatting van slachtofferschap van ouderenmishandeling en risicofactoren voor slachtofferschap te komen. Voorwaarde om tot een zo goed mogelijke prevalentieschatting te komen, is om een zo representatief mogelijke groep 65-plussers te interviewen. Het onderzoek is mede om die reden aangekondigd als een breed onderzoek naar welzijn van de 65-plus bevolking. In het onderzoek kwam daarom niet alleen het onderwerp ouderenmishandeling aan de orde maar werd er ook gevraagd naar aspecten zoals lichamelijk en psychische gezondheid, sociale participatie en zorggebruik. Aan de hand van de gegevens op deze domeinen kon bekeken worden welke aspecten verband houden met slachtofferschap. Tevens is in de interviewstudie gevraagd naar kenmerken met betrekking tot de pleger.

2.2 Ontwikkeling vragenlijst

Om ouderenmishandeling in kaart te kunnen brengen is sensitief instrumentarium noodzakelijk dat voldoende ingaat op de ervaren mishandeling en de achtergronden hiervan. Ten aanzien van de gestandaardiseerde interviews is er internationaal gezien slechts een beperkt aantal gevalideerde instrumenten (zie Fulmer e.a. 2004). In het geval van vragenlijsten gaat het om de Conflict Tactics Scale (CTS), het Elder Assessment Instrument (EAI), de Hwalek-Sengstock Elder Abuse Screeningtest (HS-EAST) en de Indicators of Abuse Screen (IOA Screen). Alleen de CTS is ook gevalideerd in Nederlandse context, de HS-EAST is volgens officiële procedures naar het Nederlands vertaald, maar niet gevalideerd.

In eerder prevalentieonderzoek naar mishandeling (zowel naar kindermishandeling als ook naar ouderenmishandeling) is de CTS gebruikt. Ten behoeve van de vergelijkbaarheid is ook in dit onderzoek voor de CTS gekozen. Een ander argument voor deze keuze is dat de CTS direct naar gedragingen vraagt (in plaats van dat er zelf invulling wordt gegeven aan wat mishandeling is) waardoor de aard van mishandeling goed duidelijk wordt. Aanvullend is gebruikgemaakt van vragen uit de HS-EAST. Deze vragenlijst gaat uit van risicofactoren en heeft een indirecte vraagwijze die vooral ingaat op ervaren schade. Aan de hand van deze vragenlijst kan een inschatting worden gegeven welke ouderen risico lopen op slachtofferschap van ouderenmishandeling.

Naast deze gestandaardiseerde vragenlijsten zijn op basis van de (inter)nationale literatuur vragen toegevoegd die ingaan op de risicofactoren voor ouderenmishandeling, met onder meer aandacht voor de lichamelijke en psychische gezondheid, de financiële en de sociale situatie van de ouderen, en de relatie met en achtergrondkenmerken van de (vermoedelijke) pleger. De toegevoegde vragen zijn afkomstig uit gevalideerde vragenlijsten. Bijlage 2 bevat een overzicht van de geraadpleegde literatuur ten behoeve van de ontwikkeling van de uiteindelijke vragenlijst.

De vragenlijst is onder begeleiding van de begeleidingscommissie van dit onderzoek tot stand gekomen en ter toetsing voorgelegd aan de Commissie Ethiek van Rechtswetenschappelijk & Criminologisch Onderzoek van de Vrije Universiteit (CERCO). Voorafgaand aan de start van het veldwerk is de vragenlijst getest. Drie interviewers hebben in de gemeente Rotterdam gedurende 1 dag een pilot uitgevoerd. In totaal zijn er twee interviews volledig afgerond. Deze pilot heeft niet tot wijzigingen in de vragenlijst geleid. De vragenlijst is als bijlage 3 opgenomen.

2.3 Instructie en intervisie interviewers

De interviews met 65 plussers werden afgenomen door laatstejaars studenten en recent afgestudeerden van Social Studies van Avans Hogeschool in Den Bosch, die ervaring hebben met het afnemen van interviews en affiniteit hebben met de doelgroep. Voorafgaand aan het veldwerk werden twee instructiebijeenkomsten georganiseerd waarvoor deelname verplicht werd gesteld. Tijdens de bijeenkomsten werd aandacht besteed aan het fenomeen ouderenmishandeling, de doelgroep en het doel van het onderzoek, de vragenlijst en het interviewprotocol. Tevens werd benadrukt dat de respondent een slachtoffer van ouderenmishandeling kan zijn, maar het kan ook zijn dat de respondent ouderenmishandeling pleegt (of er is sprake van wederzijdse mishandeling). Daarnaast is uitgebreid aandacht besteed aan het handelingsprotocol in gevallen van vermoedelijke ouderenmishandeling (zie bijlage 4). Interviewers ontvingen alle instructies gebundeld in een instructiemap, inclusief het handelingsprotocol (zie bijlage 5).

Gedurende het veldwerk vond tevens maandelijks een intervisiebijeenkomst plaats onder leiding van Janine Janssen, Lector Veiligheid in afhankelijkheidsrelaties. Studenten werden hier in de gelegenheid gesteld om hun ervaringen met elkaar uit te wisselen en vragen te stellen. Daarnaast was het voor interviewers mogelijk om bij praktische of inhoudelijke vragen (telefonisch) contact op te nemen met de coördinator van het veldwerk bij Avans.

In totaal hebben 24 studenten van Avans Hogeschool als interviewer gewerkt. Omdat het op voorhand belangrijk werd gevonden dat ook 65-plussers met een migratieachtergrond zouden worden bereikt, zijn er ook enkele interviewers ingezet met een migratieachtergrond, die in staat waren om in de eerste taal van de te benaderen respondenten de aard en het doel van het onderzoek toe te lichten. Eén interviewer had een Marokkaanse achtergrond en een andere was van Turkse komaf.

2.4 Steekproeven en benadering respondenten

In overleg met de afdeling Basisregistratie Personen (BRP) in de drie gemeenten werd een willekeurige steekproef van adressen van thuiswonende 65-plussers getrokken. Door het trekken van een willekeurige steekproef is getracht de verdeling tussen man/vrouw, leeftijd, etnische achtergrond etc. te laten overeenkomen met de thuiswonende 65-plus bevolking in de gemeente. Aanvankelijk is aan de gemeente Rotterdam gevraagd een willekeurige steekproef van 2500 adressen aan te leveren, aan de gemeente Tilburg 2000 adressen, en aan de gemeente Boxtel 1500 adressen (totaal 5000). Gaandeweg het onderzoek bleek de respons echter ruimschoots lager te liggen dan verwacht, waardoor aanvullende steekproeven nodig waren. Uiteindelijk is een steekproef van 8896 adressen aangeschreven: 3473 in Rotterdam, 2950 in Tilburg en 2473 in Boxtel (zie tevens tabel 1).

Tabel 2.1 Steekproef gesplitst naar gemeente Rotterdam, Tilburg, Boxtel en totaal

	Totaal gebruikte adressen in steekproef		Rotterdam		Tilburg		Boxtel	
Totaal	8896		3473		2950		2473	
Man	4065	45,7%	1541	44,4%	1340	45,4%	1184	47,9%
Vrouw	4831	54,3%	1932	55,6%	1610	54,6%	1289	52,1%

De geselecteerde 65-plussers zijn per brief (door Avans Hogeschool en Regioplan) benaderd voor deelname aan het onderzoek. De aankondigingsbrief is opgesteld in afstemming met de opdrachtgever van het onderzoek en de CERCO van de Vrije Universiteit. Om ook de ouderenpopulatie met een migrantenachtergrond te bereiken in het onderzoek, en in de gelegenheid te stellen mee te doen aan het onderzoek, is de aankondigingsbrief (en afmeldkaart) vertaald in meerdere talen (zie bijlagen 6 en 7). Voor de deelnemende gemeenten is in kaart gebracht welke etnische groepen het meest voorkomend zijn onder de 65-plussers. Op basis van deze informatie is gekozen om het materiaal te laten vertalen door een

vertaalbureau in het (Marokkaans) Arabisch, Turks, Frans en Engels. Geadresseerden werden in de gelegenheid gesteld om zich binnen een vastgestelde termijn af te melden voor het onderzoek (telefonisch, per e-mail of per gefrankeerde antwoordkaart). Er is in dit onderzoek bewust niet gekozen voor de optie van actieve aanmelding voor het onderzoek, met het oog op de kans dat deze werkwijze selectieve uitval, van bijvoorbeeld de meest kwetsbare ouderen, in de hand zou kunnen werken. De steekproef van geadresseerden is in zes delen aangeschreven in de periode augustus 2017 tot en met januari 2018.

Deelnamebereidheid

Gedurende het onderzoek is besloten om een poging te doen de deelnamebereidheid te verhogen. In de aankondigingsbrief werd vermeld dat deelnemers aan het interview kans maakten op een tegoedbon van €25,-. Aan het eind van de interviewstudie zijn 40 tegoedbonnen verloot onder *alle* deelnemers (naar rato verdeeld onder de respondenten in de drie gemeenten).

2.5 Huisbezoeken

De interviewers gingen op huisbezoek bij alle geadresseerden die zich niet naar aanleiding van de aankondiging afmeldden. Als de geadresseerde niet thuis was, werd er een 'niet-thuiskaart' achtergelaten met contactgegevens zodat de betrokkene alsnog zelf een afspraak voor een interview kon maken². Daarnaast werd door de interviewers in principe altijd nog eens op een andere dag en tijdstip aangeboden (tot maximaal 3 pogingen).

De interviewers legitimeerden zich bij aankomst aan huis zodat de bewoner zich ervan kon verzekeren dat de interviewer daadwerkelijk uit naam van het aangekondigde onderzoek een interview kwam afnemen. Indien de respondent op dat moment niet in de gelegenheid was om medewerking aan het interview te verlenen, dan werd er meteen een nieuwe afspraak ingepland. Bij binnenkomst lieten de interviewers de respondent allereerst een toestemmingsverklaring tekenen (bijlage 8). Tevens werd uitgelegd dat bij waarneming van gevaarlijke situaties door Janine Janssen, Lector Veiligheid in Afhankelijkheidsrelaties, een melding bij Veilig Thuis zou worden gedaan. In totaal is dat drie keer gebeurd. Met het oog op het vertrouwelijke karakter van die meldingen, kan hier geen verdere informatie over de gevolgen van die meldingen worden gegeven.

In de training vooraf is studenten op het hart gedrukt hun eigen veiligheid ten alle tijden te laten prevaleren. Met de interviewers is afgesproken dat zij via WhatsApp een bericht zouden sturen als zij een woning betraden en opnieuw een bericht zouden sturen bij het verlaten van het betreffende pand. Indien meer dan twee uur verstreek, werd door een medewerker van Avans contact opgenomen met de interviewer (eerst via WhatsApp en daarna indien nodig nog telefonisch) om na te gaan of alles in orde was. Eén interview is afgebroken vanwege een onveilige situatie.

De vragenlijst werd door de interviewer op een laptop met internetverbinding ingevuld. De respondenten werd uitgelegd dat de gegevens automatisch bij het invullen op een beveiligde server van Regioplan terechtkwamen, waar de gegevens vervolgens werden opgeslagen voor analyse.

Bij aanvang van het interview is de respondent uitgelegd dat het belangrijk is dat het interview onder vier ogen werd afgenomen en is verzocht om het interview zonder de aanwezigheid van andere bewoners of bezoekers af te nemen. Bij verreweg de meeste interviews is dit zonder problemen ook zo gebeurd. Bij zeven interviews is het interview echter niet onder vier ogen afgenomen, en was er een derde persoon aanwezig. Meestal betrof dit de partner, of het kind van de respondent. Bij één van deze interviews is door de interviewer beschreven dat de aanwezigheid van een partner duidelijk invloed had op het interview. Bij de andere interviews was de interviewer van mening dat de aanwezigheid van een derde persoon geen of nauwelijks invloed had en dat de aanwezige zich niet bemoeide met het interview. Dergelijke informatie en overige kwalitatieve informatie over de bruikbaarheid van het interview is

² In 130 gevallen is zodoende alsnog een interview afgenomen.

door interviewers in een logboek beschreven. Op basis van deze aanvullende informatie is besloten om in totaal vier interviews buiten de analyse te houden.

2.6 (Non-)respons

In deze interviewstudie hebben we te maken gekregen met non-respons: niet alle benaderde 65-plussers zijn immers bereikt of wilden of konden meewerken aan het onderzoek. In tabel 2 is te zien welk deel van de uitgenodigde 65-plussers is bereikt en wel of niet heeft meegedaan.

Het overzicht laat zien dat in totaal 8896 65-plussers per brief werden uitgenodigd. Iets meer dan de helft van de genodigden (52,7%) meldden zich na ontvangst van de brief af voor het onderzoek. De overgebleven adressen zijn bezocht door interviewers van Avans, met uitzondering van enkele adressen die niet gevonden werden. Uit deze huisbezoeken (N = 4199) zijn in totaal 1015 interviews voortgekomen; dat is 24,2 procent van het aantal huisbezoeken en 11,4 procent van het aantal aangeschreven adressen. In totaal bleken 13 interviews niet bruikbaar³, zodat netto 1002 interviews overbleven voor de analyse. De responspercentages variëren tussen de gemeenten: 16,5 procent in Rotterdam, 30,3 procent in Tilburg en 28 procent in Boxtel.

Circa driekwart van de bezochte 65-plussers heeft niet aan het onderzoek deelgenomen. In onderstaande tabel is te zien wat daarvan de achtergrond is. In de meeste gevallen is de betreffende persoon (herhaaldelijk) niet thuis aangetroffen (47,2%) of weigerde de persoon aan de deur (45,5%). In een kleiner deel wilde men een andere keer afspreken maar is dat niet gelukt (5,1%). In 2,1 procent bleek de betreffende persoon niet meer op het adres te wonen, langere tijd naar het buitenland te zijn of de persoon was inmiddels overleden.

Tabel 2.2 Benadering respondenten gesplitst naar totaal, Rotterdam, Tilburg en Boxtel

	Totaal		Rotterdam		Tilburg		Boxtel	
	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%
Aantal brieven gestuurd	8896	100	3473	100	2950	100	2473	100
Aantal afmeldingen na aankondiging	4688	52,7	1786	51,5	1547	52,4	1355	54,8
Aantal adressen niet bezocht/gevonden	9		7		2		0	
Aantal bezochte adressen	4199	100	1680	100	1401	100	1118	100
Bruto aantal afgenomen interviews	1015	24,2	277	16,5	425	30,3	313	28,0
Non-respons bij huisbezoek:	3184	75,8	1403	83,5	976	69,7	805	72,0
- (nieuwe) afspraak maken; geen resultaat	164	5,1	50		65		49	
- weigering aan de deur	1448	45,5	575		459		414	
- (herhaaldelijk) niet thuis	1504	47,2	751		429		324	
- woont hier niet meer/in buitenland/overleden	68	2,1	27		23		18	

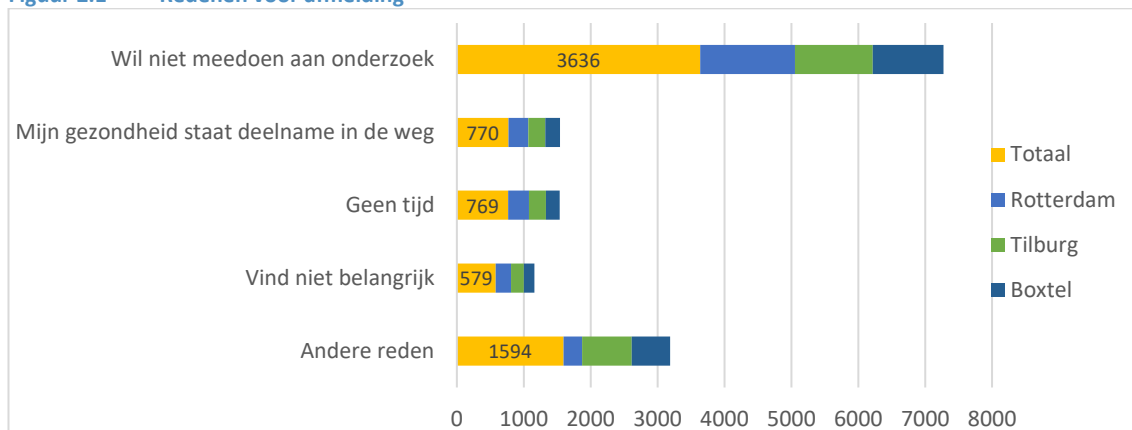
Redenen voor afmelding

Mensen die zich na ontvangst van de uitnodiging voor het onderzoek, aan de deur of naar aanleiding van de 'niet-thuiskaart' afmeldde, konden hier één of meerdere redenen voor opgeven. Figuur 1 laat zien welke redenen zijn genoemd. De figuur laat zien dat mensen het vaakst aangegeven niet mee te wil-

³ Daarvan waren acht interviews voortijdig afgebroken waardoor ze niet bruikbaar waren. Van vier respondenten bleek het interview op basis van informatie in logboeken niet betrouwbaar vanwege beïnvloeding door aanwezige partner/huisgenoot of vanwege ernstige verwardheid/cognitieproblemen (o.b.v. informatie in logboeken en een cognitietest gedurende het interview). Nog eens één interview bleek te zijn afgenomen met een respondent van 64 jaar oud; dit interview is vanwege de gehanteerde leeftijdsgrens van 65 jaar verwijderd.

len werken met onderzoek. Daarna volgen een slechte gezondheid en geen tijd als reden om niet mee te kunnen doen. Tevens is er een groep die geen belang hecht aan deelname. Verder hebben meerdere mensen gebruikgemaakt van de mogelijkheid om een andere reden op te geven.

Figuur 2.1 Redenen voor afmelding

Kenmerken van de non-responsgroep

Van de personen die niet werden bereikt, zijn geslacht en leeftijd bekend. Van de non-responsgroep is 44,8 procent man en 55,2 procent vrouw. De gemiddelde leeftijd is 74,9 jaar (sd=7,22). Er is getoetst in hoeverre de non-responsgroep statistisch afwijkt van de responsgroep. Dit bleek niet zo te zijn wat betreft de gemiddelde leeftijd, maar wel wat betreft geslacht: 55,2 procent van de non-responsgroep is vrouw, vergeleken met 47,4 procent van de responsgroep ($\chi^2 = 22,09$, $df=1$, $p<0,00$).

2.7 Afspiegeling thuiswonende 65-plusbevolking

Er is onderzocht in hoeverre de responsgroep een representatieve afspiegeling is van de totale (thuiswonende) Nederlandse 65-plusbevolking. Om dit vast te stellen is gekeken naar geslacht, leeftijd en hoogst voltooide opleidingsniveau (zie tabellen 2.3 en 2.4). Er is gebruikgemaakt van gegevens van CBS Statline om deze vergelijking te kunnen maken. De verdeling naar opleidingsniveau is alleen beschikbaar voor de totale 65-plusbevolking (dus inclusief niet-thuiswonende 65-plussers). Tabel 2.3 laat de verdeling naar opleidingsniveau van de responsgroep zien in vergelijking met de totale 65-plusbevolking.

Tabel 2.3 Verdeling opleidingsniveau in de totale 65-plusbevolking en de responsgroep

Opleidingsniveau	Totale 65 plus bevolking in Nederland		Responsgroep interviewstudie	
	Abs	%	Abs	%
Laag	1546000	50,86	278	28,08
Middelbaar	939000	30,89	383	38,69
Hoog	555000	18,26	329	33,23
Totaal	3040000	100	990	100,00

Bron: CBS Statline en Regioplan

Tabel 2.4 Verdeling geslacht en leeftijd in de thuiswonende 65-plusbevolking en responsgroep

Leeftijdsgroep	Totale thuiswonende 65 plus bevolking in Nederland						Responsgroep interviewstudie					
	Totaal geslacht		Mannen		Vrouwen		Totaal geslacht		Mannen		Vrouwen	
	Abs	%	Abs	% ¹	Abs	% ¹	Abs	%	Abs	% ¹	Abs	% ¹
65-69	1.006.094	33,13	498.660	16,42	507.434	16,71	269	26,74	150	14,91	119	11,83
70-74	798.300	26,28	388.372	12,79	409.928	13,50	292	29,03	165	16,40	127	12,62
75-79	558.438	18,39	259.302	8,54	299.136	9,85	192	19,09	96	9,54	96	9,54
80 plus	674.290	22,20	264.903	8,72	409.387	13,48	253	25,15	118	11,73	135	13,42
Totaal	3.037.122	100	1.411.237	47,47	1.625.885	53,53	1.006	100	529	52,58	477	47,42

Bron: CBS Statline en Regioplan

De responsgroep wijkt op de volgende manier af van de totale / thuiswonende 65-plusbevolking:

- Mensen met een middelbare en hoge opleiding zijn in de responsgroep oververtegenwoordigd. Mensen met een lage opleiding zijn juist ondervertegenwoordigd.
- Vrouwen zijn enigszins ondervertegenwoordigd in de responsgroep en mannen wat oververtegenwoordigd.
- Mannen tot 70 jaar zijn in de responsgroep enigszins ondervertegenwoordigd; in de groepen vanaf 70 jaar en ouder zijn mannen juist oververtegenwoordigd.
- Vrouwen tot 75 jaar zijn in de responsgroep ondervertegenwoordigd (maar in hogere leeftijdsgroepen representatief vertegenwoordigd).
- De responsgroep is door alle leeftijdsgroepen goed vertegenwoordigd, maar vergeleken met de thuiswonende bevolking zijn mensen tot 75 jaar enigszins ondervertegenwoordigd en mensen van 75 jaar en ouder enigszins oververtegenwoordigd.

Weging

Met behulp van weefactoren kunnen de resultaten van ondervertegenwoordigde groepen zwaarder meegewogen worden dan resultaten van oververtegenwoordigde groepen. Er zijn weefactoren berekend op basis van geslacht, leeftijd en opleidingsniveau. Hiervoor zijn gegevens van CBS Statline gebruikt over de totale 65-plusbevolking (niet uitsluitend thuiswonende 65-plussers).⁴

De weefactoren staan in tabel 2.5 hieronder.

Tabel 2.5 Weefactoren (o.b.v. 1002 interviews)

Geslacht	Leeftijd	Opleiding	65 plus bevolking	Had moeten zijn in onderzoek	In onderzoek*	Weefactor (had moeten zijn/in onderzoek)
			%	Abs.	Abs.	
Man	65-74	Laag	10,46397	105,27	70	1,476746
		Midden	10,59559	106,59	110	0,947927
		Hoog	8,094768	81,43	130	0,614466
	75 plus	Laag	7,699901	77,46	62	1,224651
		Midden	6,054623	60,91	67	0,892166
		Hoog	3,553801	35,75	78	0,450748
Totaal mannen				467,41	529	
Vrouw	65-74	Laag	16,65021	167,50	45	3,626851
		Midden	8,884501	89,38	107	0,816722
		Hoog	4,606779	46,34	92	0,496343
	75 plus	Laag	16,02501	161,21	103	1,558938
		Midden	5,363606	53,958	98	0,548401
		Hoog	2,007239	20,19	28	0,718305
Totaal vrouwen				538,59	477	

Bron: CBS statline en Regioplan

* Van 15 van 1002 respondenten is niet bekend wat het hoogst voltooide opleidingsniveau is. Deze respondenten zijn over de opleidingscategorieën verdeeld (in de kolom 'In onderzoek').

De genoemde weefactoren zijn gebruikt om de resultaten opnieuw te analyseren. Dit is gedaan voor de prevalentie van ouderenmishandeling sinds 65-jarige leeftijd en in het afgelopen jaar, gesplitst naar leeftijdsgroep en geslacht. De gewogen resultaten van de prevalentie van ouderenmishandeling zijn terug te vinden in tabel 6. De gevonden percentages zijn iets lager dan de ongewogen percentages.

⁴ Link naar bron: [CBS bronbestand](#). Dit bestand bevat informatie over geslacht, leeftijd en opleidingsniveau en heeft betrekking op de totale 65 bevolking in Nederland, dus niet uitsluitend de *thuiswonende* 65 plus bevolking.

Daarnaast is gecontroleerd in hoeverre de gewogen resultaten van de verschillen tussen slachtoffers en niet-slachtoffers afwijken van de ongewogen resultaten. Alle significante verbanden blijven gehandhaafd, met uitzondering van twee toetsen waar significantie wegvalt, namelijk ‘makkelijk rondkomen van maandelijkse inkomsten’ en lichamelijke beweging, en drie toetsen waar de trend (marginaal significant, p-waarde tussen 0,05 en 0,10) wegvalt, namelijk het aantal gezondheidsklachten, chronische gezondheidsklachten en eerder slachtofferschap van psychische mishandeling voor 65 jaar.

Tabel 2.6 Gewogen resultaten: ouderenmishandeling naar vorm, leeftijdsgroep en geslacht

Ouderenmishandeling	65-70 j	70-75 j	75-80 j	80+ j	Vrouw	Man	Totaal
Sinds 65-jarige leeftijd	10 (4,1%)	14 (4,0%)	9 (5,1%)	17 (7,2%)	25 (4,7%)	25 (5,3%)	50 (5,0%)
In het afgelopen jaar	5 (2,0%)	2 (0,6%)	4 (2,3%)	7 (3,0%)	9 (1,7%)	9 (1,9%)	18 (1,8%)

Bron: Regioplan

2.8 Dataverwerking en -analyse

Opschonen databestand

Er zijn 1015 interviews met 65-plussers afgenomen. Na afloop van elk interview hebben de interviewers observaties genoteerd over de betrouwbaarheid van het interview. Deze informatie is door twee onderzoekers onafhankelijk beoordeeld. Van vier respondenten bleek het interview op basis van informatie in logboeken niet betrouwbaar vanwege beïnvloeding door aanwezige partner/huisgenoot of vanwege ernstige verwardheid/cognitieproblemen (o.b.v. informatie in logboeken en een cognitietest gedurende het interview). 8 interviews waren voortijdig afgebroken waardoor ze niet bruikbaar waren voor analyse. Nog eens één interview bleek te zijn afgenomen met een respondent van 64 jaar oud; dit interview is vanwege de gehanteerde leeftijdsgrens van 65 jaar verwijderd. Zodoende waren er 1002 interviews geschikt voor analyse.

Om na te gaan in hoeverre de mishandeling, indien plaatsgevonden, zich heeft afgespeeld binnen een persoonlijke of professionele (zorg)relatie is vervolgens door twee onderzoekers onafhankelijk nagegaan wat de relatie tussen slachtoffer en pleger was. Vier keer was er geen sprake van een persoonlijke of professionele relatie tussen slachtoffer en pleger. Het betrof hier ‘anonieme’ criminaliteit. Voor deze vier respondenten zijn de antwoorden gehercodeerd van slachtofferschap naar geen-slachtofferschap.

Dataverwerking

Veel items uit de vragenlijst zijn gesloten vragen die naast voorgeprogrammeerde antwoordopties ook de optie ‘anders, namelijk:’ bevatten. Dit betreft bijvoorbeeld achtergrondvariabelen (zoals opleiding en herkomstland) en inhoudelijke variabelen (zoals gezondheidsproblemen en medicijngebruik). De antwoorden die binnen de categorie ‘anders’ vielen, zijn waar mogelijk terug gecodeerd naar de voorgeprogrammeerde opties. Wanneer dit niet mogelijk was, hebben we extra opties aangemaakt of, als dit ook niet mogelijk was, beschrijven we de categorie ‘anders’ in de lopende tekst van dit rapport.

Voor onderwerpen die middels gevalideerde vragenlijsten zijn uitgevraagd, hebben we somscores of gemiddelden berekend. Dit zijn bijvoorbeeld items met betrekking tot eenzaamheid, zelfredzaamheid en psychische gezondheid (depressie, stress en angst). Ten slotte hebben we enkele open vragen gesteld. Dit zijn bijvoorbeeld de vragen aan slachtoffers over de periode waarin de mishandeling heeft plaatsgevonden, en de gevolgen die zij hebben ondervonden van de mishandeling. De antwoorden hierop zijn kwalitatief geanalyseerd.

Analyse

Allereerst hebben we de prevalentiecijfers van ouderenmishandeling berekend, per vorm en naar geslacht en leeftijdscategorie. Omwille van de vergelijkbaarheid met ander onderzoek naar ouderenmishandeling, en dan voornamelijk het onderzoek van Comijs et al. (1996), hanteren we voor psychische mishandeling en verwaarlozing een afkapwaarde van tien: pas als er sprake is van tien of meer incidenten van psychische mishandeling of verwaarlozing, dan tellen we dit mee als zodanig (zie hoofdstuk 3 voor meer uitleg). Voor geslacht en leeftijdscategorie is met een Chi-kwadraattoets nagegaan of er wat

betreft prevalentie van ouderenmishandeling verschillen zijn tussen mannen en vrouwen of verschillende leeftijdsgroepen. Een Chi-kwadraattoets is een toets waarin de samenhang tussen twee kwalitatieve variabelen (variabelen die ordinaal of categorisch gemeten zijn) getoetst wordt.

Vervolgens hebben we getoetst of er statistisch significante verschillen zijn tussen ouderen die wel of niet slachtoffer zijn (geweest) van ouderenmishandeling. Bij variabelen die we op een nominale schaal hebben gemeten (bijvoorbeeld man/vrouw) hebben we een Chi-kwadraattoets gedaan. Bij variabelen die we op een (semi-)continue schaal hebben gemeten (bijvoorbeeld voor depressie), hebben we t-toetsen voor onafhankelijke steekproeven uitgevoerd. Met een t-toets wordt getoetst of er een verschil bestaat tussen twee groepen (wel of geen slachtoffers) op een kwantitatieve (ofwel continue) variabele. In het rapport beschrijven we toetsen die in een p-waarde van $<.05$ resulteren als 'significant' en de toetsen die in een p-waarde van tussen de .06 en .1 resulteren als 'trend'. Alleen voor de onderwerpen prevalentie (hoofdstuk 3.2) en kwetsbaarheden van de slachtoffers (hoofdstuk 3.5) zijn statistische analyses uitgevoerd.

3 Informantenstudie

Hieronder zetten we het doel en de aanpak voor het opzetten van de informantenstudie uiteen, evenals het uiteindelijke gerealiseerde bereik. Daarna gaan we in op het gebruikte instrumentarium en de instructie en begeleiding van informanten. Tot slot geven we een toelichting op de analyse van de gerapporteerde gegevens.

3.1 Doel

De kracht van deze methode is dat het verborgen fenomenen die niet zo gemakkelijk gemeten kunnen worden door directe methoden, zoals vragenlijsten, door middel van informanten geobserveerd kunnen worden. Informanten rapporteren in een dergelijke studie over (vermoedelijke) slachtoffers van ouderenmishandeling binnen de groep senioren die ze in hun (werk)praktijk tegenkomen. Informanten kunnen zowel professionals, informele zorgverleners en vrijwilligers zijn, mits deze persoon zicht heeft op een duidelijk omschreven deel van de doelgroep (65-plussers). Met deze methode beoogden we, meer dan met de interviewstudie, (ook) zicht te krijgen op het deel van de thuiswonende ouderen dat gemiddeld meer kwetsbaar en minder zelfredzaam is.

3.2 Opzet en voorbereidingen

Essentieel in een informantenstudie is het netwerk van informanten dat betrokken wordt. Om te zorgen dat we in het onderzoek een zo sterk mogelijk informantennetwerk betrokken, stonden de volgende richtlijnen centraal:

- Het bevat professionals, maar ook informele zorgverleners en vrijwilligers, die zicht hebben op een duidelijk te omschrijven (en liefst zo groot mogelijk) deel van de doelgroep (65plus-bevolking).
- De doelgroepen waar de informanten zicht op hebben, zijn complementair, dat wil zeggen: overlappen zo min mogelijk.
- In totaal heeft het netwerk zicht op een zo groot mogelijk deel van de doelgroep en nadrukkelijk ook op niet-zelfredzame en geïsoleerd levende ouderen.

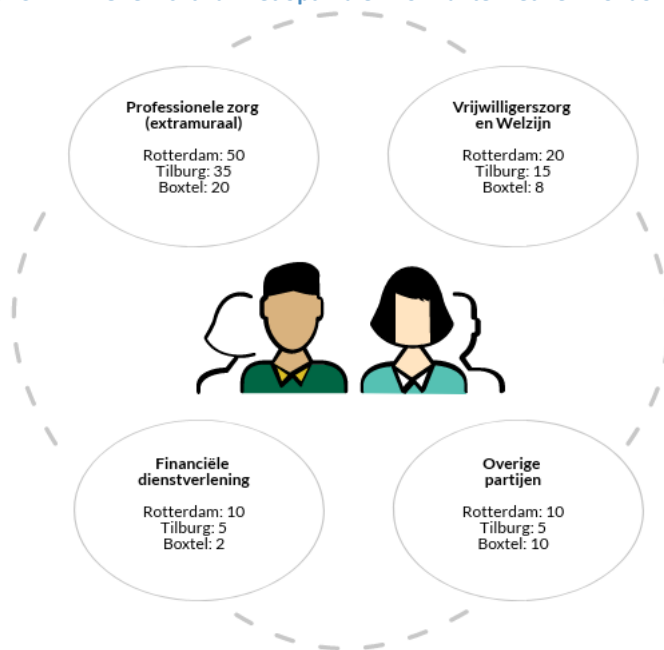
Binnen het beoogde netwerk zijn, op basis van een netwerkanalyse vier soorten partijen onderscheiden die zicht kunnen hebben op de doelgroep van het onderzoek:

1. *Professionele zorg (extramuraal)*: huisartsen en praktijkondersteuners, ziekenhuizen (spoedeisende hulp en geriatrie), thuiszorg, wijkverpleging, sociale teams
2. *Vrijwilligerszorg en welzijn*: welzijnsinstellingen en vrijwilligers, dagbesteding, religieuze gemeenschappen en migrantenorganisaties, mantelzorgondersteuning, ouderenadviseurs, casemanagers dementie
3. *Financiële dienstverlening*: banken, notarissen en bewindvoerders
4. *Overige partijen*: woningbouwverenigingen, mentoren en wijkagenten

We voerden een netwerkanalyse uit om per gemeente zicht te krijgen op de concrete partijen (zowel formeel als informeel) binnen de vier genoemde categorieën. Hiervoor voerden we telefonische interviews uit met partijen en mensen met een functie in de aanpak van ouderenmishandeling. Hierbij hadden we nadrukkelijk aandacht voor welke instanties binnen dat netwerk zicht hebben op hoeveel en welke ouderen. We vroegen ook naar mogelijk andere relevante partijen/contactpersonen voor het informantennetwerk. Via deze zogenoemde sneeuwbal methode beoogden we een compleet overzicht te krijgen van de verdeling binnen de gemeenten op domein, geografische verdeling en (kenmerken en hoeveelheden) ouderen.

We hebben in Rotterdam 36 telefonische interviews gehouden en zowel in Tilburg als in Boxtel 22 interviews. Na verloop van tijd merkten we dat de respondenten ons geen nieuwe organisaties en personen meer konden aanbevelen en we de belangrijkste personen en organisaties in de gemeenten in zicht hadden. Op grond van deze voorbereidende werkzaamheden maakten we een overzicht van de meest optimale mix aan partijen (zie figuur 3.1) als deelnemer aan de informantenstudie.

Figuur 3.1 **Overzicht van het optimale informantennetwerk rondom 65-plussers per gemeente**

3.3 Deelnemers informantenstudie

De beoogde partijen benaderden we opnieuw om concreet tot afspraken voor deelname te komen. We stemden af wie zou moeten worden ingezet als informant binnen de organisaties, welke taken hierbij horen en hoe wij hen daarbij faciliteren. Tevens nodigden we de informanten uit voor de geplande instructiebijeenkomsten in de betreffende gemeenten (zie paragraaf 3.5). In deze tweede contactlegging met de geselecteerde en gewenste informantentpartijen bleek dat een deel van de partijen bij nader inzien niet konden of wilden deelnemen aan de studie om verschillende redenen. Voorbeelden van redenen die zij tijdens het tweede contact gaven waren dat men gewijzigd was van functie, de organisatie bij nader inzien niet voldoende zicht zou hebben op de doelgroep, of dat men de werknemers van de organisatie niet wilde (over)belasten. Hoewel we het risico op deze ‘uitval’ reeds tijdens het eerste telefonisch gesprek in kaart probeerden te brengen, door gericht vragen te stellen over de organisatie, het contact met de doelgroep van het onderzoek en toekomstige mogelijkheden voor deelname, zorgde dit er onverhoopt voor dat het informantennetwerk kleiner is geworden dan beoogd.

Gedurende de periode november 2017 - februari 2018 hebben in totaal 51 informanten deelgenomen (zie bijlage 9 voor een overzicht van de betrokken instanties). In Rotterdam hebben 20 informanten gedurende de onderzoeksperiode geregistreerd, in Tilburg hebben 22 informanten deelgenomen, en in Boxtel 9. In het rapport staat een tabel opgenomen met daarin een overzicht van deelnemende organisaties gecategoriseerd op beroepsgroep in de drie gemeenten (tabel 4.1).

3.4 Instrumentarium

Voor de dataverzameling in de informantenstudie is gebruikgemaakt van een registratieformulier dat informanten wekelijks hebben ingevuld. Dit formulier is ontwikkeld op basis van de informantenstudie naar kindermishandeling (Alink et al. 2010), uiteraard aangepast aan de problematiek van ouderenmishandeling, en de Amerikaanse informantenstudie naar ouderenmishandeling *National Elder Abuse Incidence Study* (Tatara et al, 1998).

In het registratieformulier is getracht achtergrondinformatie uit te vragen om zo zicht te krijgen op de verschillen en overeenkomsten tussen de groepen die met de twee deelstudies (informantenstudie en interviewstudie) zijn bereikt.

Het registratieformulier bestaat uit twee delen (zie bijlage 10). Deel 1 brengt in kaart hoeveel ouderen de informant gezien heeft in de betreffende week en of de informant daarbij bij een of meerdere van die personen signalen van (mogelijke) ouderenmishandeling vermoedde. Zo ja, dan wordt gevraagd om per oudere waar vermoedens zijn deel 2 van het registratieformulier in te vullen. Deel 2 van het formulier gaat in op de aard van de mishandeling en de situatie van personen over wie een vermoeden bestaat. Daarin is tevens aandacht voor achtergrondinformatie van de oudere om aan de hand daarvan zicht te krijgen op verschillen en overeenkomsten tussen de groepen ouderen die met de twee deelstudies bereikt worden (geslacht, leeftijd, postcode, fysieke en psychische gesteldheid, schattingen van etniciteit, SES en burgerlijke staat).

De registratieformulieren zijn intern en extern (tijdens instructiebijeenkomsten, zie verderop) getest op bruikbaarheid en duidelijkheid. Op basis hiervan zijn de formulieren verschillende keren aangepast voordat ze definitief in gebruik zijn genomen. De duur van het invullen hangt uiteraard af van de hoeveelheid informatie die informanten hebben over een persoon en zijn of haar omstandigheden en het aantal personen over wie zij registreren. Informanten konden gebruikmaken van een schriftelijke of webversie van de registratieformulieren. De webversie maakt gebruik van dezelfde methode van data-collectie als de interviewstudie: de gegevens die de informant invult, komen rechtstreeks bij RegioPlan in een databestand binnen. Geen van de informanten maakte gebruik van de schriftelijke registratiewijze.

3.5 Instructie en begeleiding informanten

Instructiemateriaal

Uit de ervaring met de informantenstudie naar kindermishandeling uitgevoerd in 2010⁵ blijkt dat de validiteit tussen de getrainde en de niet-getrainde informanten weinig verschilde. We hebben er daarom voor gekozen om de informanten niet uitvoerig te trainen. Wel hebben we een uitgebreide schriftelijke toelichting en handleiding beschikbaar gesteld voor alle informanten (zie bijlage 11), gebaseerd op het materiaal dat voor de Nationale Prevalentiestudie naar kindermishandeling is gebruikt. In de schriftelijke toelichting wordt het registratieformulier (Deel I en Deel II) uiteengezet en wordt per te beantwoorden vraag instructie gegeven. Naast de algemene toelichting hebben we twee inhoudelijke bijlagen opgesteld, waarin de definities en vormen van ouderenmishandeling en definities van de ernst van ouderenmishandeling uiteengezet zijn (zie bijlage 12).

Instructiebijeenkomsten

Om te zorgen dat de informanten op eenzelfde wijze registreren gedurende de onderzoeksperiode, hebben we in elke gemeente een instructiebijeenkomst georganiseerd. Gedurende de bijeenkomsten informeerden we de informanten over het onderzoek en de specifieke methoden, en namen we gezamenlijk de registratieformulieren met bijlagen door. De bijeenkomsten gaven ook gelegenheid voor het stellen van vragen. Tijdens de instructiebijeenkomsten is tevens benadrukt dat het insturen van een registratieformulier voor vermoedelijke ouderenmishandeling geen officiële melding ouderenmishandeling is. Wanneer de informanten ouderenmishandeling vermoedden, werd hun geadviseerd de normale handelingsprocedure volgens de Meldcode Huiselijk geweld en kindermishandeling te volgen en indien van toepassing officieel melding te doen.

Er is gedurende de informantenstudie een helpdesk opgezet waar de informanten bij vragen of onduidelijkheden naartoe konden bellen of e-mailen. De helpdesk verstuurde de informanten wekelijks een

⁵ Alink, L., IJzendoorn, van R., Bakermans-Kranenburg, M., Pannebakker, F., Vogels, T. & Euser, S. (2011). *Kindermishandeling in Nederland Anno 2010: De Tweede Nationale Prevalentiestudie Mishandeling van Kinderen en Jeugdigen*. Leiden Attachment Research Program: Algemene en Gezinspedagogiek Centrum voor Gezinsstudies, Universiteit Leiden.

reminder, om hen te attenderen op het invullen van het registratieformulier (en dan in ieder geval Deel I dat wekelijks ingevuld diende te worden). Ook is gedurende de looptijd van het onderzoek telefonisch contact opgenomen met informanten die herhaaldelijk het formulier niet invulden.

3.6 Codering vermoedens van ouderenmishandeling

Informanten konden maximaal over een periode van 15 weken (exclusief week 52, in verband met de kerstvakantie en nieuwjaar) vermoedens van ouderenmishandeling rapporteren. In totaal zijn 51 informanten gestart. Zij hebben in totaal 70 vermoedens gerapporteerd. Deze vermoedens zijn vervolgens door twee onafhankelijke onderzoekers bekeken en waar nodig anders gecodeerd. Er is ten eerste gecontroleerd of:

- het vermoeden betrekking had op een persoon van 65 jaar of ouder;
- de persoon thuiswonend is;
- er volgens de definitie van ouderenmishandeling (beschreven in bijlage 12) daadwerkelijk sprake was van ouderenmishandeling. Anonieme criminaliteit, zoals een frauduleuze deurverkoper, is uit de resultaten verwijderd;
- en of informanten redelijk zeker waren van hun vermoeden (informanten konden op een schaal van 1 (zeer onzeker) tot 10 (zeer zeker) aangeven hoe zeker ze waren van het vermoeden van ouderenmishandeling. Als het een (zeer) onzeker vermoeden betrof (< 4) is deze niet verder meegenomen in de analyses. Hierop is één uitzondering gemaakt. Er waren in de betreffende registratie tevens sterke vermoedens van andere vormen van ouderenmishandeling. Zodoende is ook het onzekere vermoeden meegenomen in de analyse.

Op basis van de bovenstaande criteria vielen 12 registraties af. Een vermoeden dat buiten de criteria viel, betrof bijvoorbeeld een 65-plusser die volgens de informant aan de deur misleid werd en naar aanleiding hiervan financiële schade leed. Ook een registratieformulier waarin de informant aangaf een vermoeden van psychische mishandeling te hebben met een sterkte van 2 op een schaal tot 10 is buiten de analyse gelaten. Na deze controle en hercodering is tevens gecontroleerd of de vermoedens betrekking hadden op unieke personen. Er vielen zodoende 14 registraties af: sommige informanten hebben meerdere formulieren voor *dezelfde* oudere ingevuld (dit was een aanvulling of aanpassing van eerder verstrekte informatie). Uiteindelijk bleven er 44 valide en betrouwbare unieke vermoedens van ouderenmishandeling over.

Voor 14 van deze 44 slachtoffers hebben wij de vorm van de mishandeling aangepast in de codering. Het kwam bijvoorbeeld voor dat de informant aangaf dat het mishandeling in de categorie 'anders' betrof, terwijl de twee onafhankelijke onderzoekers het incident onder 'psychische mishandeling' schaarde. Een ander voorbeeld is dat een informant heeft aangegeven dat het 'schending van de rechten' betrof, en de codeurs daar 'psychische mishandeling' aan hebben toegevoegd.

De kenmerken van de slachtoffers waarover gerapporteerd is, zijn in hoofdstuk 4 beschreven.

3.7 Analyse aantal slachtoffers op jaarbasis

Aan informanten is niet alleen per week gevraagd naar vermoedens van ouderenmishandeling, ook hebben we per week gevraagd hoeveel ouderen zij die week hebben gezien, en hoeveel zij daarvan sinds de start van de informantstudie al eerder hadden gezien. Met deze informatie wilden we per informant en per beroepsgroep het aantal gesignaleerde slachtoffers afzetten tegen het aantal *unieke* ouderen dat zij gedurende de informantperiode gezien hebben. Dit kunnen we vervolgens doorrekenen naar aantal signaleringen per 1000 unieke ouderen. Om tot deze aantallen te komen, hebben we een aantal stappen doorlopen. Deze beschrijven we hieronder.

Stap 1. Non-respons

Ondanks de wekelijkse herinneringsmails aan alle informanten en telefonische navraag bij informanten die herhaaldelijk niet registreerden, is er sprake geweest van non-respons. Er werden weken overgeslagen, bijvoorbeeld vanwege ziekte of vakantie en bij drie informanten was er sprake van een beëindiging van het dienstverband. Omdat we alleen voor informanten die minstens 8 weken hebben geregistreerd betrouwbare uitspraken op jaarbasis kunnen doen, valt een viertal aantal informanten af. Daarmee vallen er ook twee signaleringen af.

Stap 2. Bepalen aantal slachtoffers per beroepsgroep naar jaarbasis

Per informant hebben we het aantal signaleringen (zie hierboven) vermenigvuldigd naar een cijfer op jaarbasis. De vermenigvuldigingsfactor was afhankelijk van de non-respons van de betreffende informant. Als een informant 15 weken heeft gerapporteerd, werd het aantal vermoedens met factor 3,47 (15 weken/52 weken) vermenigvuldigd. Wanneer een informant 8 weken heeft gerapporteerd werd het aantal vermoedens met factor 6,5 (8 weken /52 weken) vermenigvuldigd, et cetera.

Vervolgens hebben we per beroepsgroep het aantal signaleringen (vermenigvuldigd naar jaarbasis) bij elkaar opgeteld. Dit cijfer zegt op zichzelf nog niets, omdat we dit eerst moeten afzetten tegen het aantal ouderen die informanten gedurende een jaar spreken. Dat is de volgende stap van de analyse.

Stap 3. Bepalen aantal 65-plussers die informanten spreken, naar jaarbasis

We hebben wekelijks aan informanten gevraagd hoeveel ouderen zij die week hebben gesproken, en hoeveel zij daarvan al eerder sinds de informantperiode hebben gesproken. Op basis daarvan wilden we berekenen hoeveel 65-plussers informanten totaal hebben gezien, én hoeveel *unieke* personen zij hebben gezien. Uit de antwoorden van informanten bleek echter dat veel informanten de vraag anders hebben geïnterpreteerd. Het kwam bijvoorbeeld voor dat informanten registreren (fictief getal) 50 65-plussers gezien te hebben, waarvan 60 al eerder. Zodoende waren niet alle antwoorden van informanten bruikbaar. Hier hebben we de volgende oplossing voor gevonden (rekenmethode 1):

Voor de meeste beroepsgroepen waren er één of meer informanten die de vragen wel geïnterpreteerd hebben zoals wij die bedoelden. Hun antwoorden hebben we als leidend genomen. Bij deze informanten hebben we berekend welk aandeel van het totaal aantal ouderen met wie gesproken was, uniek was. Bijvoorbeeld: als een informant in de totale periode 100 ouderen gesproken had, en bij 40 ouderen heeft aangegeven hem of haar al eerder te hebben gesproken dan heeft deze respondent dus 60 unieke ouderen gesproken ($100 - 40 = 60$). Dit betekent dat 60% van de ouderen die de informant in deze periode sprak uniek was ($60/100 \cdot 100$). Voor informanten binnen *dezelfde* beroepsgroep die de vraag 'verkeerd' hebben geïnterpreteerd, hebben we het totale aantal ouderen die zij gesproken hadden bij elkaar opgeteld, en dit percentage (in dit voorbeeld 60%) gebruikt om te schatten hoeveel unieke ouderen zij hebben gezien.

Er zijn twee typen uitzonderingen op deze methode.

- Voor twee beroepsgroepen (psychologie en vrijwilligerswerk migrantensenioren) deed slechts één informant mee. Zij hebben de vraag over het aantal unieke ouderen anders geïnterpreteerd dan wij bedoelden. Voor hen is er geen 'benchmark' in dezelfde beroepsgroep beschikbaar. Voor hen hebben we een andere methode toegepast (rekenmethode 2): wij zijn voor de eerste week van rapportage uitgegaan van het aantal ouderen dat zij hebben gezien (zonder rekening te houden met de vraag in hoeverre dit unieke personen betrof), en in de daarop volgende weken hebben we de berekening toegepast zoals wij hem oorspronkelijk bedacht hadden: het aantal ouderen dat zij die week zagen, minus het aantal ouderen dat zij al eerder hebben gezien (met het risico op fouten).
- Ter controle hebben we de bovenstaande rekenmethode zoals gebruikt voor psychologie en vrijwilligerswerk migrantensenioren, óók toegepast voor de andere informanten. Hiermee konden we nagaan of er niet een te grote discrepantie ontstaat tussen de twee methoden. Dit bleek over het algemeen genomen niet het geval, maar wel voor de groep 'thuiszorg' en 'verpleegkunde afdeling sociale psychiatrie'. Bovendien zijn er in beide beroepsgroepen weinig informanten die het wel 'goed'

hebben begrepen waardoor we minder goed kunnen benchmarken. Zodoende hebben we ervoor gekozen om voor deze twee beroepsgroepen het van het gemiddelde tussen de twee rekenmethoden te nemen.

Vervolgens hebben we het aantal unieke ouderen (volgens hierboven uiteengezette berekeningen) die de informanten hebben gezien met een factor x vermenigvuldigd naar jaarbasis, waarbij we rekening hielden met de non-respons (zoals beschreven in stap 2). Vervolgens hebben we totalen gemaakt per beroepsgroep.

Tabel 3.1 maakt inzichtelijk hoe de uitkomsten van het totaal aantal unieke 65-plussers dat per beroepsgroep wordt gezien, verschillen naar gelang de twee rekenmethoden. De eerste kolom bevat de beroepsgroep. De tweede kolom het aantal signaleringen op jaarbasis per beroepsgroep. De derde en vierde kolom bevatten het aantal unieke ouderen naar jaarbasis en het percentage valide vermoedens volgens de eerste rekenmethode. De vijfde en zesde kolom bevatten dezelfde informatie, maar dan volgens de tweede rekenmethode. De laatste twee kolommen bevatten het definitieve aantal ouderen en percentages. Dit zijn de aantallen die wij in het rapport rapporteren. Met kleuren is nogmaals aangegeven op welke rekenmethode de definitieve aantallen zijn gebaseerd (groen) of wanneer de definitieve aantallen een gemiddelde zijn van de twee rekenmethoden (geel).

Tabel 3.1 Percentage vermoedens op jaarbasis per beroepsgroep, naar rekenmethode

Beroepsgroep	Signalerin- gen naar jaarbasis	Rekenmethode 1		Rekenmethode 2		Definitief	
		Unieke ouderen	Per 1000	Unieke ouderen	Per 1000	Unieke ouderen	Per 1000
Notariaat	3,47	600,17	5,8	426,40	8,1	600,17	5,8
Thuiszorg	36,09	3081,17	11,7	938,48	38,5	2009,82	18
Verpleegkunde afdeling sociale psychiatrie	39,3	667,94	58,8	1690,42	23,2	1179,18	33,3
Psychologie	23,12	1207,56	19,1	1063,11	21,7	1063,11	21,7
Verpleegkunde afdeling Spoedei- sende hulp	8,66	1562,89	5,5	1562,89	5,5	1562,89	5,5
Verpleegkunde afdeling Geriatrie	26,88	6536,31	4,1	6351,11	4,2	6536,31	4,1
Vrijwilligerswerk migrantensenio- ren	3,47	780,00	4,4	218,4	15,9	218,4	15,9
Wijkverpleging	30,72	1294,13	23,7	1242,23	24,7	1294,13	23,7

Bron: Regioplan

Stap 4: berekenen aantal signaleringen op 1000 ouderen, per informant in een beroepsgroep

Ten slotte hebben we per beroepsgroep de volgende formule toegepast:

(aantal slachtoffers naar jaarbasis/aantal unieke ouderen naar jaarbasis) * 1000

We illustreren deze berekening voor de beroepsgroep verpleegkunde spoedeisende hulp. Daar deden 3 informanten mee die totaal 2 signaleringen deden. Naar jaarbasis, rekening houdend met de non-respons van deze informanten, zouden zij gezamenlijk 8,66 signaleringen doen. Als we kijken naar het aantal unieke ouderen die zij gezamenlijk zagen en dat doorrekenen naar jaarbasis (ook hier rekening houdend met non-respons) zien we dat dit er 1562,89 zijn. Vervolgens passen we de formule toe: $(8,66 / 1562,89) * 1000 = 5,5$. Dat betekent het volgende: als een informant van de verpleegkunde afdeling spoedeisende hulp het hele jaar signalen van ouderen mishandeling had geregistreerd, dan had deze persoon per 1000 ouderen naar schatting 5 à 6 slachtoffers van ouderen mishandeling gesignaleerd.

3.8 Beperkte zeggingskracht

Tijdens deze eerste informantiestudie naar ouderenmishandeling is gebleken dat er behoorlijke onzekerheidsmarges bestaan rond het aantal registraties van ouderenmishandeling evenals het aantal (unieke) 65-plussers dat informanten hadden kunnen zien. Het aantal slachtoffers dat uit de informantiestudie naar voren komt, is immers rechtstreeks afhankelijk van de samenstelling en omvang van de informantengroep en de manier waarop bepaalde groepen 65-plussers vertegenwoordigd zijn in de cliëntgroepen (en dus gezien kunnen worden door de deelnemende instanties). Het is bovendien onduidelijk wat de kans is dat 65-plussers in contact komen met de verschillende beroepsgroepen in de studie. Dat betekent dat niet eenduidig kan worden vastgesteld wat de omvang van de *potentiële* doelgroepen van de betrokken instanties/beroepsgroepen is. Dit is een probleem bij het berekenen van prevalentie van ouderenmishandeling in de algemene 65-plus-bevolking. Om een prevalentiecijfer te berekenen, is immers niet alleen de teller van belang (het aantal vermoedens), maar ook de noemer (de populatie waarvoor het aantal vermoedens gedeeld wordt). Dit probleem wordt verergerd doordat eveneens onduidelijk is in hoeverre er overlap bestaat *tussen* de potentiële doelgroepen van de beroepsgroepen. Gezien deze onzekerheden heeft de informantiestudie niet tot een schatting van de prevalentie van ouderenmishandeling geleid.

Bijlagen

De onderzoeksverantwoording kent de volgende bijlagen:

Bijlage 1: Begeleidingscommissie

Bijlage 2: Voorstudie ontwikkeling vragenlijst

Bijlage 3: De vragenlijst

Bijlage 4: Handelingsprotocol interviewers

Bijlage 5: Instructieboek interviewers

Bijlage 6: Aankondigingsbrief

Bijlage 7: Afmeldkaart

Bijlage 8: Toestemmingsverklaring respondenten

Bijlage 9: Deelnemers informantenstudie

Bijlage 10: Het registratieformulier

Bijlage 11: Toelichting informanten

Bijlage 12: Definities vormen en ernst ouderenmishandeling

Bijlage 1 Begeleidingscommissie

Naam	Organisatie
Prof. mr. dr. C. C. J. H. Bijleveld	Nederlands Studiecentrum Criminaliteit en Rechtshandhaving (NSCR) van de Vrije Universiteit (voorzitter)
Dr. A. ten Boom	Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatie Centrum (WODC) van het ministerie van Justitie en Veiligheid (projectbegeleider)
Drs. A. van der Rijst-Broere	Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS, opdrachtgever)
Drs. J. Flikweert	Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS, opdrachtgever)
Drs. E. Boszhard	GGD Haaglanden
Dr. Y. Mysyuk	Vrije Universiteit medisch centrum
Drs. M. Min	Zelfstandig professional op het gebied van Arbeidsmarkt en Onderwijs

Bijlage 2 Ontwikkeling vragenlijst

2a – Internetsearch naar vragenlijsten prevalentie ouderenmishandeling

2b – Lijst van prevalentie instrumenten in (inter)nationaal onderzoek

2c – Risicofactoren in (inter)nationale studies

Vragenlijsten prevalentiestudie ouderen mishandeling

Vragen:

1. Prevalentiestudies in de afgelopen 10 jaar op nationaal niveau?
2. Meta-studies risicofactoren en screeningsinstrumenten (prevalentie vragenlijsten)
3. Wat is er bekend over risicofactoren in de afgelopen drie jaar?

Search strategy

1. "Prevalence" AND "Elder abuse" OR "Elder mistreatment" OR "Old age abuse"

Inclusion:

- Period 2006-2017
- Older people living in the community
- Concerns national prevalence study for elder abuse
- Languages: English/Dutch/French/German

Exclusion:

- Full text not available

Databases:

- Web of Science
2. "Review" AND "Elder abuse" OR "Elder mistreatment" OR "Old age abuse"

Inclusion:

- Period 2006-2017
- Languages: English/Dutch/French/German
- Concerns screening or prevalence instruments for elder abuse
- Concerns risk factors for elder abuse

Exclusion:

- Full text not available
3. "risk factors" AND "Elder abuse" OR "Elder mistreatment" OR "Old age abuse"

Databases:

- Web of Science
- Additional search through google scholar

Inclusion:

- Period 2013-2017
- Concerns risk factors for elder abuse
- Languages: English/Dutch/French/German

Exclusion:

- Full text not available

Total identified studies: 53

Duplicates (referring to the same study sample or study design) were removed as separate entry in the tables. Total number of unique studies 46.

Questionnaires used in prevalence studies and reviews

Study	Population	Questionnaires used/ described	Comments	Reliability	Cronbach's α	Interrater reliability	Sensitivity	Specificity	Comments relevant for our study
Abolfathi Momtaz, Hamid, & Ibrahim, 2013	Review (general)	AMA-SVTAN	Nine questions, only used in US	0,83	0,73				No distinction between abuse/non-abuse
		BASE	No scoring method, 5 questions		0,89-0,91	86-90%			No nature and types
		CASE	Completed by caregivers		0,77				No nature and types
		CGA	Multidisciplinary assessment			0,95			Time consuming
		CTS	19-item self-report, some adapted		0,79-0,95				No neglect
		EAI	41 items, no scoring method	0,83	0,84	0,83			Indication of likelihood, includes physical assessment, time-consuming
		EASI	6 items				0,03-0,28	0,72-0,99	No nature and types
		HALF	37 Likert items						No validity, no scoring procedures

		HSEAST	15 questions, indirect questioning		0,63				
		IoA	22 items		0,92				Time consuming
		OAPAM	31/18 items (short form)		0,87/0,92				Only psychological abuse
		OAFEM	25 items		0,93				Only financial abuse
		VASS	12 items		0,31-0,74				Validated for women only
		QEEA	15 items, closed questions		0,83				No cross-cultural validation, nature difficult to assess
Acierno et al., 2010	5777 above age 60, 813 proxies	Own questions	Survey and proxy survey, pretest among 200 households						CATI via telephone, stratified random digit dialing, 46735 eligible, 39765 screened out, about 20.000 refusals, response rate 47.8%, Duration 16 min.
Biermann et al., 2011	23.142 reports studied	Reported assaults in file							
Biggs, Manthorpe, Tinker, Doyle, & Erens, 2009	2111 older than 66	Own questions based on focus groups	Face to face interviews with CAPI, parts filled in themselves (e.g. on sexual abuse, CASI).						Response rate 54-65% (50 min interviews). 3269 people selected, 2660 eligible (65% response rate). Paper versions made available for CASI. Experienced severity

			General information in personal letter, abuse not mentioned.						(i.c. less than 10) taken into account (see also (O’Keeffe, National Centre for Social Research (Great Britain), Great Britain, Department of Health, & Comic Relief (Organization), 2007). Mental health with CASP and CESD
Cadmus & Owoaje, 2012	722 older than 60	WHO questionnaire with EASI	Face to face interviews						
Chokkanathan & Lee, 2005	400 65 and older in Chennai	Adapted CTS	Face to face interviews with advance visit (because of illiteracy)		0,94				500 individuals approached, items for financial abuse and neglect added
Chompunud et al., 2010	233 60 years and older	IGSEA based on Diagnostic Criteria for Elder Abuse (DCEA)	Door to door inquiries – also among key individuals - before face-to-face interviews		0,81-0,83				Sample size 321, a more clinical interview, six items
Choo et al., 2016	2496 60 years and older	Adapted CTS	Prospective study, with follow-up (5						10 times or more or perceived severity.

			<p>yrs). Appointments made via telephone, face to face interviews in pairs.</p>						Both older persons and caregiver interviewed
Cooper, Selwood, & Livingston, 2008	Review, 13 prevalence studies identified in general population	CTS in 7 studies	19-item self-report, some adapted		0,7-0,94				Cross-cultural validation, incl. Comijs study. Some also used caregiver as informant. Canadian study used telephone interviews
		Own questions in 6 studies							
		OARS in 2 studies							OARS additionally used for neglect
Donder et al., 2011	Review, 19 prevalence studies identified in general population	CTS in 4 studies	19-items that can be integrated with follow-up questions (see Comijs et al.), some adapted versions		0,79-0,95				Frequency as cut-off varies (e.g. Comijs et al. 10 times in the past year)

		Own questions in 11 studies						Operationalization of “close” relationship varies as well as age of “old”
		QEEA in 3 studies	15 items, closed questions				Cut-off score varies	Note overlap with other reviews
		AMA SVTAN in 1 study	Nine questions, only used in US					Note overlap with other reviews
Dong, 2015	24 prevalence studies identified in varying populations	CTS in 12 studies	19-items that can be integrated with follow-up questions (see Comijs et al.)		0,79-0,95			Frequency as cut-off varies (e.g. Comijs et al. 10 times in the past year, or ten different instances or cut-off 1)
		H/S EAST + VASS in 4 studies						VASS also available for men and used in Comijs et al.
		Chicago self-neglect in 1 study						Only self-neglect
		Own questions in 8 studies						
		EASI in 1 study						

		AMA SVTAN in 2 studies						
		QEEA in 1 study						
		WHO questionnaire in 1 study	Includes EASI (12 items) for elder abuse					Several instruments integrated, cross-culturally tested
Dong, Simon, & Gorbien, 2007	412 60 years older in Nanjing	H/S-EAST VASS	Four page self-fill survey form of approx 30 minutes.	0,67-0,74	0,31-0,74			500 individuals approached, clinical sample. Elderly with cognitive impairment excluded. Approached by research assistants.
Eslami et al., 2016	4467 6-84 yr old in 7 European cities	CTS	52 items		0,82-0,90			Integration of financial abuse of the O’Keeffe et al survey (2007). Send around an information letter with the topic beforehand (Lindert et al., 2012). Item non-respons analysed in De Donder et al. (2013), non-response highest in emotional abuse and lowest in neglect. Non-respons was higher in postal surveys than face-to-

									face and telephone (the latter rather similar results). Telephone higher missings on sexual abuse. See also (Melchiorre et al., 2013, 2016; Soares et al., 2010). Response rates varied 18,9%-87,4%
Fulmer, Guadagno, Bitondo Dyer, & Connolly, 2004	Review of instruments used in studies (only quantitative taken into account here)	BASE	No scoring method, 5 questions		0,89-0,91	86-90%			No nature and types
		CGA	Multidisciplinary assessment			0,95			Time consuming, trained geriatricians
		CTS	19-item self-report		0,79-0,95			0,80	No neglect
		EAI	41 items, no scoring method	0,83	0,84	0,83	71%	93%	Indication of likelihood, includes physical assessment, time-consuming
		HALF	37 Likert items						No validity, no scoring procedures
		H/S-EAST	15 questions, indirect questioning, also available as six items		0,63				

		IoA	22 items (originally 48)		0,91-0,92				Time consuming (2-3hrs)
		STRP	8 different instruments						Consists of 4 questionnaires and 24 instruments)
Garre-Olmo et al., 2009	676 aged 75 and older	AMA-SVTAN	Face to face interviews						In case older person could not answer, caregiver or relative was asked. MMSE below 16 excluded. 1245 inhabitants approached
Gil et al., 2015	1123 60+	Own questions, based on Pillemer et al.	Telephone survey						1517 approached. Sexual and physical abuse low, perhaps due to telephone survey (see also above).
Giraldo-Rodríguez & Rosas-Carrasco, 2013	626 60+	Geriatric Mistreatment Scale (GMS)	22 items		0,83				Originally 49 items tested in this population. Reduced after analyses. 613 people completed the entire questionnaire.
Iborra Marmolejo, 2008	2401 64+ 789 caregivers	EASI	Administered questionnaire , 7 questions and follow-up						Older persons and caregivers, also a brief note on comments from interviewers

Keskinoglu et al., 2007	204 65+		Face to face interview						Cluster sampling. Composite scale for neglect. 5 questions for abuse. 497 older individuals approached.
Lang et al., 2014	2880 60+ women	CTS (adapted)	34 items were analysed for adaptation, resulting in 22 items						Neglect included in the original CTS, women only. Emotional abuse highest non-response (4,2%)
Leung et al., 2017	3435 60+	5 questions based on Shugarman et al. 2003	5 abuse screening items part of the Minimum Data Set Home-Care (MDS HC)						Fear for family member, unexplained injuries, physical restraint, poor hygiene, neglect/abuse/mistreated. Markers for clinicians, suspicion for elder abuse. Data from 2006.
Lowenstein, Eisikovits, Band-Winterstein, & Enosh, 2009	392 males 650 females	Adapted CTS (CTS2) IRTA scale	Face to face interviews.						Stratified sample based on sex and age distribution in the area. Refusal rate 25%. Survey visits done house by house. Interviews conducted

									by graduate students. Neglect and financial abuse added by own questions (similar to Podnieks et al. 1992 and Comijs et al. 1998). Some surveys left behind and in some cases other persons present.
Luo & Waite, 2011	2774 aged 57-85 yrs	Existing survey that includes H/S-EAST and VASS	Analyses of reports from the National Social Life, Health and Aging project						
Nakanishi, Nakashima, Sakata, Tsuchiya, & Takizawa, 2013	927 municipalities	Questionnaire sent by mail to municipalities							Asked about systems for detection and intervention, suspected cases and substantiated cases.

<p>Naughton et al., 2012</p>	<p>2021 65+</p>	<p>Adapted CTS (from Lachs et al., 28 questions)</p>	<p>Face to face interviews</p>						<p>Informed choice for face-to-face, see p. 27. Abuse and neglect in the past 12 months. Multi-stage cluster random sample based on age and gender. Starting address was randomly selected from the Geodirectory, which formed the starting point of a cluster of interviews (14). Random route approach was used to identify eligible households (e.g. finish one household then continue five doors to the right, alternating left/right). Call back 5 times. Response rate 83%. 5658 households approached, 2326 eligible. Local police informed, information leaflet left with respondents.</p>
-------------------------------------	-----------------	--	--------------------------------	--	--	--	--	--	---

Peshevska, Markovik, Sethi, Serafimovska, & Jordanova, 2014	960 aged 65+	Adapted CTS	Face to face interview						Sampling by quota, 307 reported abuse/neglect. AVOW used to determine severity (four levels with frequency)
Pillemer, Burnes, Riffin, & Lachs, 2016	Literature review	CTS or adapted CTS (based on Pillemer & Finkelhor 1988)							
		Own questions							Esp. for neglect
		OARS							Neglect
		Katz ADL							Neglect
Ruelas-González et al., 2016	8894 aged 60+		Face to face interviews. Part of the National Health and Nutrition Survey,						Prevalence of violence only (robbery, aggression, violence) that includes abuse

			secondary data analyses						
Schuster, Isabell & Krah, Barbara, 2016	Review of 20 articles (26 studies, note overlap with previous reviews)	STRP in 1 study	Includes EAI						
		WHO questionnaire in 1 study	Includes EASI						
		H/S-EAST and VASS in 2 studies							
		CTS and adapted versions in 7 studies	Includes OARS for neglect in 1 study						OARS subscale for neglect
		Own questions in 9 studies							
Sooryanarayana, Choo, & Hairi, 2013	Review of 26 articles (note overlap with previous reviews)	CTS and adapted versions in 6 studies							
		AMA SVTAN in 2 studies							
		Own questions in 8 studies							

		APS reporting in 1 study							
		Psychological elder abuse scale in 1 study							Psychological abuse only
		EAS in 1 study							
		MDS-HC in 2 studies							Third party assessment, one adapted
		Modified VASS in 1 study							
Waldegrave, 2016	2987 52-86 years old	VASS	Postal questionnaire , part of the NZLSA, 12 items.						
Wu et al., 2012	2245 aged 60+	H/S-EAST VASS	Face to face interviews		0,75				Sample based on two stage cluster sampling. 2038 available, 2000 interviewed. 15 RMB payment.
Yan, Chan, & Tiwari, 2015	Review of 46 articles and 3	CTS and adapted							

	research reports	versions in 6 studies							
		Own questions in 12 studies							
		CPEAB in 2 studies			0,85				Caregiver questionnaire
		PEAS in 1 study							Psychological abuse
		H-S/East in 1 study							
		Official reports in 2 studies							
		Autopsies in 1 study							
		PHBC (potential harmful behaviors) in 1 study							
		VASS in 2 studies							

Yon, Mikton, Gassoumis, & Wilber, 2017	Meta-analysis of 52 studies	Mixed	Estimated pooled prevalence 15,7% (44 studies of good quality), Europe 15.4%, Asia 20.2% and Americas 11.7%						26% of the variance in findings could be explained by sample size (larger is lower prevalence), income classification, and method of data collection.
---	-----------------------------	-------	---	--	--	--	--	--	---

Risk factors identified in prevalence studies

Study	Population	Risk factors victim	Risk factors perpetrator	Risk factors environment	Comments
Acierno et al., 2010	5777 above age 60, 813 proxies	Age Sex Race Physical impairment/problems Social network/isolation Income Employment (in)formal care Social services used Previous traumatic events Emotional status			Cognitive function not measured
Biermann et al., 2011	23.142 reports studied	Geographic location (urban/rural)	Age Sex		Based on reports analysed post-hoc
Biggs et al., 2009	2111 66+ yr old in 4 counties	Age Sex Ethnicity Education SES Employment Income Social network/isolation Living situation Self-rated health Mental health Chronic diseases	Age Sex Relation with victim Living situation		CESD for mental health Cards with symbols used for ADL/Care/support

		<p>Social services Health use (in)formal care Car ownership Perception of mistreatment Attitudes towards growing older</p>			
Cadmus & Owoaje, 2012	722 60+	<p>Age Sex Marital status Employment Education Living situation Depression ADL Self-rated health Financial situation Geographic location</p>			Katz ADL used
Chokkanathan & Lee, 2005	400 65 and older in Chennai	<p>Age Sex Marital status Cognitive impairment Physical impairment/problems Social network/isolation Living situation Relation with perpetrator Education Care Life satisfaction Self-rated health Religion</p>			<p>Socio-demographic scale (12 items) ECAQ (cognitive assessment) MOSSS (social support) CESD Katz (I)ADL Life satisfaction</p>

Chompunud et al., 2010	233 60 years and older	Age Sex ADL Income Self-rated health Behavior Family relations Family problems Family behavior/interaction			CMT (cognitive) Barthel ADL FARS
Choo et al., 2016	2496 60 years and older	Age Sex Ethnicity Marital status Living situation Social network/isolation/support Cohesion Education Income Employment Cognitive impairment Physical impairment/problems Mental health Relationship with caregiver Quality of life Sleep Mortality Hospitalisation/health visits	Caregiver demographics Caregiver substance abuse Caregiver mental illness/status Caregiver caregiving and coping Caregiver prior history of abuse Caregiver dependence		Katz ADL and Lawton IADL ECAQ for cognitive assessment Duke Social Support Index LSNS-6 (social support) Gait speed/walking speed GDS-15 SF-12 Pittsburgh Sleep Quality Index COPE for coping Collective Efficacy Scale for cohesion DAS for depression of caregiver
Dong et al., 2007	412 60 years older in Nanjing	Age Sex Education			

		Marital status Income Living situation Physical exercise (I)ADL Self-reported health Quality of life Smoking Medical conditions Self-assessed change in health Illiteracy			
Eslami et al., 2016	4467 6-84 yr old in 7 European cities	Age Sex Race Education Employment Living situation Financial problems/income Smoking Drinking BMI			Sex not significant for physical and psychological abuse, age only significant for financial abuse, varying significance for race, employment, education, financial problems, smoking and drinking (see also (Melchiorre et al., 2013, 2016; Soares et al., 2010))
Garre-Olmo et al., 2009	676 aged 75 yrs and older	Age Sex Marital status Cognitive impairment (I)ADL Depression Living situation Education			Nutritional status through MNA MMSE GDS-5 WHO DAS-II used for (I)ADL

		Relationship Social network/isolation Incontinence Social services Nutritional status			
Gil et al., 2015	1123 aged 60 and older	Age Sex Education Living situation Employment Disease ADL Depression Social services Abuse and neglect in their environment	Relationship with victim Sex		
Giraldo- Rodríguez & Rosas- Carrasco, 2013	626 60+	Age Sex Marital status Education Employment Self-reported health Depression Subjective memory complaints ADL	Relationship with victim		
Iborra Marmolejo, 2008	2401 64+ 789 caregivers	Age Sex Marital status Physical impairment/problems Cognitive impairment/problems	Caregiver burden Age Sex Marital status		Notes from the interviewer included aggressive/defensive attitude, difficulty moving around, difficulty

		<p>Social network/support</p> <p>Children</p> <p>Education</p> <p>Employment</p> <p>SES</p> <p>Living situation</p> <p>Housing conditions</p> <p>Geographic location</p>	<p>Physical impairment/problems</p> <p>Mental illness</p> <p>Children</p> <p>Education</p> <p>SES</p> <p>Geographic location</p>		<p>communicating, bruises. Injuries or scratches observed.</p> <p>CESD depression</p> <p>Goldberg Anxiety Scale</p> <p>CASP-19</p> <p>Burden interview</p> <p>Cargiver Abuse Screen</p>
Keskinoglu et al., 2007	204 65+	<p>Age</p> <p>Sex</p> <p>Marital status</p> <p>Education</p> <p>Children</p> <p>Living situation</p> <p>Income</p> <p>Employment</p> <p>Social network/isolation</p> <p>Self-rated health</p> <p>Chronic diseases</p> <p>Disability</p> <p>Care</p>			
Leung et al., 2017	3435 60+	<p>Age</p> <p>Sex</p> <p>Marital status</p> <p>Education</p> <p>Cognitive impairment</p> <p>(I)ADL</p> <p>Social support/network/isolation/loneliness</p>	<p>Mental health</p> <p>Informal support</p> <p>Care burden</p> <p>Relationship with victim</p> <p>Relationship quality</p> <p>Social network/loneliness</p>		

		Living situation Mood Self-rated health Mental health Care refusal Alcohol Chronic diseases Mental illness			
Lowenstein et al., 2009	392 males 650 females	Age Sex Marital status ADL Living situation Education Income Self-rated health Ethnicity Relationship with perpetrator Religion and religiosity Country of origin Years in Israel Number of years married			
Luo & Waite, 2011	2774 aged 57-85 yrs	Age Sex Race Ethnicity Employment Income Education Cognitive impairment			Short Portable Mental Status Questionnaire (SPMSQ) CES-D Hospital Anxiety Depression Scale Perceived Stress Scale

		Self-rated health ADL Marital status Social network/isolation Well-being Happiness Psychological distress Anxiety Psychological resources Social participation			Rosenberg Self-Esteem Scale
Naughton et al., 2012	2021 65+	Age Sex Marital status Living situation Education SES Income Employment Health status Ethnicity Service use ADL Social support Geographic location			SF-8 OSLO-3 support scale
Peshevska et al., 2014	960 aged 65+	Age Sex Marital status Living situation Income Education			GDS MMSE

		<p>Employment Physical health Mental health Depression Ethnicity Alcohol Smoking Self-perceived functioning of sensory functioning Geographic location</p>			
<p>Ruelas-González et al., 2016</p>	<p>8894 aged 60+</p>	<p>Age Sex Marital status Living situation Education SES Chronic diseases Depression ADL Cognitive impairment Self-esteem Loss of power in the family Geographic location Life satisfaction</p>		<p>Location of violence</p>	
<p>Waldegrave, 2016</p>	<p>2987 aged 52-86 years old (1699 above age 65)</p>	<p>Age Sex Marital status Ethnicity Health Depression</p>			<p>CASP-12 WHOQoL-8 SF-12 CESD De Jong Gierveld Loneliness</p>

		Loneliness Quality of life			
Wu et al., 2012	2245 aged 60+	Age Sex Marital status Education Children Income Living situation Physical impairment Chronic diseases Labor intensity			GDS

Risk factors identified in reviews

Study	Risk factors victim	Risk factors perpetrator	Risk factors environment	comments
Collins, 2006	Sex Race Social network/isolation Relation with perpetrator Cognitive impairment Physical impairment/problems Incontinence Guilt Fear of nursing home Fear of retaliation Living situation	Experience with family violence Living situation Mental illness Substance abuse Financial situation History of violence Social network/isolation Relation with victim		
Crome et al., 2014	Social network/isolation Relation with perpetrator Cognitive impairment Physical impairment/problems Mental disorders Age Financial problems Family conflict Quality of life			
Dong & Wang, 2016	Sex Race Social network/isolation Cognitive impairment	Caregiver burden Mental illness Substance abuse		

	Physical impairment/problems Mental disorders/stress	Traumatic events in the past		
Dong, 2015	Sex Race Social network/isolation Cognitive impairment Physical impairment/problems Mental disorders/stress Financial problems/income Loneliness Quality of life Cohesion in family Family relations Family stress Living situation Visits to physician/paramedics Violence used by victim Labor intensity/employment Language BMI (in)formal care received Education Pain	Experience with family violence Caregiver burden Mental illness (incl depressive symptoms) Substance abuse Self-esteem Traumatic events in the past Irritability Age Stress		Measured through MMSE, Charlson Comorbidity Index, OARS, CES-D

	Experience with family violence Number of children Coping capacity Personality traits (hostility)			
--	--	--	--	--

<p>Johannesen & LoGiudice, 2013</p>	<p>Ethnicity Cognitive impairment Income Living situation History of abuse (I)ADL Health status Behavioral problems Psychiatric problems/illness Relationship quality Social support</p>	<p>Caregiver burden/stress Psychiatric illness/problems</p>		<p>Review of 49 studies, 13 risk factors reproducible (sufficient evidence). Other risk factors also identified included: incontinence, loneliness, no regular doctor, mismatching expectations of the relationship, geographic location (little evidence), alcohol use, personality traits and education (some evidence). For the perpetrator these included: Age of caregiver, financial difficulties, unemployment, caregiver inexperience, caregiver reluctance, trauma or past abuse, health problems (little evidence), drug or alcohol use/gambling (some evidence)</p>
<p>Lachs & Pillemer, 2015</p>	<p>Age Sex Social network/isolation Cognitive impairment (dementia) Physical impairment Financial problems/income Living situation</p>	<p>Stress Mental illness Substance abuse Financial situation Social network/isolation Relationship with victim Criminal history</p>		

		Sex Physical problems		
Pillemer et al., 2016	Age (potential) Sex (potential) Race (potential) Social network/isolation Cognitive impairment (strong) Physical impairment/problems (strong) Mental disorders/stress (strong) Financial problems (potential) Low income (strong) Education/low SES (strong)	Mental illness (strong) Substance abuse (strong) Social network/isolation (potential) Relation with victim (potential) Abuser dependency (strong)	Negative stereotypes (contested) Cultural norms (contested) Geographic location (potential)	Stem from the ecological model (Wallace & Bonnie, 2003). Distinction is made in strong and potential evidence.
Schuster, Isabell & Krah, Barbara, 2016	Age (conflicting evidence) Sex (conflicting evidence) Marital status (conflicting evidence) Education (conflicting evidence) Employment (conflicting evidence)			

	Income/financial problems (conflicting evidence) Family relations (conflicting evidence)			
Yan et al., 2015	Age Sex (conflicting evidence) Marital status (conflicting evidence) Cognitive impairment Physical impairment/problems (conflicting evidence) Mental disorders (depression) Social network/isolation Living situation (conflicting evidence) Education Income	Experience with family violence Caregiver burden Relation with victim Age Social network/isolation		

Risk factors identified in articles published about risk factors in the last three years

Study	Risk factors	Risk factors perpetrator	Risk factors environment	comments
Alizadeh-Khoei, Sharifi, Hossain, Fakhrzadeh, & Salimi, 2014	Age Sex Marital status Living situation Income Employment Education Financial (in)dependence Health status incl. polypharmacy Relationship with perpetrator			300 older individuals aged 60+, 340 individuals approached through health centers. Initial phone call after which face-to-face interview took place. No questions on sexual abuse. Survey used H/S-EAST (Cronbach 0,88)
Burnes et al., 2015	Age Sex Marital status Race Ethnicity (I)ADL Living situation incl. cohabitation Self-reported health Income Education	Relationship with victim		4156 aged 60+ in New York area, adapted CTS, OARS, telephone survey. For cognition AMT used. 156 proxy interviews (NB. Perpetrators are as or more likely to report).

	Relationship with perpetrator Geographic location			
De Donder et al., 2016	Age Marital status Education Employment Self-rated health Self-rated mental health Coping Living situation Loneliness Social participation Geographic location Management of household income		Feelings of unsafety Country GDP Risk of poverty Social protection expenditure Ratio of lower educated older individuals Old age dependency Population density Gender equality index	See De Donder et al and Eslami et al. CTS2. Response rates 21,2% for postal survey, 49,1% for telephone survey.
Labrum, 2017	Age Income Mental health Relationship with perpetrator Caregiving activities Financial assistance to perpetrator Contact frequency with perpetrator	Age Sex Marital status ADL Income Employment Psychiatric illness/disorder Alcohol Drug use Onset of illness		243 persons aged 55+ with an adult relative with psychiatric disorder. Secondary analysis of survey. MCVI which is based on CTS was used (cronbach's 0,74). Caregiving activities through the OADLCS

	Limit-setting towards perpetrator Living situation	Mental health treatment Criminal record		
Lacher, Wettstein, Senn, Rosemann, & Hasler, 2016	Age Sex Living situation Cognitive impairment Psychiatric illness/problems Social network/isolation Relation to perpetrator Addiction Support need Care need History of violence Aggressive behavior	Care burden Mental illness Living situation Dependency Addiction Psychiatric illness Cognitive impairment Relationship to victim	Duration of abuse	Retrospective analyses of 903 files at the Independent Complaints Authority for Old Age (total 300 cases identified, aged 60+)
Pérez-Rojo, Izal, Montorio, & Penhale, 2009	Age Sex Education Depression Stress Caregiving burden Interpersonal burden	Age Sex Marital status Relationship with caregiver ADL		45 caregivers of dementia patients through the caregiver abuse screen (CASE, cronbach's 0,75) CES-D STAXI2 for anger (cronbach's 0,62) Zarit burden interview MBCL-B for aggressive and provocative behavior

	<p>Anger expression Autoefficiency expectations Period of caregiving Hours spent caregiving Relationship with care recipient</p>	<p>Frequency of provocative behaviors Frequency of aggressive behaviors</p>		
<p>Wang, Kang, & Schiamberg, 2015</p>	<p>Age Sex Income Cognitive impairment Physical impairment Education Self-rated health Caregiver burden History of abuse (Medical) care received Injuries</p>	<p>Age Employment Self-rated health Caregiver burden Education Relationship with victim Disruptive behavior Personality traits History of abuse Perception of caring for older persons Work stress</p>	<p>Cultural values and perceptions Legal framework</p>	<p>29 studies in Taiwan, incl. professional caregivers (physicians, nurses)</p>

- Abolfathi Momtaz, Y., Hamid, T. A., & Ibrahim, R. (2013). Theories and measures of elder abuse: Theories and measures of elder abuse. *Psychogeriatrics, 13*(3), 182–188. <https://doi.org/10.1111/psyg.12009>
- Acierno, R., Hernandez, M. A., Amstadter, A. B., Resnick, H. S., Steve, K., Muzzy, W., & Kilpatrick, D. G. (2010). Prevalence and Correlates of Emotional, Physical, Sexual, and Financial Abuse and Potential Neglect in the United States: The National Elder Mistreatment Study. *American Journal of Public Health, 100*(2), 292–297. <https://doi.org/10.2105/AJPH.2009.163089>
- Alizadeh-Khoei, M., Sharifi, F., Hossain, S. Z., Fakhrzadeh, H., & Salimi, Z. (2014). Elder Abuse: Risk Factors of Abuse in Elderly Community-Dwelling Iranians. *Educational Gerontology, 40*(7), 543–554. <https://doi.org/10.1080/03601277.2013.857995>
- Biermann, T., Dippel, O., Bergner, M., Keller, J., Coffey, C., Sperling, W., ... Reulbach, U. (2011). Assaults in the Elderly-A Population-Based Study with Victim and Perpetrator Characteristics: VIOLENT ASSAULTS IN THE ELDERLY. *Journal of Forensic Sciences, 56*(3), 669–673. <https://doi.org/10.1111/j.1556-4029.2011.01712.x>
- Biggs, S., Manthorpe, J., Tinker, A., Doyle, M., & Erens, B. (2009). Mistreatment of Older People in the United Kingdom: Findings from the First National Prevalence Study. *Journal of Elder Abuse & Neglect, 21*(1), 1–14. <https://doi.org/10.1080/08946560802571870>
- Burnes, D., Pillemer, K., Caccamise, P. L., Mason, A., Henderson, C. R., Berman, J., ... Lachs, M. S. (2015). Prevalence of and Risk Factors for Elder Abuse and Neglect in the Community: A Population-Based Study. *Journal of the American Geriatrics Society, 63*(9), 1906–1912. <https://doi.org/10.1111/jgs.13601>
- Cadmus, E. O., & Owoaje, E. T. (2012). Prevalence and Correlates of Elder Abuse Among Older Women in Rural and Urban Communities in South Western Nigeria. *Health Care for Women International, 33*(10), 973–984. <https://doi.org/10.1080/07399332.2012.655394>
- Chokkanathan, S., & Lee, A. E. Y. (2005). Elder Mistreatment in Urban India: A Community Based Study. *Journal of Elder Abuse & Neglect, 17*(2), 45–61. https://doi.org/10.1300/J084v17n02_03
- Chompunud, M. S., Charoenyooth, C., Palmer, M. H., Pongthavornkamol, K., Vorapongsathorn, T., & Jitapunkul, S. (2010). Prevalence, associated factors and predictors of elder abuse in Thailand. *Pacific Rim International Journal of Nursing Research, 14*(4), 283–296.
- Choo, W. Y., Hairi, N. N., Sooryanarayana, R., Yunus, R. M., Hairi, F. M., Ismail, N., ... Bulgiba, A. (2016). Elder mistreatment in a community dwelling population: the Malaysian Elder Mistreatment Project (MAESTRO) cohort study protocol. *BMJ Open, 6*(5), e011057. <https://doi.org/10.1136/bmjopen-2016-011057>

- Collins, K. A. (2006). Elder Maltreatment. *Archives of Pathology & Laboratory Medicine*, 130(9), 1290–1296. Retrieved from <https://login.ezproxy.leidenuniv.nl:2443/login?URL=http://search.ebscohost.com.ezproxy.leidenuniv.nl:2048/login.aspx?direct=true&b=aph&AN=22377172&site=ehost-live>
- Cooper, C., Selwood, A., & Livingston, G. (2008). The prevalence of elder abuse and neglect: a systematic review. *Age and Ageing*, 37(2), 151–160. <https://doi.org/10.1093/ageing/afm194>
- Crome, P., Moulias, R., Sánchez-Castellano, C., Tilvis, R., Arora, A., Busby, F., ... Cruz-Jentoft, A. J. (2014). Elder abuse in Finland, France, Spain and United Kingdom. *European Geriatric Medicine*, 5(4), 277–284. <https://doi.org/10.1016/j.eurger.2014.05.008>
- Donder, L. D., Lang, G., Ferreira-Alves, J., Penhale, B., Tamutiene, I., & Luoma, M.-L. (2016). Risk factors of severity of abuse against older women in the home setting: A multinational European study. *Journal of Women & Aging*, 28(6), 540–554. <https://doi.org/10.1080/08952841.2016.1223933>
- Donder, L. D., Lang, G., Penhale, B., Ferreira-Alves, J., Tamutiene, I., Verté, D., & Luoma, M.-L. (2013). Item non-response when measuring elder abuse: influence of methodological choices. *The European Journal of Public Health*, 23(6), 1021–1026. <https://doi.org/10.1093/eurpub/cks172>
- Donder, L. D., Luoma, M.-L., Penhale, B., Lang, G., Santos, A. J., Tamutiene, I., ... Verté, D. (2011). European map of prevalence rates of elder abuse and its impact for future research. *European Journal of Ageing*, 8(2), 129–143. <https://doi.org/10.1007/s10433-011-0187-3>
- Dong, X. Q. (2015). Elder Abuse: Systematic Review and Implications for Practice. *Journal of the American Geriatrics Society*, 63(6), 1214–1238. <https://doi.org/10.1111/jgs.13454>
- Dong, X. Q., Simon, M. A., & Gorbien, M. (2007). Elder Abuse and Neglect in an Urban Chinese Population. *Journal of Elder Abuse & Neglect*, 19(3–4), 79–96. https://doi.org/10.1300/J084v19n03_05
- Dong, X. Q., & Wang, B. (2016). 2015 Rosalie Wolf Memorial Award Lecture: Past, present, and future of elder abuse. *Journal of Elder Abuse & Neglect*, 28(4–5), 345–365. <https://doi.org/10.1080/08946566.2016.1237318>
- Eslami, B., Viitasara, E., Macassa, G., Melchiorre, M. G., Lindert, J., Stankunas, M., ... Soares, J. J. F. (2016). The prevalence of lifetime abuse among older adults in seven European countries. *International Journal of Public Health*, 61(8), 891–901. <https://doi.org/10.1007/s00038-016-0816-x>
- Fulmer, T., Guadagno, L., Bitondo Dyer, C., & Connolly, M. T. (2004). Progress in elder abuse screening and assessment instruments. *Journal of the American Geriatrics Society*, 52(2), 297–304.

- Garre-Olmo, J., Planas-Pujol, X., L³pez-Pousa, S., Juviny³, D., Vil³, A., Vilalta-Franch, J., & on behalf of the Frailty and Dependence in Girona Study Group. (2009). Prevalence and Risk Factors of Suspected Elder Abuse Subtypes in People Aged 75 and Older: PREVALENCE AND RISK FACTORS OF SUSPECTED ELDER ABUSE SUBTYPES. *Journal of the American Geriatrics Society*, 57(5), 815–822. <https://doi.org/10.1111/j.1532-5415.2009.02221.x>
- Gil, A. P. M., Kislaya, I., Santos, A. J., Nunes, B., Nicolau, R., & Fernandes, A. A. (2015). Elder Abuse in Portugal: Findings From the First National Prevalence Study. *Journal of Elder Abuse & Neglect*, 27(3), 174–195. <https://doi.org/10.1080/08946566.2014.953659>
- Giraldo-Rodríguez, L., & Rosas-Carrasco, O. (2013). Development and psychometric properties of the Geriatric Mistreatment Scale: Development of Geriatric Mistreatment Scale. *Geriatrics & Gerontology International*, 13(2), 466–474. <https://doi.org/10.1111/j.1447-0594.2012.00894.x>
- Iborra Marmolejo, I. (2008). *Maltrato de personas mayores en la familia en España Elder abuse in the family in Spain*. Valencia: Fundación de la Comunitat Valenciana para el Estudio de la Violencia.
- Johannesen, M., & LoGiudice, D. (2013). Elder abuse: a systematic review of risk factors in community-dwelling elders. *Age and Ageing*, 42(3), 292–298. <https://doi.org/10.1093/ageing/afs195>
- Keskinoglu, P., Pýcackýefe, M., Bilgic, N., Giray, H., Karakus, N., & Ucku, R. (2007). Elder abuse and neglect in two different socioeconomic districts in Izmir, Turkey. *International Psychogeriatrics*, 19(4), 719. <https://doi.org/10.1017/S1041610207005315>
- Labrum, T. (2017). Factors related to abuse of older persons by relatives with psychiatric disorders. *Archives of Gerontology and Geriatrics*, 68, 126–134. <https://doi.org/10.1016/j.archger.2016.09.007>
- Lacher, S., Wettstein, A., Senn, O., Rosemann, T., & Hasler, S. (2016). Types of abuse and risk factors associated with elder abuse. *Swiss Medical Weekly*. <https://doi.org/10.4414/smw.2016.14273>
- Lachs, M. S., & Pillemer, K. A. (2015). Elder Abuse. *New England Journal of Medicine*, 373(20), 1947–1956. <https://doi.org/10.1056/NEJMra1404688>
- Lang, G., De Donder, L., Penhale, B., Ferreira-Alves, J., Tamutiene, I., & Luoma, M.-L. (2014). Measuring Older Adults' Abuse: Evaluation of Formative Indicators to Promote Brevity. *Educational Gerontology*, 40(7), 531–542. <https://doi.org/10.1080/03601277.2013.857892>
- Leung, D. Y., Lo, S. K., Leung, A. Y., Lou, V. W., Chong, A. M., Kwan, J. S., ... Chi, I. (2017). Prevalence and correlates of abuse screening items among community-dwelling Hong Kong Chinese older adults: Elder abuse in Hong Kong. *Geriatrics & Gerontology International*, 17(1), 150–160. <https://doi.org/10.1111/ggi.12655>

- Lindert, J., Luna, J., Torres-Gonzalez, F., Barros, H., Ioannidi-Kapolou, E., Quattrini, S., ... Soares, J. J. F. (2012). Study design, sampling and assessment methods of the European study "abuse of the elderly in the European region." *The European Journal of Public Health*, 22(5), 662–666. <https://doi.org/10.1093/eurpub/ckr079>
- Lowenstein, A., Eisikovits, Z., Band-Winterstein, T., & Enosh, G. (2009). Is Elder Abuse and Neglect a Social Phenomenon? Data from the First National Prevalence Survey in Israel. *Journal of Elder Abuse & Neglect*, 21(3), 253–277. <https://doi.org/10.1080/08946560902997629>
- Luo, Y., & Waite, L. J. (2011). Mistreatment and Psychological Well-being Among Older Adults: Exploring the Role of Psychosocial Resources and Deficits. *The Journals of Gerontology Series B: Psychological Sciences and Social Sciences*, 66B(2), 217–229. <https://doi.org/10.1093/geronb/gbq096>
- Melchiorre, M. G., Chiatti, C., Lamura, G., Torres-Gonzales, F., Stankunas, M., Lindert, J., ... Soares, J. F. J. (2013). Social Support, Socio-Economic Status, Health and Abuse among Older People in Seven European Countries. *PLoS ONE*, 8(1), e54856. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0054856>
- Melchiorre, M. G., Di Rosa, M., Lamura, G., Torres-Gonzales, F., Lindert, J., Stankunas, M., ... Soares, J. J. F. (2016). Abuse of Older Men in Seven European Countries: A Multilevel Approach in the Framework of an Ecological Model. *PLOS ONE*, 11(1), e0146425. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0146425>
- Nakanishi, M., Nakashima, T., Sakata, N., Tsuchiya, N., & Takizawa, K. (2013). Community-Based System, Reports, and Substantiated Cases of Elder Abuse: Disparities Between Municipalities and Relating Factors in Japan. *Journal of Aging & Social Policy*, 25(3), 234–247. <https://doi.org/10.1080/08959420.2013.793086>
- Naughton, C., Drennan, J., Lyons, I., Lafferty, A., Treacy, M., Phelan, A., ... Delaney, L. (2012). Elder abuse and neglect in Ireland: results from a national prevalence survey. *Age and Ageing*, 41(1), 98–103. <https://doi.org/10.1093/ageing/afr107>
- O’Keeffe, M., National Centre for Social Research (Great Britain), Great Britain, Department of Health, & Comic Relief (Organization). (2007). *UK study of abuse and neglect of older people: prevalence survey report*. London: National Centre for Social Research.
- Pérez-Rojo, G., Izal, M., Montorio, I., & Penhale, B. (2009). Risk factors of elder abuse in a community dwelling Spanish sample. *Archives of Gerontology and Geriatrics*, 49(1), 17–21. <https://doi.org/10.1016/j.archger.2008.04.005>
- Peshevaska, D. J., Markovik, M., Sethi, D., Serafimovska, E., & Jordanova, T. (2014). Prevalence of Elder Abuse and Neglect: Findings from First Macedonian Study. *Macedonian Journal of Medical Sciences*, 7(2). <https://doi.org/10.3889/MJMS.1857.5773.2014.0403>

- Pillemer, K., Burnes, D., Riffin, C., & Lachs, M. S. (2016). Elder Abuse: Global Situation, Risk Factors, and Prevention Strategies. *The Gerontologist*, 56(Suppl 2), S194–S205. <https://doi.org/10.1093/geront/gnw004>
- Ruelas-González, M. G., Duarte-Gómez, M. B., Flores-Hernández, S., Ortega-Altamirano, D. V., Cortés-Gil, J. D., Taboada, A., & Ruano, A. L. (2016). Prevalence and factors associated with violence and abuse of older adults in Mexico's 2012 National Health and Nutrition Survey. *International Journal for Equity in Health*, 15(1). <https://doi.org/10.1186/s12939-016-0315-y>
- Schuster, Isabell, & Krah, Barbara. (2016). Abuse of Elders Living at Home: A Review of Recent Prevalence Studies. <https://doi.org/10.14456/ijbs.2016.14>
- Soares, J., Barros, H., Torres-Gonzales, F., Ioannidi-Kapolou, E., Lamura, G., Lindert, J., ... Stankunas, M. (2010). *Abuse and Health among elderly in Europe*. Kaunas: Lithuanian University of Health Sciences Press. Retrieved from <http://hig.se/download/18.3984f2ed12e6a7b4c3580003555/1353629590366/ABUEL.pdf>
- Sooryanarayana, R., Choo, W.-Y., & Hairi, N. N. (2013). A Review on the Prevalence and Measurement of Elder Abuse in the Community. *Trauma, Violence, & Abuse*, 14(4), 316–325. <https://doi.org/10.1177/1524838013495963>
- Waldegrave, C. (2016). *Measuring Elder Abuse in New Zealand: Findings from the New Zealand Longitudinal Study of Ageing (NZLSA)*. Wellington: Office for Senior Citizens. Retrieved from <https://www.msd.govt.nz/documents/about-msd-and-our-work/about-msd/our-structure/osc/elder-abuse-technical-report.pdf>
- Wang, M. S., Kang, S.-W., & Schiamberg, L. B. (2015). Ecological factors associated with elder abuse in Taiwan: a systematic review. *Asia Pacific Journal of Social Work and Development*, 25(1), 13–28. <https://doi.org/10.1080/02185385.2014.943276>
- Wu, L., Chen, H., Hu, Y., Xiang, H., Yu, X., Zhang, T., ... Wang, Y. (2012). Prevalence and Associated Factors of Elder Mistreatment in a Rural Community in People's Republic of China: A Cross-Sectional Study. *PLoS ONE*, 7(3), e33857. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0033857>
- Yan, E., Chan, K.-L., & Tiwari, A. (2015). A Systematic Review of Prevalence and Risk Factors for Elder Abuse in Asia. *Trauma, Violence, & Abuse*, 16(2), 199–219. <https://doi.org/10.1177/1524838014555033>
- Yon, Y., Mikton, C. R., Gassoumis, Z. D., & Wilber, K. H. (2017). Elder abuse prevalence in community settings: a systematic review and meta-analysis. *The Lancet Global Health*, 5(2), e147–e156. [https://doi.org/10.1016/S2214-109X\(17\)30006-2](https://doi.org/10.1016/S2214-109X(17)30006-2)

Based on 33 studies (=100%) NOTE: OVERLAP in identified studies in review

	N	Percentage
AMA SVTAN	8	4.82
BASE	1	0.60 Not used for prevalence
CASE	1	0.60 Not used for prevalence
Chicago self-neglect	1	0.60
CGA	1	0.60 Not used for prevalence
CPEAB	2	1.20
CTS	49	29.52
DCEA	1	0.60
EAI	1	0.60 Not used for prevalence
EASI	1	0.60
EASI	5	3.01
GMS	1	0.60
HALF	1	0.60 Not used for prevalence
H/S EAST	1	0.60
H/S EAST and VASS	9	5.42
IoA	1	0.60 Not used for prevalence
IRTA	1	0.60
MDS HC	3	1.81
OAPEM	1	0.60
OAFEM	1	0.60
OARS	2	1.20
PEAS	1	0.60
PHBC	1	0.60
STRP	1	0.63
VASS	4	2.41
QEEA	4	2.41
own questions	58	34.94
secondary analyses	5	3.01

Number of total mentioning of questionnaires

166

100.00

Total number of studies included: 46

Victim	Number of studies	Percentage	Comments
Age	32	69.57	
Aggressive behavior	2	4.35	incl. violence
Alcohol	3	6.52	
Anger expression	1	2.17	
Attitudes towards growing older	1	2.17	
Autoefficiency expectations	1	2.17	
Behavior	2	4.35	
BMI	2	4.35	
Car ownership	1	2.17	
Caregiving activities	4	8.70	incl. duration and number of hours
Care refusal	1	2.17	
Children	4	8.70	
Chronic diseases	6	13.04	incl. medical conditions
Cognition	17	36.96	incl. dementia/alzheimer
Contact frequency with perpetrator	1	2.17	
Coping	2	4.35	
Country of origin	1	2.17	
Dependence	1	2.17	incl. financial dependence
Education	26	56.52	
Emotional status	1	2.17	
Employment	15	32.61	
Ethnicity	9	19.57	
Family relations	5	10.87	incl. problems/behavior/quality/cohesion
Fear of nursing home	1	2.17	
Fear of retaliation	1	2.17	
Financial assistance to perpetrator	1	2.17	
Geographic location	8	17.39	
Guilt	1	2.17	
History of family violence	4	8.70	
Housing conditions	1	2.17	
Illiteracy	1	2.17	
Income	24	52.17	Incl. financial problems, financial situation
Incontinence	2	4.35	
(In)formal care	8	17.39	Care received
Injuries	1	2.17	
Interpersonal burden	1	2.17	for caregivers who are victim of abuse
Labor intensity	2	4.35	
Language	1	2.17	
Life satisfaction	8	17.39	Also quality of life, well being, happiness
Limit-setting towards perpetrator	1	2.17	
Living situation	25	54.35	Also cohabitation
Loss of power in the family	1	2.17	
Management of household income	1	2.17	
Marital status	21	45.65	
Mental health	21	45.65	incl. depression, psychological distress, anxiety, also self-rated
Mood	1	2.17	
Mortality	1	2.17	
Nutrition	1	2.17	
Pain	1	2.17	
Perception of mistreatment	1	2.17	
Personality	1	2.17	
Physical health	29	63.04	incl. adl, exercise
Psychological resources	1	2.17	
Race	8	17.39	
Relationship quality	1	2.17	
Relation with caregiver	1	2.17	
Relation with perpetrator	10	21.74	
Religion	2	4.35	
Self-esteem	1	2.17	
Self-perceived functioning of sensory functioning	1	2.17	
Self-rated change in health	1	2.17	
Self-rated health	14	30.43	
SES	5	10.87	
Sex	32	69.57	
Sleep	1	2.17	
Smoking	3	6.52	
Social network	21	45.65	incl. quality of relations, isolation, loneliness, social support
Social participation	2	4.35	
Social services	4	8.70	Use of services
Stress	1	2.17	
Subjective memory complaints	1	2.17	
Trauma	1	2.17	Trauma experienced
Years in the country	1	2.17	Migrant experience
Years married	1	2.17	

Total number of studies taking into account perpetrator risk factors: 19

Perpetrator	Number	Percentage	Comments
Age	9	47.37	
Caregiver burden	8	42.11	
Children	1	5.26	
Coping	1	5.26	
Cognition	1	5.26	
Criminal history	3	15.79	Incl. history of violence
Education	2	10.53	
Employment	1	5.26	
Frequency of provocative behavior	2	10.53	
Frequency of aggressive behavior	1	5.26	
Income	3	15.79	Incl. financial situation, financial problems
Irritability	1	5.26	
Geographic location	1	5.26	
History of abuse	5	26.32	Incl. family violence
Living situation	3	15.79	
Marital status	3	15.79	
Mental health	9	47.37	incl. addiction
Mental health treatment	1	5.26	
Onset illness	1	5.26	
Perception of care for older persons	1	5.26	
Perpetrator dependence	3	15.79	
Personality	1	5.26	
Physical health	5	26.32	
Relation with victim	11	57.89	
Self-esteem	1	5.26	
Self-rated health	1	5.26	
SES	1	5.26	
Sex	9	47.37	
Social network	4	21.05	incl. social isolation, loneliness
Stress	3	15.79	incl. work stress
Trauma	2	10.53	

Total number of studies taking into account environmental risk factors: 5

Environment	Number	Percentage	Comments
Country	2	40	
Cultural values/norms	2	40	
Duration of abuse	1	20	
Feelings of unsafety	1	20	
GDP	1	20	
Gender equality index	1	20	
Geography	1	20	
Legal framework	1	20	
Location of violence	1	20	
Negative stereotypes	1	20	
Old age dependency	1	20	
Population density	1	20	
Ratio of lower educated older individuals	1	20	
Risk of poverty	1	20	
Social protection expenditure	1	20	

Bijlage 3 Vragenlijst onderzoek Welzijn 65+ bevolking

ID nummer respondent:

Naam interviewer:

(Instructie interviewer: Exact overnemen uit adressenbestand)

Inleiding

We zijn benieuwd naar de ervaringen van mensen van 65 jaar en ouder in Nederland. Dit interview gaat over hoe het is om ouder te worden, over uw levenservaringen en uw welzijn. In dit interview vragen we naar uw achtergrondkenmerken zoals bijvoorbeeld uw burgerlijke staat, naar uw gezondheid, wat u er zoal speelt in uw leven: zowel de plezierige als onplezierige ervaringen die u sinds uw vijftenzestigste levensjaar heeft meegemaakt. We gaan in dit interview ook in op gebeurtenissen die u mogelijk vervelend vond of vindt en gebeurtenissen waardoor u gekwetst bent of schade heeft ondervonden. Het interview duurt ongeveer een uur of iets langer, u kunt stoppen wanneer u wilt of aangeven dat u een pauze wilt of het interview onderbreken en op een ander moment voortzetten. Als we tijdens het gesprek gestoord worden door iemand zullen we het interview even pauzeren.

Heeft u hier vragen over? Zullen we dan overgaan naar het interview?

BLOK A: ACHTERGROND RESPONDENT

In deze eerste vragen, vragen we u naar uw persoonlijke achtergrondkenmerken zoals leeftijd, burgerlijke staat, het huishouden waarin u leeft en herkomst.

A1. *(Instructie interviewer: niet oplezen)* Wat voor geslacht heeft de deelnemer?

1. vrouw
2. man

A2. Wat is uw geboortjaar?

Jaar:

99. Wil ik niet zeggen

A3. Heeft of had u een partner?

1. Ja
2. Nee
99. Wil ik niet zeggen

A4. Wat is uw burgerlijke staat?

1. Gehuwd
2. Ongehuwd
3. Gescheiden
4. Verweduwd
5. Anders, namelijk.....
99. Wil ik niet zeggen

A5. Wat is/was het beroep of functie die u het langste had?

(Instructie interviewer: indien huisvrouw/man geweest, dan (als/naast) langste beroep ook huisvrouw/man invullen. Verder: het hoeft geen betaalde baan te zijn; vrijwilligerswerk mag ook)

99 = Wil ik niet zeggen

A6. Wat is/was het langstdurende beroep of functie van uw (huidige of anders meest recente) partner?

(Instructie interviewer: indien huisvrouw/man geweest, dan (als/naast) langste beroep ook huisvrouw/man invullen. Verder: het hoeft geen betaalde baan te zijn; vrijwilligerswerk mag ook)

99 = Wil ik niet zeggen

A7. Wat is de hoogst voltooide opleiding die u heeft gevolgd?

(Instructie interviewer: één antwoordcode invoeren)

1. Geen enkele school of opleiding gevolgd of een gedeelte van de lagere school
2. Lagere School afgemaakt, Lager Algemeen Onderwijs, VGLO (=voortgezet lager onderwijs) – tegenwoordig: Basisschool
3. Lager Beroeps Onderwijs (LBO): LTS, UTS, Huishoudschool, Lager land en tuinbouw onderwijs, LEAO, Vormingsklas, Leerlingstelsel / vakschool / streekschool – tegenwoordig: VMBO basis (bbl) / VMBO kader (kbl), VMBO gemengd (gl), MBO 1
4. Middelbaar Algemeen Onderwijs: KMBO, ULO, MULO, Lyceum onderbouw / niet afgemaakt – tegenwoordig: MAVO en later VMBO theoretisch, MBO 2
5. Middelbaar Beroeps Onderwijs: MTS, MEAO, MDGO, Kleuterkweekschool, opleiding verpleegkundige, praktijkdiploma boekhouden, SPD-1, e.d. – tegenwoordig: MBO 3 en 4
6. Algemeen Voortgezet Onderwijs: HBS, MMS, Gymnasium, Lyceum e.d. – tegenwoordig: HAVO, VWO, Gymnasium.
7. Hoger Beroepsonderwijs: HTS, HEAO, HBO-V, Lerarenopleiding 2^e graads (MO-A) , Sociale Academie, BDA, ALO, Kweekschool, Hogere Zeevaartschool, Politie Academie, SPD-2, SPD-3, – tegenwoordig: HBO
8. Wetenschappelijk Onderwijs (Universiteit): kandidaats- of doctoraalexamen oude stijl, ingenieursfase, Lerarenopleiding 1^e graads (MO-B), promotie (Doctor), postdoctorale opleiding, WO-master
9. Anders, namelijk: ...
99. Onbekend/weet niet/wil ik niet zeggen

Herkomst en religie

A8. In welk land bent u geboren?

1. Nederland
2. Aruba
3. China
4. Curaçao
5. Caribisch Nederland
6. Indonesië
7. Marokko
8. Molukken
9. Sint Maarten
10. Suriname
11. Turkije

12. Anders, namelijk: ...
99. Weet niet/Onbekend/Wil ik niet zeggen

A9. Indien niet in Nederland geboren: in welk jaar bent u naar Nederland gekomen?
99 = Weet niet/Onbekend/Wil ik niet zeggen

A10. In welk land is uw vader geboren?

1. Nederland
2. Aruba
3. China
4. Curaçao
5. Caribisch Nederland
6. Indonesië
7. Marokko
8. Molukken
9. Sint Maarten
10. Suriname
11. Turkije
12. Anders, namelijk: ...
99. Weet niet/Onbekend/Wil ik niet zeggen

A11. In welk land is uw moeder geboren?

1. Nederland
2. Aruba
3. China
4. Curaçao
5. Caribisch Nederland
6. Indonesië
7. Marokko
8. Molukken
9. Sint Maarten
10. Suriname
11. Turkije
12. Anders, namelijk: ...
99. Weet niet/Onbekend/Wil ik niet zeggen

A12. Voelt u zich verbonden met een geloof?

1. Nee
2. Ja, Christelijk (waaronder: Rooms-Katholiek, Nederlands Hervormd, Gereformeerd, Protestants)
3. Ja, Islam
4. Ja, Jodendom
5. Ja, Boeddhisme
6. Ja, Hindoeïsme
7. Ja, Andere gezindte + invulveld namelijk:....
99. Onbekend/weet niet/wil ik niet zeggen

Huishouden

A13. Woont u op dit moment alleen?

1. Ja
2. Nee
99. Onbekend/weet niet/wil ik niet zeggen

A14. *Indien niet alleenwonend (antwoord 2):* Uit hoeveel personen bestaat uw huishouden, uzelf meegerekend?

_____ personen
99. onbekend/weet niet/wil ik niet zeggen

A15. *Indien niet alleenwonend (antwoord 2):* Met wie deelt u het huishouden?

1. met partner
2. met kinderen
3. met kleinkind(eren)
4. met andere familieleden, nl. ...
5. met anderen, nl. ...
99. onbekend/weet niet/wil ik niet zeggen

A16. (Heeft u kinderen of stiefkinderen en zo ja:) hoeveel (stief)kinderen heeft u op dit moment?

_____ (Nee=0)
99. onbekend/weet niet/wil ik niet zeggen

A17. (Heeft u kleinkinderen en achterkleinkinderen en zo ja:) hoeveel (achter)kleinkinderen heeft u op dit moment?

_____ (Nee=0)
99. onbekend/weet niet/wil ik niet zeggen

BLOK B: SOCIALE PARTICIPATIE EN SOCIAAL NETWERK

De volgende vragen gaan over uw sociale leven, wat u zoal in uw vrije tijd doet en met wie u omgaat en hoe u dat vindt.

Instructie interviewer: Neem indien nodig een moment om te checken of de respondent ok is, of ergens behoefte aan heeft.

Sociale participatie

Welke van de volgende activiteiten onderneemt u zoal in uw vrije tijd en met welke regelmaat? Denkt u aan de afgelopen 3 maanden.

	Nooit	Soms (1x per maand)	Regelmatig (2-4 x per maand)	vaak (5x of vaker per maand)	Nvt	Weet niet/Onbekend/ Wil ik niet zeggen
B1 Lichamelijke beweging (wandelen, fietsen, gymnastiek, dansen, sportbeoefening)	1	2	3	4	5	6
B2 Onbetaalde hulp bieden aan zieke of gehandicapte kennissen of burens (geen familie)	1	2	3	4	5	6
B3 Onbetaalde activiteiten voor vereniging, kerk, of andere organisatie	1	2	3	4	5	6
B4 Op bezoek gaan bij burens/vrienden, ontvangen van burens/vrienden	1	2	3	4	5	6
B5 Culturele activiteiten doen, zoals naar theater, concert of museum gaan	1	2	3	4	5	6
B6 Uitgaan naar restaurant, café, bioscoop, of feest	1	2	3	4	5	6
B7 Bezoeken van een attractiepark, een beurs, dierentuin	1	2	3	4	5	6
B8 Meedoen met kaart/bridgeclub, boekenclub etc.	1	2	3	4	5	6

B9. Zijn er nog andere activiteiten die nog niet zijn genoemd die u zoal onderneemt?

0. Geen andere activiteiten

99. Weet niet/wil ik niet zeggen/onbekend

B10. Heeft u het afgelopen jaar een cursus of opleiding gevolgd?

1. Ja

2. Nee

99. Onbekend/niet van toepassing/wil niet zeggen

B11. Bent u het afgelopen jaar op vakantie gegaan of een weekend/midweek weg geweest?

1. Ja

2. Nee

99. Onbekend/niet van toepassing/wil niet zeggen

Sociaal netwerk

Instructie interviewer: als de respondent op dit moment geen partner (meer) heeft, dan nvt invullen en doorgaan naar Gezin vanaf vraag B13

De volgende stelling gaat over uw partner. Het maakt daarbij niet uit of u op dit moment samenwoont met uw partner of niet. Kunt u aangeven in hoeverre u het hier mee eens bent?

	(een beetje) mee eens	Niet eens of oneens	(een beetje) mee oneens	Nvt
B12 Mijn partner en ik hebben een goede relatie	1	2	3	99

Instructie interviewer: als de respondent niet andere gezinsleden heeft dan de partner, dan niet van toepassing invullen en doorgaan naar Familie vanaf vraag B15

De volgende twee stellingen gaan over uw eigen gezin.

Dit zijn bijvoorbeeld uw partner en uw kinderen en/of stiefkinderen

U kunt (weer) aangeven in hoeverre u het hier mee eens bent.

Instructie interviewer: lees (zo nodig) na iedere stelling nog een keer de antwoord categorieën op. Als de respondent niet andere gezinsleden heeft dan de partner, dan niet van toepassing invullen.

	(een beetje) mee eens	Niet eens of oneens	(een beetje) mee oneens	Nvt
B13 De banden in ons gezin zijn heel hecht	1	2	3	99
B14 We houden elkaar in ons gezin op de hoogte van wat we meemaken	1	2	3	99

Instructie interviewer: als de respondent geen familieleden heeft, dan niet van toepassing invullen en doorgaan naar vraag Sociale contacten vanaf B20

De volgende stellingen gaan over familie. Dit zijn al uw familieleden buiten uw directe gezinsleden. U kunt bijvoorbeeld denken aan de volgende personen:

- uw kleinkinderen
- uw (stief)broers en (stief)zussen
- uw ouders indien zij nog leven
- uw ooms, tantes, neven en nichten
- uw schoonfamilie

U kunt weer aangeven of u kunt (weer) aangeven in hoeverre u het hier mee eens bent.

Instructie interviewer: Vraag aan de respondent of deze familieleden heeft en als de respondent geen familieleden heeft, dan niet van toepassing invullen bij deze stellingen. lees (zo nodig) na iedere stelling nog een keer de antwoordcategorieën op.

	(Een beetje) mee eens	Niet eens of niet oneens	(Een beetje) mee oneens	Nvt
B15 Als we allemaal bij elkaar zijn, moet iedereen op zijn tenen lopen	1	2	3	99
B16 Er is veel narigheid binnen onze familie	1	2	3	99

B17 Ik vertrouw op mijn familieleden	1	2	3	99
B18 Op mijn familieleden kan ik altijd rekenen	1	2	3	99
B19 De banden tussen de leden van mijn familie zijn heel hecht	1	2	3	99

De volgende stellingen gaan over uw sociale contacten. Wilt u per vraag aangeven in hoeverre u het met deze stellingen eens bent?

Instructie interviewer: lees (zo nodig) na iedere stelling nog een keer de antwoord categorieën op.

	(een beetje) mee eens	Niet eens of niet oneens	(een beetje) mee oneens	Nvt
B20 Er is altijd wel iemand in mijn omgeving bij wie ik met mijn dagelijkse probleempjes terecht kan	1	2	3	99
B21 Ik mis een echte goede vriend of vriendin	1	2	3	99
B22 Ik ervaar een leegte om me heen	1	2	3	99
B23 Er zijn genoeg mensen waarop ik in geval van narigheid kan terugvallen	1	2	3	99
B24 Ik mis gezelligheid om me heen	1	2	3	99
B25 Ik vind mijn kring van kennissen te beperkt	1	2	3	99
B26 Ik heb veel mensen op wie ik volledig kan vertrouwen	1	2	3	99
B27 Er zijn voldoende mensen met wie ik mij nauw verbonden voel	1	2	3	99
B28 Ik mis mensen om me heen	1	2	3	99
B29 Vaak voel ik me in de steek gelaten	1	2	3	99
B30 Wanneer ik daar behoefte aan heb, kan ik altijd bij mijn vrienden terecht	1	2	3	99

BLOK C: FINANCIËLE SITUATIE

In de volgende vragen willen we graag meer weten over uw financiële situatie. We zullen u vragen stellen over uw inkomen, en of u hier mee kunt rondkomen. U kunt altijd aangeven als u deze informatie liever niet geeft, dan gaan we gewoon verder naar de volgende vraag of het volgende onderwerp.

C1. Kunt u een schatting geven van het totale **netto** maandinkomsten in uw huishouden? (Netto wil zeggen het inkomen dat overblijft na af te dragen inkomensbelasting).

1. Geen inkomen
2. 0 tot 1999 euro
3. 2.000 t/m 2.999 euro
4. 3.000 t/m 3.999 euro
5. 4.000 t/m 4.999 euro
6. 5.000 tot 5.999 euro
7. 6.000 tot 7.999 euro
8. 8.000 tot 9.999 euro
9. Meer dan 10.000 euro
99. Onbekend/weet niet/wil niet zeggen

C2. Krijgt u (of u en uw partner) een AOW-uitkering ?

Interviewer: de AOW-uitkering kan in sommige gevallen onvolledig uitbetaald worden omdat de persoon bijvoorbeeld een periode in het buitenland heeft gewerkt/gewoond.

1. Ja, volledig, voor 1 persoon
2. Ja, volledig, voor 2 personen
3. Ja, maar onvolledig voor 1 persoon
4. Ja, maar onvolledig voor 2 personen
5. Nee
99. Onbekend/weet niet/wil ik niet zeggen

C3. Krijgt u (of u en uw partner) aanvullend een pensioenuitkering?

1. Ja
2. Nee
99. Onbekend/weet niet/wil ik niet zeggen

C4. Heeft u (of u en uw partner) ook andere inkomsten (bv. uit bijstand, WW-uitkering, werk, verhuur etc.)?

1. Ja, ik / mijn partner / allebei
2. Nee
99. Onbekend/weet niet/ wil ik niet zeggen

Financiële problemen/schulden

C5. Ik kan makkelijk rondkomen van het netto maandinkomen (van het huishouden)

1. Eens
2. Beetje mee eens
3. Beetje mee oneens
4. Oneens
99. Onbekend/weet niet/wil ik niet zeggen

C6. Ik heb één of meerdere betalingsachterstanden

1. Ja, meerdere
2. Ja, één
3. Nee
99. Onbekend/weet niet/wil ik niet zeggen

C7. Ik krijg hulp van anderen om mijn rekeningen te betalen

Interviewer: het gaat om feitelijk financieel bijspringen zodat rekeningen betaald worden

1. Ja, veel
2. Ja, een beetje
3. Nee
99. Onbekend/weet niet/wil ik niet zeggen

C8. Indien ja, van wie (welke relatie?)

1. Partner	18. Vader
2. Ex-partner	19. Moeder
3. Zoon	20. Stiefvader
4. Dochter	21. Stiefmoeder
5. Stiefzoon	22. Oom
6. stiefdochter	23. Tante
7. Schoonzoon	24. Neef
8. Schoondochter	25. Nicht
9. Broer	26. Buurman/buurtgenoot
10. Zus	27. Buurvrouw/buurtgenote
11. Stiefbroer	28. Mensen/vrijwilligers van vereniging of kerk/moskee e.d.
12. Stiefzus	29. Een ander niet op de lijst, namelijk: _____
13. Zwager	
14. Schoonzus	
15. Kleinzoon	99. onbekend/weet niet/wil ik niet zeggen
16. Kleindochter	
17. Partner van kleinkind	

C9. Ik help iemand om zijn/haar rekeningen te betalen

Interviewer: het gaat om feitelijk financieel bijspringen zodat rekeningen betaald worden

1. Ja, veel

- 2. Ja, een beetje
- 3. Nee
- 99. Onbekend/weet niet/wil ik niet zeggen

C10. Indien ja, wie (welke relatie?)

1. Partner	18. Vader
2. Ex-partner	19. Moeder
3. Zoon	20. Stiefvader
4. Dochter	21. Stiefmoeder
5. Stiefzoon	22. Oom
6. stiefdochter	23. Tante
7. Schoonzoon	24. Neef
8. Schoondochter	25. Nicht
9. Broer	26. Buurman/buurtgenoot
10. Zus	27. Buurvrouw/buurtgenote
11. Stiefbroer	28. Mensen/vrijwilligers van vereniging of kerk/moskee e.d.
12. Stiefzus	29. Een ander niet op de lijst, namelijk: _____
13. Zwager	
14. Schoonzus	
15. Kleinzoon	99. onbekend/weet niet/wil ik niet zeggen
16. Kleindochter	
17. Partner van kleinkind	

BLOK D: ZORG STEUN EN ZELFREDZAAMHEID

Zelfstandigheid dagelijks instrumenteel handelen

Nu ga ik u enkele vragen stellen over de vormen van hulp of steun die we kunnen gebruiken van tijd tot tijd. De vragen gaan over de hulp en steun die u van anderen ontvangt. Misschien heeft u deze hulp nodig, maar wellicht heeft u geen hulp nodig bij deze dingen, als dat het geval is, geeft u dit dan vooral aan. Sommige mensen hebben wel hulp nodig bij deze dingen, dus het is belangrijk dat we dit navragen.

Instructie interviewer: Neem indien nodig een moment om te checken of de respondent ok is, of ergens behoefte aan heeft.

Instructie interviewer: Graag de vraag stellen en goed luisteren naar het antwoord van de respondent. Op basis van dit antwoord zelf bepalen bij welke categorie het antwoord het beste past. Het gaat om het kunnen uitvoeren van de activiteiten, niet of men het ook altijd doet of er zin in heeft.

	Zonder hulp (2 punten)	Met enige hulp (1 punt)	Niet in staat (0 punten)	Nvt	Weet niet/onbekend/Wil niet zeggen
D1. Kunt u zichzelf verplaatsen binnenshuis? (rondlopen, traplopen, uit bed komen, uit een stoel komen)	Inclusief traplopen, uit bed komen en uit een stoel komen	Met hulpmiddel, of steun aan bijv. meubels	Kan niet zelfstandig verplaatsen binnenshuis	88	99
D2. Kunt u uzelf zelfstandig lichamelijk verzorgen (bijv. wassen, toilet, voeten/handen verzorgen, aan/uitkleden)	Inclusief zelfstandig aan- en uitkleden	Met hulpmiddel of bijv. zittend	Kan niet zichzelf verzorgen	88	99
D3. Kunt u telefoneren?	Inclusief opzoeken en kiezen nummers	In noodgeval in staat de telefoon te beantwoorden; hulp bij kiezen	Kan niet zelfstandig telefoneren	88	99
D4. Kunt u plaatsen bereiken die buiten loopafstand liggen?	Zelfstandig reizen of zelf auto besturen	Zelfstandig reizen mogelijk, maar assistentie nodig	Kan niet zelfstandig reizen	88	99
D5. Kunt u uw eigen boodschappen doen? (uitgaande van de beschikking over vervoer)	Bedenkt en haalt de boodschappen	Met enige hulp	Kan volstrekt niet alleen boodschappen doen	88	99
D6. Kunt u voor uzelf koken?	Bedenkt en bereidt de maaltijd	Kan met hulp wel een deel van de maaltijd bereiden.	Niet in staat voor zichzelf te koken	88	99
D7. Kunt u huishoudelijk werk doen?	Vloeren schrobben, etc.	Licht huishoudelijke werk	Kan niet zelfstandig huishoudelijke werkzaamheden uitvoeren	88	99
D8. Kunt u uw eigen medicijnen innemen?	Juiste dosering op de juiste tijd	Medicijnen worden klaargezet of patiënt moet aan het innemen worden herinnerd	Kan medicijnen niet zonder toezicht innemen	88	99
D9. Kunt u uw eigen geldzaken regelen?	Zelf rekeningen betalen	Wel dagelijkse uitgaven, maar hulp bij betalingen	Kan eigen geldzaken niet regelen	88	99

D10. Route vragenlijst: indien bij een item er een score van 1 of 0 is, dan vragen naar de reden waarom die niet (geheel) zelfstandig of zonder hulp kan:

Instructie interviewer: Respondent mag maximaal 4 redenen aangeven, zie onderstaande tabel met redenen voor beperkingen in 'doen'. Indien 'anders' anders wordt aangegeven moet het open antwoord worden ingevuld)

01.	=	Gezondheidsklacht
02.	=	Cognitie (geen initiatief, overzicht)
03.	=	Angst, voorzichtigheid
04.	=	Kan huis niet uit door zorg voor huisgenoot
88.	=	Anders, nl ...
99.	=	Onbekend / weet niet / wil ik niet zeggen

Indien 'anders' (optie 88):

Zorg

Route vragenlijst: Indien de respondent in voorgaande vragen heeft aangegeven hulp te krijgen, door naar vraag D14

Route vragenlijst: indien de respondent in voorgaande vragen heeft aangegeven als zelfstandig te kunnen doen, volgende vragen stellen:

D11. Zijn er andere dagelijkse bezigheden op vlak van lichamelijke verzorging administratie of andere zaken, die nog niet genoemd zijn en waarbij u hulp krijgt?

1. Ja, ga verder met vraag D14.
2. Nee, ga verder met vraag D12.
3. Anders, namelijk:
99. Weet niet/geen antwoord/wil niet zeggen

D12. Zou u wel behoefte hebben aan hulp?

1. Nee (ga naar blok E)
2. Ja
99. Weet niet/geen antwoord/wil niet zeggen

D13. Indien ja: Wat voor soort hulp? *Meerdere antwoorden mogelijk*

1. Huishoudelijke hulp
2. Lichamelijke verzorging of verpleging
3. Ondersteuning bij financiële zaken
4. Anders, namelijk:
1. Weet niet/geen antwoord/wil niet zeggen

D14. U heeft net aangegeven hulp te krijgen bij dagelijkse handelingen. Van wie krijgt u welke hulp? *Meerdere antwoorden mogelijk*

Instructie interviewer: stel deze vraag open, en vul zelf in om welke hulp het gaat en door wie de hulp wordt gegeven. Met wat doorvragen zelf de volgende sub-vragen invullen). Het gaat erom in kaart te

brengen welke formele instanties betrokken zijn en welke privé personen in de ondersteuning betrokken zijn.

D15. Oudere krijgt de **hulp van**:

	Vink aan wat van toepassing is
Thuiszorg/verpleging	
Maatschappelijk werk/casemanager	
Huisarts / praktijkondersteuner	
Bewindvoerder	
Anderszins formele hulp, nl:.....	
Partner	
(klein)kinderen	
Overig familie	
Buren/vrienden	
Andere informele hulp, namelijk.....	

Instructie interviewer: Geef per persoon/partij waar hulp van verkregen wordt aan om wat voor soort hulp het gaat.

D16. Oudere krijgt: (vink aan wat van toepassing is)

1. Huishoudelijke hulp
2. Lichamelijke verzorging of verpleging
3. Ondersteuning bij financiële zaken
4. Anders, namelijk:
99. Onbekend/weet niet/ n.v.t.

D17. Bent u tevreden over de hulp die u krijgt?

1. Ja
2. Nee
99. Onbekend / weet niet/ n.v.t.

D18. Heeft u behoefte aan intensievere of andere hulp?

1. Ja
2. Nee
99. Onbekend/weet niet/ n.v.t.

D19. Indien ja: Wat voor soort hulp? *Meerdere antwoorden mogelijk*

1. Huishoudelijke hulp
2. Lichamelijke verzorging of verpleging
3. Ondersteuning bij financiële zaken
4. Anders, namelijk:
99. Onbekend/weet niet/ n.v.t.

BLOK E: KWETSENDE GEBEURTENISSEN

Ik ga u nu enkele vragen stellen over mogelijke negatieve ervaringen in uw privéleven. Deze gaan over eventuele moeilijkheden die u bent tegengekomen in uw relaties met anderen. Daarbij vragen we u specifiek naar agressief of negatief gedrag van uw personen in uw omgeving die u mogelijk als stressvol of vervelend kunt hebben ervaren. Als u liever geen antwoord geeft op de vragen dan kunt u dat altijd zonder reden aangeven en dan gaan we door naar de volgende vraag. U kunt het ook altijd aangeven als u behoefte heeft aan een pauze.

Instructie interviewer: Neem indien nodig en moment om te checken of de respondent ok is, of ergens behoefte aan heeft.

E1. Vertrouwt u de meesten van de mensen in uw omgeving?

1. Ja
2. Nee
99. Weet niet/wil niet zeggen

E2. Vertelt iemand in uw omgeving u dat u te veel last veroorzaakt voor hem/haar?

1. Ja
2. Nee
99. Weet niet/wil niet zeggen

E3. Heeft iemand in uw omgeving recent geprobeerd u pijn te doen of schade toe te brengen?

Instructie interviewer: 'pijn' en 'schade' kunnen hier heel breed opgevat worden. Zodra de respondent het gevoel heeft op enige manier fysieke, of emotionele pijn of schade opgelopen te hebben, is het antwoord: ja.

1. Ja
2. Nee
99. Weet niet/wil niet zeggen

Financiële benadeling

De volgende vragen gaan over financiële benadeling. Het gaat over gedrag van anderen waar u mogelijk mee te maken hebt gehad waardoor u financieel in het nadeel bent, bijvoorbeeld doordat een bekende in uw omgeving zonder uw toestemming uw geld of eigendommen wegneemt.

Instructie interviewer: als iemand nét 65 jaar is dan zijn we alleen geïnteresseerd in benadeling sinds zijn/haar vijftenzestigste levensjaar. Je kan dan telkens het tweede deel van de vraag 'over het afgelopen jaar' overslaan, omdat het antwoord hierop hetzelfde zal zijn als het eerste deel van de vraag over 'sinds uw vijftenzestigste levensjaar'. Het kan zijn dat de respondent in zijn of haar verhaal niet het onderscheid maakt tussen het vierenzestigste of vijftenzestigste jaar. Het is dan aan de interviewer om bij het invullen van deze vragenlijst wél dat onderscheid te maken, en de vragenlijst alleen over het vijftenzestigste levensjaar in te vullen.

E4. Is het sinds uw vijftenzestigste jaar weleens gebeurd dat een bekende zonder uw toestemming geld van u wegnam?

1. Ja
2. Nee
99. Weet niet/wil niet zeggen

E5. Hoe vaak is dat voorgekomen sinds uw 65e? _____

Instructie interviewer: Type het antwoord zo nauwkeurig mogelijk in, geef exact aan wat de respondent antwoord. Bijvoorbeeld 2 maal per week sinds mijn 65^e jaar. Of twee keer voorgekomen sinds mijn 65^e jaar. Of elke dag/week/maand de laatste drie jaar etc.

E6. Hoe vaak in het afgelopen jaar heeft een bekende zonder uw toestemming geld van U weggenomen? _____

Instructie interviewer: weet niet=99, als de respondent het niet weet mag er ook een schatting gegeven worden. Met andere woorden liever een schatting dan "een weet niet" antwoord.

E7. Is het sinds uw vijftenzestigste jaar weleens gebeurd dat een bekende zonder uw toestemming eigendommen van U wegnam?

Denkt U bijvoorbeeld aan sieraden, kostbaarheden, eigendomsrechten van een huis of andere eigendommen.

1. Ja
2. Nee
99. Weet niet/wil niet zeggen

E8. Hoe vaak is dat voorgekomen sinds uw 65^e jaar? _____

Instructie interviewer: Type het antwoord zo nauwkeurig mogelijk in, geef exact aan wat de respondent antwoord. Bijvoorbeeld 2 maal per week sinds mijn 65^e jaar. Of twee keer voorkomen sinds mijn 65^e jaar. Of elke dag/week/maand de laatste drie jaar etc.

E9. Hoe vaak in het afgelopen jaar heeft een bekende zonder uw toestemming eigendommen van U weggenomen? _____

Instructie interviewer: weet niet=99, als de respondent het niet weet mag er ook een schatting gegeven worden. Met andere woorden liever een schatting dan "een weet niet" antwoord.

E10. Is het sinds uw vijftenzestigste jaar weleens gebeurd dat een bekende zonder uw toestemming iets aanschafte op uw kosten?

Denkt u bijvoorbeeld aan boodschappen of spullen als tv, computer etc.

1. Ja
2. Nee

99. Weet niet/wil niet zeggen

E11. Hoe vaak is dat voorgekomen sinds uw 65^e jaar? _____

Instructie interviewer: Type het antwoord zo nauwkeurig mogelijk in, geef exact aan wat de respondent antwoord. Bijvoorbeeld 2 maal per week sinds mijn 65^e jaar. Of twee keer voorkomen sinds mijn 65^e jaar. Of elke dag/week/maand de laatste drie jaar etc.

E12. Hoe vaak in het afgelopen jaar heeft een bekende zonder uw toestemming iets aanschafte op uw kosten? _____

Instructie interviewer: weet niet=99, als de respondent het niet weet mag er ook een schatting gegeven worden. Met andere woorden liever een schatting dan "een weet niet" antwoord.

D13. Is het sinds uw vijftenzestigste jaar weleens gebeurd dat degene die uw geldzaken regelt, u financieel heeft benadeeld?

Instructie interviewer: Het gaat hier om personen die formeel dan wel informeel geldzaken voor de respondent regelt (bv zakgeld, huishoudgeld, betalen van rekeningen).

1. Ja
2. Nee
99. Weet niet/wil niet zeggen

E14. Hoe vaak is dat voorgekomen sinds uw 65^e jaar? _____

Instructie interviewer: Type het antwoord zo nauwkeurig mogelijk in, geef exact aan wat de respondent antwoord. Bijvoorbeeld 2 maal per week sinds mijn 65^e jaar. Of twee keer voorgekomen sinds mijn 65^e jaar. Of elke dag/week/maand de laatste drie jaar etc.

E15. Hoe vaak in het afgelopen jaar heeft degene die uw geldzaken regelt, u financieel benadeeld?

Instructie interviewer: weet niet=99, als de respondent het niet weet mag er ook een schatting gegeven worden. Met andere woorden liever een schatting dan "een weet niet" antwoord.

E16. Kent u iemand in uw omgeving die het afgelopen jaar weleens slachtoffer is geweest van dit soort gebeurtenissen?

1. Ja
2. Nee
99. Weet niet/wil niet zeggen

E17 indien ja: hoeveel bekenden van u van 65 jaar of ouder? _____

Instructie interviewer invullen om hoeveel personen het gaat. Als de respondent niemand kent dan '0' invullen of als respondent niet wil zeggen of het niet weet dan '99' invullen.

E18. Heeft u in het afgelopen jaar zelf weleens een of meer van de voorgaande dingen gedaan [voorbeelden herhalen] bij een bekende van u van 65 jaar of ouder?

1. Ja
2. Nee
99. Weet niet/wil niet zeggen

E19. *Indien ja*: bij wie?

1. Partner	18. Vader
2. Ex-partner	19. Moeder
3. Zoon	20. Stiefvader
4. Dochter	21. Stiefmoeder
5. Stiefzoon	22. Oom
6. stiefdochter	23. Tante
7. Schoonzoon	24. Neef
8. Schoondochter	25. Nicht
9. Broer	26. Buurman/buurtgenoot
10. Zus	27. Buurvrouw/buurtgenote
11. Stiefbroer	28. Mensen/vrijwilligers van vereniging of kerk/moskee e.d.
12. Stiefzus	29. Een ander niet op de lijst, namelijk: _____
13. Zwager	
14. Schoonzus	
15. Kleinzoon	99. onbekend/weet niet/wil ik niet zeggen
16. Kleindochter	
17. Partner van kleinkind	

E20. *Indien ja*: Hoe vaak in het afgelopen jaar is dit voorgekomen? _____

Instructie interviewer: weet niet=99, als de respondent het niet weet mag er ook een schatting gegeven worden. Met andere woorden liever een schatting dan "een weet niet" antwoord.

Verwaarlozing

Ik stel u nu enkele vragen over het ontbreken van hulp in het dagelijkse leven toen u dat misschien nodig had.

Instructie interviewer: deze vragen hebben alleen betrekking op bekenden van de respondent met wie afspraken zijn gemaakt om betreffende hulp te bieden en die hulp niet/niet genoeg biedt. Het gaat hier bijvoorbeeld dus niet om situaties waarin de respondent graag hulp had gekregen van zijn/haar (klein)kind die aan de andere kant van het land woont en zonder dat daar concrete afspraken over zijn gemaakt.

Instructie interviewer: als iemand nét 65 jaar is dan zijn we alleen geïnteresseerd in benadeling sinds zijn/haar vijftenzestigste levensjaar. Je kan dan telkens het tweede deel van de vraag 'over het afgelopen

jaar' overslaan, omdat het antwoord hierop hetzelfde zal zijn als het eerste deel van de vraag over 'sinds uw vijftenzestigste levensjaar'. Het kan zijn dat de respondent in zijn of haar verhaal niet het onderscheid maakt tussen het vierenzestigste of vijftenzestigste jaar. Het is dan aan de interviewer om bij het invullen van deze vragenlijst wél dat onderscheid te maken, en de vragenlijst alleen over het vijftenzestigste levensjaar in te vullen.

E21. Is het sinds uw vijftenzestigste jaar weleens gebeurd dat een bekende u geen hulp gaf bij het wassen, terwijl hij/zij wist dat u deze hulp van hem/haar wel nodig had?

1. Ja
2. Nee
88. Niet van toepassing, maakt(e) geen gebruik van hulp
99. Weet niet/wil niet zeggen

E22. Indien ja: Hoe vaak is dat voorgekomen sinds uw 65^e jaar? _____

Instructie interviewer: Type het antwoord zo nauwkeurig mogelijk in, geef exact aan wat de respondent antwoord. Bijvoorbeeld 2 maal per week sinds mijn 65^e jaar. Of twee keer voorkomen sinds mijn 65^e jaar. Of elke dag/week/maand laatste drie jaar etc.

E23. Hoe vaak in het afgelopen jaar heeft een bekende u geen hulp gegeven bij het wassen, terwijl hij/zij wist dat u deze hulp van hem/haar wel nodig had? _____

Instructie interviewer: weet niet=99, als de respondent het niet weet mag er ook en schatting gegeven worden. Met andere woorden liever een schatting dan "een weet niet" antwoord.

E24. Is het sinds uw vijftenzestigste jaar weleens gebeurd dat een bekende u geen hulp gaf bij het aankleden, terwijl hij/zij wist dat u deze hulp van hem/haar wel nodig had?

1. Ja
2. Nee
88. Niet van toepassing, maakt(e) geen gebruik van hulp
99. Weet niet/wil niet zeggen

E25. Zo ja: Hoe vaak is dat voorgekomen sinds uw 65^e jaar? _____

Interviewer: Type het antwoord zo nauwkeurig mogelijk in, geef exact aan wat de respondent antwoord. Bijvoorbeeld 2 maal per week sinds mijn 65^e jaar. Of twee keer voorkomen sinds mijn 65^e jaar. Of elke dag/week/maand laatste drie jaar etc.

E26. Hoe vaak in het afgelopen jaar heeft een bekende u geen hulp gegeven bij het aankleden, terwijl hij/zij wist dat U deze hulp van hem/haar wel nodig had? _____

Interviewer: weet niet=99, als de respondent het niet weet mag er ook en schatting gegeven worden. Met andere woorden liever een schatting dan "een weet niet" antwoord.

E27. Is het sinds uw vijftenzestigste jaar weleens gebeurd dat een bekende u geen hulp gaf bij het gebruik maken van het toilet, terwijl hij/zij wist dat u deze hulp van hem/haar wel nodig had?

1. Ja
2. Nee
88. Niet van toepassing, maakt(e) geen gebruik van hulp
99. Weet niet/wil niet zeggen

E28. Hoe vaak is dat voorgekomen sinds uw 65^e jaar? _____

Instructie interviewer: Type het antwoord zo nauwkeurig mogelijk in, geef exact aan wat de respondent antwoord. Bijvoorbeeld 2 maal per week sinds mijn 65^e jaar. Of twee keer voorkomen sinds mijn 65^e jaar. Of elke dag/week/maand laatste drie jaar etc.

E29. Hoe vaak in het afgelopen jaar heeft een bekende u geen hulp gegeven bij het gebruik maken van het toilet, terwijl hij/zij wist dat u deze hulp van hem/haar wel nodig had? _____

Interviewer: weet niet=99, als de respondent het niet weet mag er ook een schatting gegeven worden. Met andere woorden liever een schatting dan "een weet niet" antwoord.

E30. Is het sinds uw vijftenzestigste jaar weleens gebeurd dat een bekende u geen hulp gaf bij het in en uit bed of stoel komen, terwijl hij/zij wist dat u deze hulp van hem/haar wel nodig had?

1. Ja
2. Nee
88. Niet van toepassing, maakt(e) geen gebruik van hulp
99. Weet niet/wil niet zeggen

E31. Hoe vaak is dat voorgekomen sinds uw 65^e jaar? _____

Instructie interviewer: Type het antwoord zo nauwkeurig mogelijk in, geef exact aan wat de respondent antwoord. Bijvoorbeeld 2 maal per week sinds mijn 65^e jaar. Of twee keer voorkomen sinds mijn 65^e jaar. Of elke dag/week/maand laatste drie jaar etc.

E32. Hoe vaak in het afgelopen jaar heeft een bekende u geen hulp gegeven bij het in en uit bed of stoel komen, terwijl hij/zij wist dat u deze hulp van hem/haar wel nodig had? _____

Instructie interviewer: weet niet=99, als de respondent het niet weet mag er ook een schatting gegeven worden. Met andere woorden liever een schatting dan "een weet niet" antwoord.

E33. Is het sinds uw vijftenzestigste jaar weleens gebeurd dat een bekende u geen hulp gaf bij incontinentie problemen, terwijl hij/zij wist dat u deze hulp van hem/haar wel nodig had?

1. Ja
2. Nee
88. Niet van toepassing, maakt(e) geen gebruik van hulp
99. Weet niet/wil niet zeggen

E34. Hoe vaak is dat voorgekomen sinds uw 65^e jaar? _____

Instructie interviewer: Type het antwoord zo nauwkeurig mogelijk in, geef exact aan wat de respondent antwoord. Bijvoorbeeld 2 maal per week sinds mijn 65^e jaar. Of twee keer voorkomen sinds mijn 65^e jaar. Of elke dag/week/maand laatste drie jaar etc.

E35. Hoe vaak in het afgelopen jaar heeft een bekende u geen hulp gegeven bij incontinentie problemen, terwijl hij/zij wist dat u deze hulp van hem/haar wel nodig had? _____

Instructie interviewer: weet niet=99, als de respondent het niet weet mag er ook een schatting gegeven worden. Met andere woorden liever een schatting dan "een weet niet" antwoord.

E36. Is het sinds uw vijftenzestigste jaar weleens gebeurd dat een bekende u geen hulp gaf bij het eten, terwijl hij/zij wist dat u deze hulp van hem/haar wel nodig had?

1. Ja
2. Nee
88. Niet van toepassing, maakt(e) geen gebruik van hulp
99. Weet niet/wil niet zeggen

E37. Hoe vaak is dat voorgekomen sinds uw 65 jaar? _____

Instructie interviewer: Type het antwoord zo nauwkeurig mogelijk in, geef exact aan wat de respondent antwoord. Bijvoorbeeld 2 maal per week sinds mijn 65^e jaar. Of twee keer voorkomen sinds mijn 65^e jaar. Of elke dag/week/maand laatste drie jaar etc.

E38. Hoe vaak in het afgelopen jaar heeft een bekende u geen hulp gegeven bij het eten, terwijl hij/zij wist dat U deze hulp van hem/haar wel nodig had? _____

Interviewer: weet niet=99, als de respondent het niet weet mag er ook een schatting gegeven worden. Met andere woorden liever een schatting dan "een weet niet" antwoord.

E39. Is het sinds uw vijftenzestigste jaar weleens gebeurd dat een bekende u geen hulp gaf bij het innemen van uw medicijnen, terwijl hij/zij wist dat u deze hulp van hem/haar wel nodig had?

1. Ja
2. Nee
88. Niet van toepassing, maakt(e) geen gebruik van hulp
99. Weet niet/wil niet zeggen

E40. Hoe vaak is dat voorgekomen sinds uw 65^e jaar? _____

Instructie interviewer: Type het antwoord zo nauwkeurig mogelijk in, geef exact aan wat de respondent antwoord. Bijvoorbeeld 2 maal per week sinds mijn 65^e jaar. Of twee keer voorkomen sinds mijn 65^e jaar. Of elke dag/week/maand laatste drie jaar etc.

E41. Hoe vaak in het afgelopen jaar heeft een bekende u geen hulp gegeven bij het innemen van uw medicijnen, terwijl hij/zij wist dat u deze hulp van hem/haar wel nodig had

Interviewer: weet niet=99, als de respondent het niet weet mag er ook een schatting gegeven worden. Met andere woorden liever een schatting dan "een weet niet" antwoord.

E42. Heeft u in het afgelopen jaar zelf weleens geen hulp gegeven [voorbeelden herhalen] aan een bekende van u van 65 jaar of ouder, terwijl u wist dat hij/zij dit wel nodig had?

1. Ja
2. Nee
88. Niet van toepassing, maakt(e) geen gebruik van hulp
99. Weet niet/wil niet zeggen

E43. *Indien ja:* bij wie?

1. Partner	18. Vader
2. Ex-partner	19. Moeder
3. Zoon	20. Stiefvader
4. Dochter	21. Stiefmoeder
5. Stiefzoon	22. Oom
6. stiefdochter	23. Tante
7. Schoonzoon	24. Neef
8. Schoondochter	25. Nicht
9. Broer	26. Buurman/buurtgenoot
10. Zus	27. Buurvrouw/buurtgenote
11. Stiefbroer	28. Mensen/vrijwilligers van vereniging of kerk/moskee e.d.
12. Stiefzus	29. Een ander niet op de lijst, namelijk: _____
13. Zwager	
14. Schoonzus	
15. Kleinzoon	99. onbekend/weet niet/wil ik niet zeggen
16. Kleindochter	
17. Partner van kleinkind	

E44. *Indien ja:* Hoe vaak in het afgelopen jaar is dit voorgekomen?

Instructie interviewer: weet niet=99, als de respondent het niet weet mag er ook een schatting gegeven worden. Met andere woorden liever een schatting dan "een weet niet" antwoord.

Psychische kwetsingen

Ik ga u nu wat vragen over dingen die mensen in uw leven kunnen doen die maken dat u zich slecht voelt, zoals gemene dingen tegen u zeggen of onbeschoft tegen u zijn. Veel mensen geven aan dat dit hen overkomt en het is belangrijk om te weten hoe vaak dit precies gebeurt. De persoon die deze dingen heeft gedaan kan uw partner, familie, vriend of iemand die u helpt zijn.

Instructie interviewer: als iemand nét 65 jaar is dan zijn we alleen geïnteresseerd in benadeling sinds zijn/haar vijftenzestigste levensjaar. Je kan dan telkens het tweede deel van de vraag 'over het afgelopen

jaar' overslaan, omdat het antwoord hierop hetzelfde zal zijn als het eerste deel van de vraag over 'sinds uw vijftenzestigste levensjaar'. Het kan zijn dat de respondent in zijn of haar verhaal niet het onderscheid maakt tussen het vierenzestigste of vijftenzestigste jaar. Het is dan aan de interviewer om bij het invullen van deze vragenlijst wél dat onderscheid te maken, en de vragenlijst alleen over het vijftenzestigste levensjaar in te vullen.

E45. Is het sinds uw vijftenzestigste jaar weleens gebeurd dat een bekende tegen u schreeuwde?

1. Ja
2. Nee
99. Weet niet/wil niet zeggen

Hoe vaak is dat voorgekomen sinds uw 65e jaar? _____

Instructie interviewer: Type het antwoord zo nauwkeurig mogelijk in, geef exact aan wat de respondent antwoord. Bijvoorbeeld 2 maal per week sinds mijn 65^e jaar. Of twee keer voorkomen sinds mijn 65^e jaar. Of elke dag/week/maand laatste drie jaar etc.

E46. Hoe vaak in het afgelopen jaar heeft een bekende tegen u geschreeuwd?

Instructie interviewer: weet niet=99, als de respondent het niet weet mag er ook een schatting gegeven worden. Met andere woorden liever een schatting dan "een weet niet" antwoord.

E47. Is het sinds uw vijftenzestigste jaar weleens gebeurd dat een bekende u beledigde of uitschold?

1. Ja
2. Nee
99. Weet niet/wil niet

Hoe vaak is dat voorgekomen sinds uw 65^e jaar? _____

Instructie interviewer: Type het antwoord zo nauwkeurig mogelijk in, geef exact aan wat de respondent antwoord. Bijvoorbeeld 2 maal per week sinds mijn 65^e jaar. Of twee keer voorkomen sinds mijn 65^e jaar. Of elke dag/week/maand laatste drie jaar etc.

E48. Hoe vaak in het afgelopen jaar heeft een bekende u beledigd of uitgescholden?

Instructie interviewer: weet niet=99, als de respondent het niet weet mag er ook een schatting gegeven worden. Met andere woorden liever een schatting dan "een weet niet" antwoord.

E49. Is het sinds uw vijftenzestigste jaar weleens gebeurd dat een bekende dreigementen uitte (zoals u te zullen slaan of dreigde iets naar u te zullen gooien)?

1. Ja
2. Nee

99. Weet niet/wil niet

Hoe vaak is dat voorgekomen sinds uw 65^e jaar? _____

Instructie interviewer: Type het antwoord zo nauwkeurig mogelijk in, geef exact aan wat de respondent antwoord. Bijvoorbeeld 2 maal per week sinds mijn 65^e jaar. Of twee keer voorkomen sinds mijn 65^e jaar. Of elke dag/week/maand laatste drie jaar etc.

E50. Hoe vaak in het afgelopen jaar is het voorgekomen dat een bekende dreigementen uitte (zoals u te zullen slaan of dreigde iets naar u te zullen gooien)? _____

Instructie interviewer: weet niet=99, als de respondent het niet weet mag er ook en schatting gegeven worden. Met andere woorden liever een schatting dan "een weet niet" antwoord.

E51. Is het sinds uw vijftenzestigste jaar weleens gebeurd dat iemand van uw familie u dwingt in bed te blijven of vertelde dat u ziek bent terwijl u weet dat het niet zo is?

1. Ja
2. Nee
99. Weet niet/wil niet

E52. Hoe vaak is dat voorgekomen sinds uw 65^e jaar? _____

Instructie interviewer: Type het antwoord zo nauwkeurig mogelijk in, geef exact aan wat de respondent antwoord. Bijvoorbeeld 2 maal per week sinds mijn 65^e jaar. Of twee keer voorkomen sinds mijn 65^e jaar. Of elke dag/week/maand laatste drie jaar etc.

E53. Hoe vaak in het afgelopen jaar is het voorgekomen dat een iemand van uw familie u dwong in bed te blijven of u vertelde dat u ziek bent terwijl u weet dat dat niet zo was? _____

Instructie interviewer: weet niet=99, als de respondent het niet weet mag er ook en schatting gegeven worden. Met andere woorden liever een schatting dan "een weet niet" antwoord.

E54. Is het sinds uw vijftenzestigste jaar weleens gebeurd dat een bekende u verbod contact met anderen te onderhouden?

1. Ja
2. Nee
99. Weet niet/wil niet

E55. Hoe vaak is dat voorgekomen sinds uw 65^e jaar? _____

Instructie interviewer: Typ het antwoord zo nauwkeurig mogelijk in, geef exact aan wat de respondent antwoord. Bijvoorbeeld 2 maal per week sinds mijn 65^e jaar. Of twee keer voorkomen sinds mijn 65^e jaar. Of elke dag/week/maand laatste drie jaar etc.

E56. Hoe vaak in het afgelopen jaar is het voorgekomen dat een bekende u verbod contact met anderen te onderhouden? _____

Instructie interviewer: weet niet=99, als de respondent het niet weet mag er ook en schatting gegeven worden. Met andere woorden liever een schatting dan "een weet niet" antwoord.

E57. Is het sinds uw vijftenzestigste jaar weleens gebeurd dat een bekende u verbod activiteiten buitenshuis te doen?

1. Ja
2. Nee
99. Weet niet/wil niet

E58. Hoe vaak is dat voorgekomen sinds uw 65^e jaar? _____

Instructie interviewer: Type het antwoord zo nauwkeurig mogelijk in, geef exact aan wat de respondent antwoord. Bijvoorbeeld 2 maal per week sinds mijn 65^e jaar. Of twee keer voorkomen sinds mijn 65^e jaar. Of elke dag/week/maand laatste drie jaar etc.

E59. Hoe vaak in het afgelopen jaar is het voorgekomen dat een bekende u verbod activiteiten buitenshuis te doen? _____

Instructie interviewer: weet niet=99, als de respondent het niet weet mag er ook een schatting gegeven worden. Met andere woorden liever een schatting dan "een weet niet" antwoord.

E60. Kent u iemand in uw omgeving van 65 jaar of ouder die het afgelopen jaar weleens slachtoffer is geweest van dit soort gebeurtenissen?

1. Ja
2. Nee
99. Weet niet/wil niet

E61. *indien ja:* hoeveel bekenden van u van 65 jaar of ouder? _____

Instructie interviewer invullen om hoeveel personen het gaat. Als de respondent niemand kent dan '0' invullen of als respondent niet wil zeggen of het niet weet dan '99' invullen.

E62. Heeft u in het afgelopen jaar zelf wel eens dingen gedaan zoals hiervoor aan bod gekomen [voorbeelden herhalen] aan een bekende van u van 65 jaar of ouder?

1. Ja
2. Nee
99. Weet niet/wil niet

Indien ja: bij wie?

1. Partner	18. Vader
2. Ex-partner	19. Moeder
3. Zoon	20. Stiefvader
4. Dochter	21. Stiefmoeder
5. Stiefzoon	22. Oom
6. stiefdochter	23. Tante
7. Schoonzoon	24. Neef
8. Schoondochter	25. Nicht
9. Broer	26. Buurman/buurtgenoot
10. Zus	27. Buurvrouw/buurtgenote
11. Stiefbroer	28. Mensen/vrijwilligers van vereniging of kerk/moskee e.d.
12. Stiefzus	29. Een ander niet op de lijst, namelijk: _____
13. Zwager	
14. Schoonzus	
15. Kleinzoon	99. onbekend/weet niet/wil ik niet zeggen
16. Kleindochter	
17. Partner van kleinkind	

Indien ja: Hoe vaak in het afgelopen jaar is dit voorgekomen?

Lichamelijke kwetsingen

In ieders leven gebeuren er wel eens stressvolle dingen. Het komt voor dat iemand een ander persoon lichamenlijk kwetst. De volgende vragen gaan over dit soort gebeurtenissen.

Instructie interviewer: als iemand nét 65 jaar is dan zijn we alleen geïnteresseerd in benadeling sinds zijn/haar vijftenzestigste levensjaar. Je kan dan telkens het tweede deel van de vraag 'over het afgelopen jaar' overslaan, omdat het antwoord hierop hetzelfde zal zijn als het eerste deel van de vraag over 'sinds uw vijftenzestigste levensjaar'. Het kan zijn dat de respondent in zijn of haar verhaal niet het onderscheid maakt tussen het vierenzestigste of vijftenzestigste jaar. Het is dan aan de interviewer om bij het invullen van deze vragenlijst wél dat onderscheid te maken, en de vragenlijst alleen over het vijftenzestigste levensjaar in te vullen.

E72. Is het sinds uw vijftenzestigste jaar weleens gebeurd dat een bekende iets naar u gooide?

1. Ja
2. Nee
99. Weet niet/wil niet

E73. Hoe vaak is dat voorkomen sinds uw 65e jaar? _____

Instructie interviewer: Type het antwoord zo nauwkeurig mogelijk in, geef exact aan wat de respondent antwoord. Bijvoorbeeld 2 maal per week sinds mijn 65^e jaar. Of twee keer voorkomen sinds mijn 65^e jaar. Of elke dag/week/maand laatste drie jaar etc.

E74. Hoe vaak in het afgelopen jaar heeft een bekende iets naar u gegooid? _____

Instructie interviewer: weet niet=99, als de respondent het niet weet mag er ook een schatting gegeven worden. Met andere woorden liever een schatting dan "een weet niet" antwoord.

E75. Is het sinds uw vijftenzestigste jaar weleens gebeurd dat een bekende u een duw gaf of vastgreep?

1. Ja
2. Nee
99. Weet niet/wil niet

E76. Hoe vaak is dat voorgekomen sinds uw 65^e jaar? _____

Instructie interviewer: Type het antwoord zo nauwkeurig mogelijk in, geef exact aan wat de respondent antwoord. Bijvoorbeeld 2 maal per week sinds mijn 65^e jaar. Of twee keer voorkomen sinds mijn 65^e jaar. Of elke dag/week/maand laatste drie jaar etc.

E77. Hoe vaak in het afgelopen jaar heeft een bekende u een duw gegeven of vastgegrepen? _____

Instructie interviewer: weet niet=99, als de respondent het niet weet mag er ook een schatting gegeven worden. Met andere woorden liever een schatting dan "een weet niet" antwoord.

E78. Is het sinds uw vijftenzestigste jaar weleens gebeurd dat een bekende U een klap gaf of sloeg?

1. Ja
2. Nee
99. Weet niet/wil niet

E79. Hoe vaak is dat voorgekomen sinds uw 65^e jaar? _____

Instructie interviewer: Type het antwoord zo nauwkeurig mogelijk in, geef exact aan wat de respondent antwoord. Bijvoorbeeld 2 maal per week sinds mijn 65^e jaar. Of twee keer voorkomen sinds mijn 65^e jaar. Of elke dag/week/maand laatste drie jaar etc.

E80. Hoe vaak in het afgelopen jaar heeft een bekende u een klap gegeven of geslagen? _____

Instructie interviewer: weet niet=99, als de respondent het niet weet mag er ook een schatting gegeven worden. Met andere woorden liever een schatting dan "een weet niet" antwoord.

E81. Is het sinds uw vijftenzestigste jaar weleens gebeurd dat een bekende u kneep, krabde of aan uw haren trok?

1. Ja
2. Nee
99. Weet niet/wil niet

E82. Hoe vaak is dat voorgekomen sinds uw 65^e jaar? _____

Instructie interviewer: Type het antwoord zo nauwkeurig mogelijk in, geef exact aan wat de respondent antwoord. Bijvoorbeeld 2 maal per week sinds mijn 65^e jaar. Of twee keer voorkomen sinds mijn 65^e jaar. Of elke dag/week/maand laatste drie jaar etc.

E83. Hoe vaak in het afgelopen jaar heeft een bekende u geknepen, gekrabd of aan uw haren getrokken? _____

Instructie interviewer: weet niet=99, als de respondent het niet weet mag er ook een schatting gegeven worden. Met andere woorden liever een schatting dan "een weet niet" antwoord.

E84. Is het sinds uw vijftenzestigste jaar weleens gebeurd dat een bekende u schopte, beet of stompte?

Instructie interviewer: het gaat hier om een stomp met de vuist

1. Ja
2. Nee
99. Weet niet/wil niet

E85. Hoe vaak is dat voorgekomen? _____

Instructie interviewer: Type het antwoord zo nauwkeurig mogelijk in, geef exact aan wat de respondent antwoord. Bijvoorbeeld 2 maal per week sinds mijn 65^e jaar. Of twee keer voorkomen sinds mijn 65^e jaar. Of elke dag/week/maand laatste drie jaar etc.

E86. Hoe vaak in het afgelopen jaar heeft een bekende u geschopt, gebeten of gestompt?

Instructie interviewer: weet niet=99, als de respondent het niet weet mag er ook een schatting gegeven worden. Met andere woorden liever een schatting dan "een weet niet" antwoord.

E87. Is het sinds uw vijftenzestigste jaar weleens gebeurd dat een bekende u met een voorwerp sloeg of probeerde te slaan?

1. Ja
2. Nee
99. Weet niet/wil niet

E88. Hoe vaak is dat voorgekomen sinds uw 65^e jaar? _____

Instructie interviewer: Type het antwoord zo nauwkeurig mogelijk in, geef exact aan wat de respondent antwoord. Bijvoorbeeld 2 maal per week sinds mijn 65^e jaar. Of twee keer voorkomen sinds mijn 65^e jaar. Of elke dag/week/maand laatste drie jaar etc.

E89. Hoe vaak in het afgelopen jaar heeft een bekende U met een voorwerp geslagen of geprobeerd te slaan? _____

Instructie interviewer: weet niet=99, als de respondent het niet weet mag er ook een schatting gegeven worden. Met andere woorden liever een schatting dan "een weet niet" antwoord.

E90. Is het sinds uw vijftenzestigste jaar weleens gebeurd dat een bekende u in elkaar heeft geslagen?

1. Ja
2. Nee
99. Weet niet/wil niet

E91. Hoe vaak is dat voorgekomen sinds uw 65^e jaar? _____

Instructie interviewer: Type het antwoord zo nauwkeurig mogelijk in, geef exact aan wat de respondent antwoord. Bijvoorbeeld 2 maal per week sinds mijn 65^e jaar. Of twee keer voorkomen sinds mijn 65^e jaar. Of elke dag/week/maand laatste drie jaar etc.

E92. Hoe vaak in het afgelopen jaar heeft een bekende u in elkaar geslagen? _____

Instructie interviewer: weet niet=99, als de respondent het niet weet mag er ook een schatting gegeven worden. Met andere woorden liever een schatting dan "een weet niet" antwoord.

E93. Is het sinds uw vijftenzestigste jaar weleens gebeurd dat een bekende u bedreigde met een mes of pistool?

1. Ja
2. Nee
99. Weet niet/wil niet

E94. Hoe vaak is dat voorgekomen sinds uw 65^e jaar? _____

Instructie interviewer: Type het antwoord zo nauwkeurig mogelijk in, geef exact aan wat de respondent antwoord. Bijvoorbeeld 2 maal per week sinds mijn 65^e jaar. Of twee keer voorkomen sinds mijn 65^e jaar. Of elke dag/week/maand laatste drie jaar etc.

E95. Hoe vaak in het afgelopen jaar heeft een bekende u bedreigd met een mes of pistool?

Instructie interviewer: weet niet=99, als de respondent het niet weet mag er ook een schatting gegeven worden. Met andere woorden liever een schatting dan "een weet niet" antwoord.

E96. Is het sinds uw vijftenzestigste jaar weleens gebeurd dat een bekende u met een mes stak of probeerde te steken of met een pistool op u schoot?

1. Ja
2. Nee
99. Weet niet/wil niet

E97. Hoe vaak is dat voorgekomen sinds uw 65^e jaar? _____

Instructie interviewer: Type het antwoord zo nauwkeurig mogelijk in, geef exact aan wat de respondent antwoord. Bijvoorbeeld 2 maal per week sinds mijn 65^e jaar. Of twee keer voorkomen sinds mijn 65^e jaar. Of elke dag/week/maand laatste drie jaar etc.

E98. Hoe vaak in het afgelopen jaar heeft een bekende u met een mes gestoken, geprobeerd te steken of met een pistool op u geschoten? _____

Instructie interviewer: weet niet=99, als de respondent het niet weet mag er ook en schatting gegeven worden. Met andere woorden liever een schatting dan "een weet niet" antwoord.

E99. Is het sinds uw vijftenzestigste jaar weleens gebeurd dat een bekende andere grove of gewelddadige dingen zei of deed die nog niet genoemd zijn?

1. Ja
2. Nee
99. Weet niet/wil niet

E100. Hoe vaak is dat voorgekomen sinds uw 65^e jaar?

Instructie interviewer: Type het antwoord zo nauwkeurig mogelijk in, geef exact aan wat de respondent antwoord. Bijvoorbeeld 2 maal per week sinds mijn 65^e jaar. Of twee keer voorkomen sinds mijn 65^e jaar. Of elke dag/week/maand laatste drie jaar etc.

E101. Hoe vaak in het afgelopen jaar heeft een bekende dit gedaan? _____

Instructie interviewer: weet niet=99, als de respondent het niet weet mag er ook en schatting gegeven worden. Met andere woorden liever een schatting dan "een weet niet" antwoord.

E102. Is het sinds uw vijftenzestigste jaar weleens gebeurd dat een bekende u tegen uw wil in opsloot?

1. Ja
2. Nee
99. Weet niet/wil niet

E103. Hoe vaak is dat voorgekomen sinds uw 65^e jaar?

Instructie interviewer: Type het antwoord zo nauwkeurig mogelijk in, geef exact aan wat de respondent antwoord. Bijvoorbeeld 2 maal per week sinds mijn 65^e jaar. Of twee keer voorkomen sinds mijn 65^e jaar. Of elke dag/week/maand laatste drie jaar etc.

E104. Hoe vaak in het afgelopen jaar heeft een bekende dit gedaan? _____

E105. In welke relatie staat de persoon die deze gewelddadige dingen heeft gedaan? Wanneer het meerdere personen betreft, vragen we U van alle personen de relatie te noemen waarin zij tot u staan.

E106. Kent u iemand in uw omgeving die het afgelopen jaar weleens slachtoffer is geweest van dit soort gebeurtenissen?

1. Ja
2. Nee
99. Weet niet/wil niet

E107. *indien ja*: hoeveel bekenden van u van 65 jaar of ouder? _____

Instructie interviewer invullen om hoeveel personen het gaat. Als de respondent niemand kent dan '0' invullen of als respondent niet wil zeggen of het niet weet dan '99' invullen.

E108. Heeft u in het afgelopen jaar zelf wel eens dingen gedaan zoals hiervoor aan bod gekomen [voorbeelden herhalen] aan een bekende van u van 65 jaar of ouder?

1. Ja
2. Nee
99. Weet niet/wil niet

E109. *Indien ja*: bij wie?

1. Partner	18. Vader
2. Ex-partner	19. Moeder
3. Zoon	20. Stiefvader
4. Dochter	21. Stiefmoeder
5. Stiefzoon	22. Oom
6. stiefdochter	23. Tante
7. Schoonzoon	24. Neef
8. Schoondochter	25. Nicht
9. Broer	26. Buurman/buurtgenoot
10. Zus	27. Buurvrouw/buurtgenote
11. Stiefbroer	28. Mensen/vrijwilligers van vereniging of kerk/moskee e.d.
12. Stiefzus	29. Een ander niet op de lijst, namelijk: _____
13. Zwager	
14. Schoonzus	
15. Kleinzoon	99. onbekend/weet niet/wil ik niet zeggen
16. Kleindochter	
17. Partner van kleinkind	

Indien ja: Hoe vaak in het afgelopen jaar is dit voorgekomen?

Kwetsende gebeurtenissen op het vlak van intimiteit

Dank dat u ons helpt met dit belangrijke onderwerp. Het volgende onderwerp van dit interview is heel persoonlijk. We willen deze persoonlijke dingen weten zodat oudere personen de aandacht en hulp krijgen die nodig is. We stellen deze vragen aan iedereen, en alles is volledig vertrouwelijk, probeert u daarom deze vragen zo vrij en goed mogelijk te beantwoorden.

Ik ga u een aantal vragen stellen over ongewenste seksuele toenaderingen die u wellicht heeft meegemaakt sinds uw 65ste jaar. Mensen rapporteren of bespreken dit soort ervaringen soms niet. De persoon die deze toenaderingen zocht kan een bekende van u zijn, een vriend, een partner, een familielid of iemand anders die u vertrouwde.

Instructie interviewer: als iemand nét 65 jaar is dan zijn we alleen geïnteresseerd in benadeling sinds zijn/haar vijftenzestigste levensjaar. Je kan dan telkens het tweede deel van de vraag 'over het afgelopen jaar' overslaan, omdat het antwoord hierop hetzelfde zal zijn als het eerste deel van de vraag over 'sinds uw vijftenzestigste levensjaar'. Het kan zijn dat de respondent in zijn of haar verhaal niet het onderscheid maakt tussen het vierenzestigste of vijftenzestigste jaar. Het is dan aan de interviewer om bij het invullen van deze vragenlijst wél dat onderscheid te maken, en de vragenlijst alleen over het vijftenzestigste levensjaar in te vullen.

E110. Is het sinds uw vijftenzestigste jaar weleens gebeurd dat een bekende zijn/haar lichaam heeft laten zien zonder uw toestemming?

1. Ja
2. Nee
99. Weet niet/wil niet

E111. Hoe vaak is dat voorgekomen sinds uw 65^e jaar? _____

Instructie interviewer: Type het antwoord zo nauwkeurig mogelijk in, geef exact aan wat de respondent antwoord. Bijvoorbeeld 2 maal per week sinds mijn 65^e jaar. Of twee keer voorkomen sinds mijn 65^e jaar. Of elke dag/week/maand laatste drie jaar etc.

E112. Hoe vaak in het afgelopen jaar heeft een bekende dit gedaan? _____

E113. Is het sinds uw vijftenzestigste jaar wel eens gebeurd dat een bekende u dwong om uw lichaam te laten zien tegen uw wens in?

1. Ja
2. Nee
99. Weet niet/wil niet

E114. Hoe vaak is dat voorgekomen sinds uw 65^e jaar?

Instructie interviewer: Type het antwoord zo nauwkeurig mogelijk in, geef exact aan wat de respondent antwoord. Bijvoorbeeld 2 maal per week sinds mijn 65^e jaar. Of twee keer voorkomen sinds mijn 65^e jaar. Of elke dag/week/maand laatste drie jaar etc.

E115. Hoe vaak in het afgelopen jaar heeft een bekende dit gedaan? _____

E116. Is het sinds uw vijftenzestigste jaar weleens gebeurd dat een bekende uw lichaam intiem betastte zonder uw toestemming?

1. Ja
2. Nee
99. Weet niet/wil niet

E117. Hoe vaak is dat voorgekomen sinds uw 65^e jaar?

Instructie interviewer: Type het antwoord zo nauwkeurig mogelijk in, geef exact aan wat de respondent antwoord. Bijvoorbeeld 2 maal per week sinds mijn 65^e jaar. Of twee keer voorkomen sinds mijn 65^e jaar. Of elke dag/week/maand laatste drie jaar etc.

E118. Hoe vaak in het afgelopen jaar heeft een bekende dit gedaan? _____

E119. Is het sinds uw vijftenzestigste jaar weleens gebeurd dat een bekende u dwong zijn/haar lichaam intiem te betasten tegen uw wens in?

1. Ja
2. Nee
99. Weet niet/wil niet

E120. Hoe vaak is dat voorgekomen sinds uw 65^e jaar?

Instructie interviewer: Type het antwoord zo nauwkeurig mogelijk in, geef exact aan wat de respondent antwoord. Bijvoorbeeld 2 maal per week sinds mijn 65^e jaar. Of twee keer voorkomen sinds mijn 65^e jaar. Of elke dag/week/maand laatste drie jaar etc.

E121. Hoe vaak in het afgelopen jaar heeft een bekende dit gedaan? _____

E122. Is het sinds uw vijftenzestigste jaar weleens gebeurd dat een bekende u dwong hem/haar seksuele handelingen te verrichten tegen uw wens in?

1. Ja
2. Nee
99. Weet niet/wil niet

E123. Hoe vaak is dat voorgekomen sinds uw 65^e jaar?

Instructie interviewer: Type het antwoord zo nauwkeurig mogelijk in, geef exact aan wat de respondent antwoord. Bijvoorbeeld 2 maal per week sinds mijn 65^e jaar. Of twee keer voorkomen sinds mijn 65^e jaar. Of elke dag/week/maand laatste drie jaar etc.

E124. Hoe vaak in het afgelopen jaar heeft een bekende dit gedaan? _____

E125. Is het sinds uw vijftenzestigste jaar weleens gebeurd dat een bekende u dwong gemeenschap/seks te hebben tegen uw zin in?

1. Ja
2. Nee
99. Weet niet/wil niet

E126. Hoe vaak is dat voorgekomen sinds uw 65^e jaar? _____

Instructie interviewer: Type het antwoord zo nauwkeurig mogelijk in, geef exact aan wat de respondent antwoord. Bijvoorbeeld 2 maal per week sinds mijn 65^e jaar. Of twee keer voorkomen sinds mijn 65^e jaar. Of elke dag/week/maand laatste drie jaar etc.

E127. Hoe vaak in het afgelopen jaar heeft een bekende dit gedaan? _____

E128. Kent u iemand in uw omgeving die het afgelopen jaar wel eens slachtoffer is geweest van dit soort gebeurtenissen?

1. Ja
2. Nee
99. Weet niet/wil niet

indien ja: hoeveel bekenden van u van 65 jaar of ouder? _____

Instructie interviewer invullen om hoeveel personen het gaat. Als de respondent niemand kent of hier niks over wil zeggen dan '0' invullen

E129. Heeft u in het afgelopen jaar zelf wel eens dingen gedaan zoals hiervoor aan bod gekomen [voorbeelden herhalen] aan een bekende van u van 65 jaar of ouder?

1. Ja
2. Nee
99. Weet ik niet / wil ik niet zeggen

E130. *Indien ja: bij wie?*

1. Partner	18. Vader
2. Ex-partner	19. Moeder
3. Zoon	20. Stiefvader
4. Dochter	21. Stiefmoeder
5. Stiefzoon	22. Oom
6. stiefdochter	23. Tante
7. Schoonzoon	24. Neef
8. Schoondochter	25. Nicht
9. Broer	26. Buurman/buurtgenoot
10. Zus	27. Buurvrouw/buurtgenote
11. Stiefbroer	28. Mensen/vrijwilligers van vereniging of kerk/moskee e.d.
12. Stiefzus	29. Een ander niet op de lijst, namelijk: _____
13. Zwager	
14. Schoonzus	
15. Kleinzoon	99. onbekend/weet niet/wil ik niet zeggen
16. Kleindochter	
17. Partner van kleinkind	

E131. *Indien ja:* Hoe vaak in het afgelopen jaar is dit voorgekomen? _____

BLOK X ACHTERGROND VAN DE PERSOON

Instructie interviewer: Dit blok is alleen aan de orde als er sprake is van een kwetsende gebeurtenis in Blok E.

U heeft aangegeven dat u iets vervelend/kwetsend is aangedaan. Nu ga ik enkele vragen stellen over de persoon/personen die dit hebben gedaan.

Instructie interviewer: Dit zijn maximaal 3 plegers. Onthouden voor welke kwetsende gebeurtenissen de achtergrondvragen gelden. Neem indien nodig een moment om te checken of de respondent ok is, of ergens behoefte aan heeft. Als het om gebeurtenissen in het verleden gaat, dan gelden de achtergrondvragen over de persoon voor tijdens de gebeurtenissen.

Ik wil u vragen te denken aan de persoon/de personen die u gekwetst heeft/hebben en de dingen gedaan heeft die u net beschreven heeft. Ik zou graag meer willen weten over deze persoon/deze personen in de periode van de gebeurtenis(sen). Deze informatie is alleen bedoeld voor ons onderzoek. Deze persoon blijft anoniem.

We gaan niet met deze persoon in gesprek of hem/haar deze persoon dus niet melden aangeven bij de politie of bij Veilig Thuis.

Zou u de volgende vragen zo goed mogelijk willen beantwoorden over deze persoon/deze personen? Houdt u deze periode in gedachten bij het beantwoorden van de vragen. Het is niet erg als u het antwoord op een vraag niet weet. We gaan dan gewoon verder naar de volgende vraag.

Instructie interviewer: indien er sprake is van verschillende plegers, deze vragen per genoemde pleger uitvragen. Gebruik hiervoor de genoemde relatie met de pleger om te verwijzen naar de pleger in de vragen.

X1. Geef aan voor welke persoon de achtergrondvragen ingevuld zullen worden.

Denk terug aan de antwoorden van de respondent in het blok kwetsende gebeurtenissen.

1. Partner	18. Vader
2. Ex-partner	19. Moeder
3. Zoon	20. Stiefvader
4. Dochter	21. Stiefmoeder
5. Stiefzoon	22. Oom
6. stiefdochter	23. Tante
7. Schoonzoon	24. Neef
8. Schoondochter	25. Nicht
9. Broer	26. Buurman/buurtgenoot
10. Zus	27. Buurvrouw/buurtgenote
11. Stiefbroer	28. Mensen/vrijwilligers van vereniging of kerk/moskee e.d.
12. Stiefzus	29. Huisarts
13. Zwager	30. Hulpverlener (beroeps bv. RIAGG, wijkverpleging, thuiszorg ed.): _____
14. Schoonzus	31. Een ander niet op de lijst: _____
15. Kleinzoon	
16. Kleindochter	99. onbekend/weet niet/wil ik niet zeggen
17. Partner van kleinkind	

X2. *Indien hulpverlener.* Kunt u een omschrijving geven van wat voor soort hulpverlener? _____

X3. *Indien ander.* Kunt u een omschrijving geven van de ander? _____

X4. Aan welke vormen van benadeling/kwetsende gebeurtenis heeft deze persoon zich schuldig gemaakt?

1. Financiële benadeling
2. Verwaarlozing
3. Psychische kwetsingen
4. Lichamelijke kwetsingen
5. Kwetsende gebeurtenissen op het vlak van intimiteit

Instructie interviewer: Denk terug aan de antwoorden van de respondent in het blok kwetsende gebeurtenissen.

Instructie interviewer: Deze vraag alleen hardop stellen als het geslacht van de persoon nog niet bekend is:

X5. Is deze persoon een man of vrouw? *Instructie interviewer: Deze vraag alleen hardop stellen als het geslacht van de persoon nog niet bekend is:*

1. Vrouw
2. Man
99. Weet niet/Wil ik niet zeggen/Onbekend

X6. Woont/woonde deze persoon ten tijde van de gebeurtenissen bij u?

1. Ja (de meeste tijd)
2. Nee
3. Weet niet/ wil niet zeggen

X7. Wat is (of was toen) de leeftijd van de [naam/relatie met pleger]?

.....

Interviewer: een schatting van de leeftijd is ook toegestaan

X8. Wat is (of was toen) de hoogst voltooide opleiding, die [naam/relatie met pleger] heeft gevolgd?
(*één antwoord mogelijk*)

1. Geen enkele school of opleiding gevolgd of een gedeelte van de lagere school
2. Lagere School afgemaakt, Lager Algemeen Onderwijs, VGLO (=voortgezet lager onderwijs) – tegenwoordig: Basisschool
3. Lager Beroeps Onderwijs (LBO): LTS, UTS, Huishoudschool, Lager land en tuinbouw onderwijs, LEAO, Vormingsklas, Leerlingstelsel / vakschool / streekschool – tegenwoordig: VMBO basis (bbl) / VMBO kader (kbl), VMBO gemengd (gl), MBO 1
4. Middelbaar Algemeen Onderwijs: KMBO, ULO, MULO, Lyceum onderbouw / niet afgemaakt – tegenwoordig: MAVO en later VMBO theoretisch, MBO 2
5. Middelbaar Beroeps Onderwijs: MTS, MEAO, MDGO, Kleuterkweekschool, opleiding verpleegkundige, praktijkdiploma boekhouden, SPD-1, e.d. – tegenwoordig: MBO 3 en 4
6. Algemeen Voortgezet Onderwijs: HBS, MMS, Gymnasium, Lyceum e.d. – tegenwoordig: HAVO, VWO, Gymnasium.
7. Hoger Beroepsonderwijs: HTS, HEAO, HBO-V, Lerarenopleiding 2^e graads (MO-A) , Sociale Academie, BDA, ALO, Kweekschool, Hogere Zeevaartschool, Politie Academie, SPD-2, SPD-3, – tegenwoordig: HBO
8. Wetenschappelijk Onderwijs (Universiteit): kandidaats- of doctoraalexamen oude stijl, ingenieursfase, Lerarenopleiding 1^e graads (MO-B), promotie (Doctor), postdoctorale opleiding, WO-master
9. Anders, nl. ...
99. Onbekend/weet niet/wil ik niet zeggen

X9. In welk land is deze persoon geboren?

1. Nederland
2. Aruba
3. China
4. Curaçao
5. Caribisch Nederland
6. Indonesië
7. Marokko
8. Molukken
9. Sint Maarten
10. Suriname
11. Turkije
12. Anders, namelijk: ...
99. Weet niet/Onbekend/Wil ik niet zeggen

X10. *Indien niet in Nederland geboren*: op welke leeftijd is deze persoon naar Nederland gekomen?.....

Instructie interviewer: een schatting van de leeftijd ook toegestaan.

99 = weet niet / Wil ik niet zeggen

X11. Werkt deze persoon? Of: werkte deze persoon toen?

1. Ja
2. Nee
99. Weet niet/ wil niet zeggen

X12. Heeft deze persoon een structureel inkomen? Of had deze persoon toen een vast inkomen?

1. Ja
2. Nee
99. Weet niet/ wil niet zeggen

X13. *Indien ja*: Om wat voor soort inkomsten gaat/ging het? *meerdere antwoorden mogelijk*

1. Bijstandsuitkering
2. Werkloosheidsuitkering
3. Inkomsten uit betaald werk
4. AOW
5. Aanvullend pensioen
6. Anders, namelijk:
99. Onbekend/weet niet/ n.v.t./wil ik niet zeggen

Er volgen twee stellingen over de financiële situatie van de pleger. Kunt u per stelling aangeven of u het hiermee eens bent?

X14. Deze persoon kan/kon toen al langere tijd zijn/haar rekeningen niet meer betalen of schulden af lossen.

1. Eens
2. Oneens
99. Weet niet/wil niet zeggen

X15. Deze persoon is/was toen afhankelijk van anderen om zijn/haar rekeningen te betalen

1. Eens
2. Oneens
99. Weet niet/wil niet zeggen

X16. Indien eens, van wie is/was toen deze persoon afhankelijk?

1. Van respondent
2. Iemand anders
3. Weet niet/Onbekend/Wil ik niet zeggen

X17. Hoe schat u, over het algemeen, de fysieke gezondheid van deze persoon in?

1. Goed
2. Redelijk
3. Matig
4. Slecht
99. Weet niet/Onbekend/Wil ik niet zeggen

X18. Heeft/had deze persoon (toen) een alcohol- of drugsprobleem?

1. Ja (ik denk van wel)
2. Nee (ik denk van niet)
99. Weet niet/ wil niet zeggen

X19. Krijgt/kreeg deze persoon (toen) begeleiding voor emotionele problemen?

1. Ja (ik denk van wel)
2. Nee (ik denk van niet)
99. Weet niet/ wil niet zeggen

X20. Is deze persoon toen als verdachte in aanraking met politie en/of justitie geweest?

1. Ja (ik denk van wel)
2. Nee (ik denk van niet)
99. Weet niet/ wil niet zeggen

X21. Heeft/had deze persoon (toen) contact met vrienden?

1. Ja, veel
2. Enigszins
3. Nee, niet of nauwelijks
99. Weet niet/wil niet zeggen

X22. Helpt/hielp deze persoon u (toen) met dagelijkse handelingen, zoals winkelen, medicijnen innemen, aankleden, u ergens heenbrengen (of dit soort dingen)?

1. Ja
2. Enigszins
3. Nee
99. Weet niet/wil niet zeggen

Indien deze persoon hulp (enigszins) biedt/bood geef dan een toelichting: _____

Instructie interviewer: probeer te achterhalen welk soort hulp en hoe intensief of met welke regelmatig.

X23. Is/was deze persoon (toen) van u afhankelijk voor bepaalde dingen?

1. Ja
2. Enigszins
3. Nee, niet of nauwelijks
99. weet niet/wil niet zeggen

X24. Bij wat voor zaken is/was deze persoon afhankelijk van u?

- 1. Geld
- 2. Wonen
- 3. Administratie
- 4. Fysieke hulp
- 5. Sociale steun
- 6. Familiecontacten
- 88. Andere dingen, namelijk: _____
- 99. Weet niet/wil ik niet zeggen/Onbekend

X25. Ondersteunt/ondersteunde deze persoon (toen) iemand anders bij dagelijkse handelingen, zoals winkelen, medicijnen innemen, aankleden, ergens heenbrengen of andere soortgelijke zaken?

- 1. Ja
- 2. Enigszins
- 3. Nee, niet of nauwelijks
- 99. Weet niet/wil niet zeggen

X26. Had of zou u zelfstandig thuis kunnen wonen als deze persoon zou wegvallen? (bijvoorbeeld vanwege ziekte, verhuizing, overlijden)

- 1. Ja (ik denk van wel)
- 2. Nee (ik denk van niet)
- 99. Weet niet/ wil niet zeggen/Onbekend

BLOK F: GEVOLGEN

F1. Kunt u in eigen woorden vertellen welke gevolgen u heeft ondervonden van de gebeurtenis(sen) die u hebt meegemaakt?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Interviewer: het gaat om aard en ernst van de gevolgen. Denk bijvoorbeeld aan lichamelijke gevolgen (zoals letsel, ziekenhuisbezoek), psychische gevolgen (zoals trauma, verdriet), of financiële gevolgen (zoals spaarrekening geplunderd). Probeer ook informatie over de ernst van de gevolgen te krijgen.

BLOK G: MELDINGS- EN HULPZOEKGEDRAG

Dit blok komt alleen aan bod indien sprake is van een vorm van een kwetsende gebeurtenis in blok E.

Om oudere personen die dit soort kwetsende gebeurtenissen meemaken goed te kunnen helpen willen we meer weten of en wat u gedaan heeft nadat u dit meemaakte. De volgende vragen gaan hierover. Ik ga hierbij specifiek vragen naar wat u eventueel gedaan heeft naar aanleiding van de verschillende kwetsende gebeurtenissen die u heeft meegemaakt.

Instructie interviewer: Neem indien nodig een moment om te checken of de respondent ok is, of ergens behoefte aan heeft.

Hulp zoeken

Instructie interviewer: dit blok gaat over hulp zoeken naar aanleiding van de gebeurtenissen in het algemeen. Dit hoeft dus niet per incident/gebeurtenis uitgevraagd te worden. Mocht tijdens het gesprek blijken dat het hulpzoekgedrag per incident heel erg verschilde, dan kun je dit aangeven in de open tekstvelden.

G1. Heeft u naar aanleiding van de gebeurtenis(sen) weleens met anderen over deze ervaringen gesproken? Dit kan iedereen zijn: personen uit de eigen kring, instanties, of politie

1. Nee (naar vraag G14)
2. Ja

Interviewer checken indien nee: dus helemaal niemand weet hier vanaf? En zover de respondent weet is er ook geen melding van gemaakt? Ga dan door naar vraag G14

G2. Kunt u aangeven waarom u er met iemand over wilde praten?

Instructie interviewer: Respondent spontaan laten antwoorden. Meerdere antwoorden mogelijk

1. Ik wilde dat het voorval stopte/de voorvallen stoppen
2. Ik wilde voorkomen dat de dader hetzelfde bij anderen zou doen
3. Ik wilde mijn hart luchten/een luisterend oor
4. Ik wilde hulp zoeken voor de dader
5. Ik vond dat het mijn plicht was
6. Om opgevangen te worden
7. Om geholpen te worden
88. Andere reden, namelijk
99. Weet ik niet/ wil ik niet zeggen.

G3. Met wie heeft u erover gepraat?

Instructie interviewer: Het gaat hierbij om zowel persoonlijke contacten als om contacten met hulpverlenende instanties. Respondent spontaan laten antwoorden en antwoordcodes noteren. Meerdere antwoorden mogelijk

1. Partner	18. Vader
2. Ex-partner	19. Moeder
3. Zoon	20. Stiefvader
4. Dochter	21. Stiefmoeder
5. Stiefzoon	22. Oom
6. stiefdochter	23. Tante
7. Schoonzoon	24. Neef
8. Schoondochter	25. Nicht
9. Broer	26. Buurman/buurtgenoot
10. Zus	27. Buurvrouw/buurtgenote
11. Stiefbroer	28. Mensen/vrijwilligers van vereniging of kerk/moskee e.d.
12. Stiefzus	29. Huisarts
13. Zwager	30. Politie
14. Schoonzus	31. Veilig thuis (meldpunt huiselijk geweld ouderen- of kindermishandeling. Voorheen Steunpunt Huiselijk Geweld (SHG))
15. Kleinzoon	32. Slachtofferhulp
16. Kleindochter	33. Thuiszorg
17. Partner van kleinkind	34. Maatschappelijk werk
	35. Wijkteam
	36. Wijkverpleging
	37. Anders, namelijk:
	99. onbekend/weet niet/wil ik niet zeggen

G4. Is er ook een officiële melding gemaakt van de gebeurtenissen en/of aangifte gedaan?

Interviewer: meerdere antwoorden mogelijk in geval van antwoorden 1-3

1. Ja, een melding bij Veilig Thuis
2. Ja, een melding bij de politie
3. Ja, melding en aangifte bij de politie
4. Nee
99. Weet niet/wil niet zeggen/niet van toepassing (ga door naar G7)

Indien geen melding:

G5. Indien niet gemeld of aangifte gedaan: waarom heeft u geen melding of aangifte gedaan van wat deze persoon heeft gedaan? *Meerdere antwoorden mogelijk, respondent spontaan laten antwoorden*

1. Ik vind het een persoonlijke zaak
2. Ik vind het niet belangrijk genoeg
3. Ik heb hier nooit aan gedacht
4. Bij een eerder voorval heeft de instantie/de politie er niets aan gedaan
5. Ik denk dat een instantie of politie hier niets aan kan doen
6. Ik was bang dat ik niet geloofd zou worden
7. Angst voor de dader/bang voor represailles
8. Ik schaam(de) me ervoor
9. Ik voel(de) me medeschuldig aan het probleem
10. Ik wilde niet dat de dader gearresteerd zou worden/ in de problemen zou komen
11. Het hoort er nu eenmaal bij
12. Anders, namelijk.....
99. Weet niet/wil niet zeggen

Indien wel melding of aangifte:

G6. Zo ja: Door wie is er melding gedaan?

1. De respondent zelf
2. De respondent zelf samen met iemand anders
3. Door iemand anders, namelijk: _____
4. Door een instantie, namelijk: _____
5. Nee
- 99 Weet niet/wil niet zeggen

Interviewer: herhaal met wie de respondent hierover heeft gepraat

G7. Heeft u ook daadwerkelijk hulp gekregen?

1. Ja
2. Enigszins
3. Nee
99. Weet niet/wil niet zeggen

G8. Toelichting indien gewenst:

G9. *Indien ja of enigszins: Van wie of welke instantie? Meerdere antwoorden mogelijk*

1. Partner	18. Vader
2. Ex-partner	19. Moeder
3. Zoon	20. Stiefvader
4. Dochter	21. Stiefmoeder
5. Stiefzoon	22. Oom
6. stiefdochter	23. Tante
7. Schoonzoon	24. Neef
8. Schoondochter	25. Nicht
9. Broer	26. Buurman/buurtgenoot
10. Zus	27. Buurvrouw/buurtgenote
11. Stiefbroer	28. Mensen/vrijwilligers van vereniging of kerk/moskee e.d.
12. Stiefzus	29. Huisarts
13. Zwager	30. Politie
14. Schoonzus	31. Veilig thuis (meldpunt huiselijk geweld ouderen- of kindermishandeling. Voorheen Steunpunt Huiselijk Geweld (SHG))
15. Kleinzoon	32. Slachtofferhulp
16. Kleindochter	33. Thuiszorg
17. Partner van kleinkind	34. Maatschappelijk werk
	35. Wijkteam
	36. Wijkverpleging
	37. Anders, namelijk:
	99. onbekend/weet niet/wil ik niet zeggen

G10. *Indien ja of enigszins*, Wat voor soort hulp heeft u gekregen? _____

Instructie interviewer: laat respondent spontaan antwoorden. Te denken valt aan bv: advies inwinnen over hoe verder, emotionele steun, steun bij financiële zaken, bescherming, mogelijkheden inzet politie, inwonen, medische hulp etc.)

G11. *Indien ja of enigszins*, wie heeft deze hulp ingeschakeld?

1. Respondent zelf of samen met iemand anders
2. Een andere persoon uit de eigen kring, namelijk: _____
3. Een formele instantie, namelijk: _____
4. Anders, namelijk: _____
99. weet niet/wil niet zeggen

G12. *Indien ja of enigszins; Is/was de geboden hulpverlening voldoende in uw ogen?*

1. Ja
2. Enigszins
3. Nee
99. weet niet/wil niet zeggen

G13. Toelichting indien gewenst: _____

G14. *Indien de respondent met niemand over de gebeurtenis(sen) heeft gesproken:*

U heeft er dus niet met anderen over gesproken. Kunt u aangeven wat de belangrijkste reden is/was dat u dat niet gedaan heeft?

Interviewer: *Respondent spontaan laten antwoorden en meerdere antwoorden mogelijk*

1. Ik vind/vond het niet belangrijk genoeg
2. Het probleem is/was opgelost
3. Ik durf(de) er niet over te praten
4. Ik mag/mocht er niet over praten
5. Ik voel(de) me medeschuldig aan het probleem
6. Ik schaam(de) me ervoor
7. Ik ben/was bang dat het dan opnieuw gebeurt/gebeurde/ of erger zou worden
8. Ik weet/wist niet aan wie ik dit moet/moest vertellen
9. Ik wilde de pleger [indien bekend relatie/naam noemen] beschermen en/ of voorkomen dat hij/zij in de problemen kwam
10. Anders, namelijk.....
99. Weet niet/ niet van toepassing/wil ik niet zeggen

BLOK H: FYSIEKE GEZONDHEID

Instructie interviewer: de vragen over kwetsende gebeurtenissen en de melding daarvan zijn nu afgelopen. Als gebleken is dat respondent ervaringen heeft met dit soort gebeurtenissen dan dit onderdeel op een natuurlijke manier afsluiten, zorgen uitspreken en nagaan welke behoeften respondent heeft (m.a.w.: denk aan de stappen in het handelingsprotocol.)

We gaan het nu hebben over uw gezondheid. De volgende vragen gaan over hoe u zich lichamelijk voelt, welke gezondheidsklachten of aandoeningen u mogelijk heeft en over uw eventuele medicijngebruik.

Zelf-ervaren gezondheid

H1. Wat vindt u, over het algemeen genomen, van uw gezondheid?

1. Uitstekend
2. Zeer goed
3. Goed
4. Matig
5. Slecht
99. Onbekend/weet niet/wil ik niet zeggen

Gezondheidsklachten

H2. Welke gezondheidsklachten belemmeren u op dit moment het meest in het dagelijkse leven?

Instructie interviewer: niet alles opnoemen. Respondenten noemen dingen op (zoveel als ze willen) en de interviewer kan in onderstaande lijst de codes vinden van welke dingen genoemd worden. Noteer codes in de velden.

1.	=	Moe, conditie minder
2.	=	Kortademig, benauwd
3.	=	Pijn op de borst
4.	=	Duizelig, wankel, evenwichtsstoornis
5.	=	Vallen
6.	=	Zien minder
7.	=	Horen minder
8.	=	Cognitie: geheugen minder, vergeetachtig
9.	=	Somber
10.	=	Nerveus, last van zenuwen
11.	=	Angst, fobie
12.	=	Futloos, slap
13.	=	Slaapprobleem
14.	=	Pijn schouder, arm, handen
15.	=	Stijfheid schouder, arm, handen
16.	=	Spierkracht armen
17.	=	Handen minder goed, bevende handen
18.	=	Moeite met tillen
19.	=	Pijn nek, rug
20.	=	Stijfheid nek, rug
21.	=	Pijn heup, knie of voet
22.	=	Nachtelijke kuitkramp
23.	=	Stijfheid heup, knie of voet
24.	=	Spierkracht benen
25.	=	Lopen moeilijk
26.	=	Moeite met bukken
27.	=	Moeite met staan
28.	=	Dikke buik
29.	=	Katheter, Stoma
30.	=	Incontinentie
31.	=	Andere mictieproblemen, nl ...
32.	=	Obstipatie
33.	=	Misselijk
34.	=	Buikpijn, maagpijn
35.	=	Hoofdpijn
36.	=	Hoesten, verkouden
37.	=	Jeuk
38.	=	Kalknagels, voeteelt e.d.
39.	=	Steunkousen, Corselet
40.	=	Rolpatroon
77.	=	Geen klachten

88.	=	Anders, nl ...
99.	=	Onbekend / weet niet

Antwoord: _____

(Chronische) ziekten

H3. Welke ziekte(s) of aandoening(en) heeft u in het afgelopen jaar gehad?

Instructie interviewer: niet alles opnoemen. Respondenten noemen dingen op (zoveel als ze willen) en de interviewer kan in onderstaande lijst de codes vinden van welke dingen genoemd worden. Noteer codes in de velden.

41.	=	Astma, chronische bronchitis of CARA
42.	=	Ontsteking van de neusbijholte, voorhoofdsholte of kaakholten
43.	=	Ernstige hartkwaal of hartinfarct
44.	=	Hoge bloeddruk
45.	=	Beroerte of gevolgen van beroerte
46.	=	Maagzweer of zweer aan de 12-vingerige darm
47.	=	Ernstige darmstoornissen, langer dan 3 maanden
48.	=	Galstenen of galblaasontsteking
49.	=	Leverziekte of levercirrose
50.	=	Nierstenen
51.	=	Ernstige nierziekten
52.	=	Chronische blaasontsteking
53.	=	Verzakking
54.	=	Suikerziekte
55.	=	Schildklierafwijking
56.	=	Rug aandoening van hardnekkige aard, langer dan 3 maanden, of hernia
57.	=	Gewrichtsslijtage (artrose) van knieën, heupen of handen
58.	=	Gewrichtsontsteking (reuma) van handen en/of voeten
59.	=	Andere chronische reuma, langer dan 3 maanden
60.	=	Epilepsie
61.	=	Andere ziekten van het zenuwstelsel, zoals ziekte van Parkinson
62.	=	Multiple sclerose
63.	=	Duizeligheid met vallen
64.	=	Migraine
65.	=	Kwaadaardige aandoening of kanker
66.	=	Overspannen, depressie, ernstige nervositeit
67.	=	Chronische huidziekte of eczeem
68.	=	Letsel door ongeluk in en om huis, sport, school, werk of in het verkeer
69.	=	AIDS, Hiv-infectie
70.	=	Dementie, incl. Alzheimer
71.	=	Andere, nl ...

Medicatiegebruik

H4. Heeft u de afgelopen maand medicijnen (tabletten, injecties e.d.) op recept (*apothek*) gebruikt?

1. Ja, dagelijks
2. Ja, maar niet dagelijks, namelijk:.....
3. Nee
99. Onbekend/weet niet/wil ik niet zeggen

H5. Hoe vaak per dag neemt u deze medicatie?

1. Eenmaal daags
2. Tweemaal daags
3. Driemaal daags
4. Anders, namelijk
99. Onbekend/weet niet/wil ik niet zeggen

H6. Indien ja, hoeveel medicatie (in eenheden zoals tabletten, injecties, etc) gebruikt u?

1. 1 tablet/injectie per dag
2. 2 per dag
3. 3 per dag
4. 4 per dag
5. 5 per dag
6. 6 per dag
7. 7 per dag
8. 8 per dag
9. 9 of meer per dag
99. Onbekend/weet niet/wil ik niet zeggen

BLOK I: MENTALE EN PSYCHISCHE GEZONDHEID

De volgende vragen gaan over hoe u zich mentaal en psychisch voelt. We stellen u daarbij vragen over uw welbevinden, uw stemming en hoe u in het leven staat.

Instructie interviewer: let op sommige van onderstaande vragen kunnen erg intens of pijnlijk zijn om te stellen / te beantwoorden

Instructie interviewer: Neem indien nodig een moment om te checken of de respondent ok is, of ergens behoefte aan heeft.

Algemene levenstevredenheid

I1. Bent u alles bij elkaar genomen, op dit moment tevreden over uw leven?

1. Erg ontevreden
2. Ontevreden
3. Niet tevreden, niet ontevreden
4. Tevreden

- 5. Erg tevreden
- 99. Onbekend/weet niet/wil ik niet zeggen

Depressie, stress, somatisatie, angst

Er volgen nu 35 vragen over hoe u zich de afgelopen week voelde. De vragen gaan over stress, angst en andere gevoelens of emoties die u misschien wel of niet heeft. Per vraag kunt per vraag aangeven hoe vaak dit het afgelopen week van toepassing was: nooit, soms, regelmatig, vaak of heel veel.

Instructie interviewer: na elk blok bij respondent vragen of het nog goed gaat, of je door kan gaan, of dat de respondent een pauze nodig heeft. Noem ook op hoeveel vragen er nog ongeveer volgen, zodat de respondent een beeld heeft hoe lang dit nog duurt.

- 1. Nee
- 2. Soms
- 3. Regelmatig
- 4. Vaak
- 5. Heel vaak/voortdurend
- 99. Onbekend/weet niet/wil ik niet zeggen

Had u de afgelopen week last van:

- I2. neerslachtigheid? _____
- I3. zomaar plotseling schrikken? _____
- I4. piekeren? _____
- I5. onrustig slapen? _____
- I6. onbestemde angst-gevoelens? _____
- I7. lusteloosheid? _____
- I8. beven in gezelschap van andere mensen? _____
- I9. angst of paniek-aanvallen? _____

Voelde u zich de afgelopen week:

- I10. gespannen? _____
- I11. snel geïrriteerd? _____
- I12. angstig? _____

Had u de afgelopen week het gevoel:

- I13. dat alles zinloos is? _____

- I14. dat u tot niets meer kunt komen? _____
- I15. dat het leven niet meer de moeite waard is? _____
- I16. dat u geen belangstelling meer kunt opbrengen voor de mensen en dingen om u heen? _____
- I17. dat u 't niet meer aankunt? _____
- I18. dat het beter zou zijn als u maar dood was? _____
- I19. dat u nergens meer plezier in kunt hebben? _____
- I20. dat er geen uitweg is uit uw situatie? _____
- I21. dat u er niet meer tegenop kunt? _____
- I22. dat u nergens meer zin in hebt? _____

Had u de afgelopen week:

- I23. moeite met helder denken? _____
- I24. moeite met in slaap te komen? _____
- I25. angst om alleen het huis uit te gaan? _____

Was u de afgelopen week:

- I26. snel emotioneel? _____
- I27. angstig voor iets waarvoor u helemaal niet bang zou hoeven zijn? (*bijvoorbeeld dieren, hoogten, kleine ruimten*) _____
- I28. bang om te reizen in bussen, treinen of trams? _____
- I29. bang om in verlegenheid te raken in gezelschap van andere mensen? _____
- I30. Had u de afgelopen week weleens een gevoel of u door een onbekend gevaar bedreigd wordt? _____
- I31. Dacht u de afgelopen week weleens: "was ik maar dood"? _____
- I32. Schoten u de afgelopen week weleens beelden in gedachten over (een) aangrijpende gebeurtenis(sen) die u hebt meegemaakt? _____
- I33. Moest u de afgelopen week weleens uw best doen om gedachten of herinneringen aan (een) aangrijpende gebeurtenis(sen) van u af te zetten? _____
- I34. Moest u de afgelopen week bepaalde plaatsen vermijden omdat u er angstig van wordt? _____

I35. Moest u de afgelopen week sommige handelingen een aantal keer herhalen voordat u iets anders kon gaan doen? _____

Middelengebruik

Sommige mensen gebruiken alcohol of andere verdovende middelen. Er volgen nu enkele stellingen over uw gebruik van dit soort middelen.

Geeft u alstublieft aan of u het met de stellingen eens bent.

I36. Stelling:

Ik denk dat het goed zou zijn als ik wat minder zou alcohol of drugs zou gebruiken.

1. Oneens
2. Eens
99. Weet niet/wil niet zeggen

I37. Stelling:

Ik erger me aan opmerkingen die mensen maken over mijn alcohol- of druggebruik.

1. Oneens
2. Eens
99. Weet niet/wil niet zeggen

I38: Stelling:

Ik heb me het afgelopen jaar wel eens vervelend of schuldig gevoeld over mijn alcohol- of druggebruik.

1. Oneens
2. Eens
99. Weet niet/wil niet zeggen

I39: Stelling:

Ik heb het afgelopen jaar wel eens direct na het opstaan alcohol gedronken of drugs gebruikt om de zenuwen de baas te worden of om van een kater af te komen.

1. Oneens
2. Eens
99. Weet niet/wil niet zeggen

BLOK J: Levensgebeurtenissen

Instructie interviewer: Neem indien nodig een moment om te checken of de respondent ok is, of ergens behoefte aan heeft.

Mensen maken soms stressvolle gebeurtenissen mee in hun leven. Zijn de volgende dingen u ooit persoonlijk overkomen? En zo ja, was dat voor of na uw 65^e en in het afgelopen jaar of daarvoor?

	Nooit gebeurd	Voor uw 65 ^e levensjaar	Langer dan een jaar geleden, maar nadat u 65 werd	Afgelopen jaar	Onbekend/Weet niet/Wil niet zeggen
J1. Ernstige psychische problemen	1	2	3	4	99
J2. Een ernstige lichamelijke ziekte of handicap of ernstig letsel als gevolg van een ongeluk	1	2	3	4	99
J3. Slachtofferschap van een ernstig misdrijf	1	2	3	4	99
J4. Een veroordeling door de strafrechter	1	2	3	4	99
J5. Verslaving aan alcohol of drugs of andere middelen	1	2	3	4	99
J6. Andere verslavingen (bijvoorbeeld gokken, gamen)	1	2	3	4	99
J7. Een faillissement of ernstige financiële problemen	1	2	3	4	99
J8. Echtscheiding of beëindiging langdurige relatie/samenwonen met partner	1	2	3	4	99
J9. Overlijden van kind of partner	1	2	3	4	99
J10. Overlijden van goede vrienden en familieleden	1	2	3	4	99
J11. Slachtofferschap lichamelijk mishandeling	1	2	3	4	99
J12. Slachtofferschap van psychisch mishandeling	1	2	3	4	99
J13. Slachtofferschap van seksueel geweld	1	2	3	4	99

BLOK K: Cognitie

We zijn nu bijna door het interview heen. Ik ga u als laatste een aantal vragen stellen die te maken hebben met uw geheugen en concentratie. Sommige van deze vragen kunnen nogal makkelijk lijken, anderen kunnen juist moeilijk zijn, maar we moeten aan iedereen in het onderzoek dezelfde vragen stellen.

Vind u het goed als ik u enkele vragen over uw geheugen stel?

Instructie interviewer: Neem indien nodig een moment om te checken of de respondent ok is, of ergens behoefte aan heeft. Zorg dat de persoon de beschikking heeft over eventuele gehoorapparaten en brillen.

Instructies interviewer

1. Stel iedere vraag maximaal 3 keer, tenzij anders aangegeven. Als de persoon geen antwoord geeft, scoor 0.

2. *Als de persoon het antwoord niet begrijpt, geef je geen hints. Je stelt de vraag maximaal 3 keer. Als de persoon het dan nog niet begrijpt of een incorrect antwoordt geeft, scoor 0.*
3. *Als de persoon een incorrect antwoord geeft, stel dan enkel de vraag nog één keer ter verduidelijking, maar geef geen suggesties of fysieke duidingen zoals hoofd schudden, enz. Accepteer het antwoord dat wordt gegeven. In geval van een incorrect antwoord, scoor 0.*
4. *Benodigde hulpmiddelen zijn: een horloge, een pen, potlood/gum en papier. Een blaadje met hierop 'sluit uw ogen' in grote letters en de figuur is eveneens nodig.*
5. *Als iemand vraagt 'Wat zegt u' geef geen uitleg of begin een gesprek, herhaal slechts dezelfde aanwijzing tot maximaal 3 keer.*
6. *Als de persoon u onderbreekt met b.v. de vraag 'Waar is dit voor', antwoordt dan met 'Ik zal het u uitleggen over enkele minuten als we klaar zijn. Kunnen we alstublieft doorgaan, we zijn bijna aan het eind'*

Graag aangeven of de respondent de onderstaande vragen goed of fout beantwoord.

Interviewer instructie:

- Geef 10 seconden voor ieder antwoord.
- Week: Alleen exacte weekday is goed.
- Datum: Accepteer 2 dagen ernaast m.b.t. datum.
- Maand: Op de eerste 2 dagen van een nieuwe maand en laatste 2 dagen van de vorige maand reken beide maanden goed.
- Jaar: alleen exacte jaar is goed.
- Seizoen: gedurende de laatste week van het oude seizoen, of de eerste week van het nieuwe seizoen reken beide seizoenen goed. Reken zowel 1 maart als 21 maart goed voor het begin van de lente, enzovoorts.

K1. Welke dag van de week is het vandaag?

0. Fout
1. Goed

K2. Wat is de datum vandaag?

0. Fout
1. Goed

K3. Welke maand is het nu?

0. Fout
1. Goed

K4. Welk jaar is het nu?

- 0. Fout
- 1. Goed

K5. In welk seizoen leven we nu?

- 0. Fout
- 1. Goed

Kunt u mij vertellen waar u nu bent?

(instructie interviewer: check met adressenbestand)

K6. Land

- 0. Fout
- 1. Goed

K7. Provincie

- 0. Fout
- 1. Goed

K8. Stad

- 0. Fout
- 1. Goed

K9. Straat

- 0. Fout
- 1. Goed

K10. Huisnummer

- 0. Fout
- 1. Goed

Ik noem nu drie woorden. Wilt u die herhalen? Het is de bedoeling dat u de drie woorden onthoudt, want ik vraag ze u straks nog een keer.

Instructie interviewer: Noem "boek, plant, fiets". Zeg de woorden langzaam met een interval van ongeveer 1 seconde. Vraag aan de respondent of hij/zij deze woorden wil herhalen. Geef 20 seconden voor het antwoord. Scoor nu de antwoorden op goed of fout.

K11. Boek

- 0. Fout

1. Goed

K12. Plant

0. Fout
1. Goed

K13. Fiets

0. Fout
1. Goed

Instructie interviewer: (niet voorlezen) Deze woorden worden later weer opnieuw gevraagd als geheugentest.

K14. Wilt u van 100 zeven aftrekken, dan daar weer zeven aftrekken, en zo doorgaan?

(Niet verder doorgaan dan 65.

K14A. 93 0=fout 1=goed ____

K14B. 86 0=fout 1=goed ____

K14C. 79 0=fout 1=goed ____

K14D. 72 0=fout 1=goed ____

K14E. 65 0=fout 1=goed ____

Instructie interviewer: Schrijf de antwoorden van de persoon op. Als iemand is begonnen -onderbreek niet- laat hem/haar doorgaan tot 5 aftrekkingen zijn gemaakt. Als de persoon stopt voordat 5 aftrekkingen zijn gemaakt herhaal maximaal 3 maal de oorspronkelijke instructie 'blijf 7 aftrekken van wat er is overgebleven'.

Noemt u nogmaals de drie woorden van zojuist?

Instructie interviewer : Scoor 1 punt voor ieder goed antwoord, ongeacht de volgorde. Neem 20 seconden voor het antwoord.

K15. Boek

0. Fout
1. Goed

K16. Plant

0. Fout
1. Goed

K17. Fiets

0. Fout
1. Goed

K18. Wijs een potlood of pen aan en vervolgens een horloge: Wat is dit? En wat is dit?

Instructie interviewer: Scoor 1 punt voor ieder goed antwoord.

Laat een horloge zien. Accepteer 'polshorloge' of 'horloge', maar niet 'klok' of 'tijd' o.i.d. Geef 10 seconden voor het antwoord.

Laat een pen zien. Accepteer alleen pen en niet bijvoorbeeld potlood. Geef 10 seconden voor het antwoord.

K18A. Potlood 0=fout 1=goed _____

K18B. horloge 0=fout 1=goed _____

K19. Ik ga nu een zin zeggen die niets betekent. Het is de bedoeling dat u die nazegt: "Geen als, en, of maar".

Instructie interviewer: De zin is goed als de zin exact is nagezegd.

- 0. Zin fout
- 1. Zin goed

K20. Wilt u dit papiertje pakken (*memo papiertje*) met uw rechterhand, éénmaal dubbelvouwen en vervolgens op uw schoot leggen?

Instructie interviewer: Neem een stuk papier, houdt het vast recht voor de persoon en zeg het volgende: 'Wilt u dit papiertje pakken met uw rechterhand, het dubbelvouwen en het op uw schoot leggen?' Herhaal deze opdracht niet. Geef 30 seconden. Scoor 1 punt voor iedere correct uitgevoerde instructie.

K20A. Pakken met rechterhand 0=fout 1=goed _____

K20B. Dubbelvouwen 0=fout 1=goed _____

K20C. Op schoot leggen 0=fout 1=goed _____

K21. Wilt u dit lezen en opvolgen?

Instructie interviewer: Geef papier met daarop 'sluit uw ogen'. Als persoon alleen leest en de ogen niet sluit, herhaal maximaal drie maal de zin 'Wilt u deze woorden lezen en dan doen wat er staat'. Geef 10 seconden, geef alleen 1 punt als de persoon de ogen sluit. De persoon hoeft niet hardop voor te lezen wat er staat.

- 0. Opdracht niet goed uitgevoerd
- 1. Ogen gesloten

K22. Wilt u voor mij een zin opschrijven?

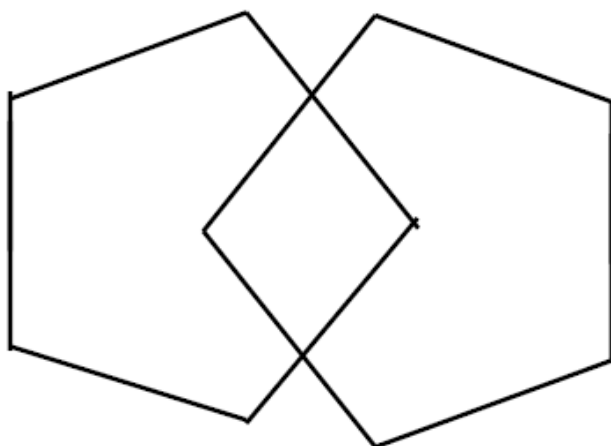
Instructie interviewer: Geef 30 seconden. Scoor 1 punt als de zin een onderwerp en gezegde heeft en betekenis heeft. Negeer spellingsfouten.

- 0. Fout
- 1. Goed

K23. Wilt u deze figuur natekenen?

Instructie interviewer: Leg de figuur, papier, pen of potlood en gum voor de persoon neer. Sta meerdere pogingen toe tot respondent klaar is en het papier terug geeft. Scoor 1 punt voor een correct getekend diagram. De persoon moet een vierhoek hebben getekend tussen twee vijfhoeken in. Maximaal toegestane tijd: 1 minuut.

0. Fout
1. Goed

Interviewer: Vul svp de status over afname van de cognitietest in

1. Volledig en betrouwbaar afgenomen
2. Niet volledig of betrouwbaar afgenomen (bv. door beperkingen in lichamelijk of cognitief presteren of herhaaldelijk niet opvolgen instructie etc.)
3. Anders, namelijk:
88. Niet afgenomen, want toelichting:
99. Onbekend/ n.v.t.

Afsluiting, mogelijkheid voor vragen stellen en bedanken voor het gesprek

Mogelijkheid voor vragen stellen en bedanken voor het gesprek

Dit is het einde van de vragenlijst. Heel erg bedankt voor uw tijd en antwoorden. Hoe vond u het om aan het interview mee te doen? Heeft u zelf misschien nog vragen of opmerkingen of zijn er andere zaken die u graag nog kwijt wilt?

Instructie interviewer: rond het gesprek af volgens de instructiemap en training

Tot slot: Situatie beschrijving en overige aantekeningen als geheugensteun

Instructie interviewer: Wie zaten er bij het gesprek, korte indruk, eventuele markante opmerkingen of citaten, eventuele vragen en opmerkingen die in de nabespreking of bij de huisarts of zorginstellingen aan bod moeten komen en alles wat je meer kwijt wil over bezoek of deelnemer.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Bijlage 4 Instructiemap interviewers

Voor je ligt de Instructiemap. Deze Instructiemap helpt je op weg om de interviews zo goed mogelijk af te nemen. De map bevat alle praktische informatie die je nodig hebt om te kunnen starten, geeft je handreikingen in lastige en/of onduidelijke situaties, en helpt je om te controleren of je alle materialen die je nodig hebt om een interview uit te voeren bij je hebt voor je ergens aanbelt!

Vooral in het begin kan het erg veel informatie zijn die op je afkomt. We raden je dan ook sterk aan deze map regelmatig door te bladeren, om er zeker van te zijn dat je op de hoogte bent van de procedure en weet wat je moet doen in bepaalde situaties.

Ook dient deze Instructiemap als hulpmiddel om te controleren of je alle benodigde materialen bij je hebt om de interviews uit te voeren. Voordat je op weg gaat naar de adressen waar ouderen wonen is het natuurlijk van groot belang om te controleren of je je laptop en oplader bij je hebt. Om op je laptop te kunnen werken heb je een USB Dongel bij je. Ook heb je een adressenbestand bij je, op basis waarvan je weet bij welke oudere je die dag langs kunt gaan.

Naast bovenstaand genoemde materialen, dien je voldoende documentatie bij je hebben om de interviews uit te voeren. Denk hierbij ook aan informatie die je na afronding van een interview achterlaat bij de respondent. In deze map staat beschreven welke documentatie je altijd bij je moet hebben. Indien van toepassing staat gemeld hoeveel kopieën aanwezig moeten zijn in de map.

Controleer altijd of je instructiemap compleet is. Zo niet, zorg dan dat je de map compleet maakt voordat je bij iemand aanbelt!

Deel 1

Informatie voor de interviewer als naslag

Wat?	Hoeveel prints aanwezig?
1. Werken met het adressenbestand	Minimaal 1
2. Gebruikersinformatie Dongel	Minimaal 1
3. De aankondigingsprocedure	Minimaal 1
4. Schriftelijke Instructie Huisbezoek	Minimaal 1
5. Aankondigingsbrief	Minimaal 1
6. Afmeldkaart	Minimaal 1
7. Legitimatiekaart	Minimaal 1
8. Handelingsprotocol	Minimaal 1
9. Signalenkaart	Minimaal 1
10. 'Wat-als'-situaties	Minimaal 1
11. Materiaal t.b.v. Cognitie test	Minimaal 1
12. FAQ	Minimaal 1
13. Vragenlijst op papier	Minimaal 1 (in relevante taal)

[Toevoegen aan instructiemap in elke taal]

Deel 2

Informatie voor de respondent

1. Toestemmingsverklaring	Minimaal 10 in elke taal
[Toevoegen aan instructiemap in elke taal]	<i>Denk eraan om aan te vullen!</i>
2. Informatiepakket	Folders Veilig Thuis van elke gemeente (10 x)
[Toevoegen aan map als <u>aparte pakketjes</u>]	Sociale Kaart van elke gemeente (10 x)
	<i>Denk eraan om aan te vullen!</i>
3. Bedankkaart	Minimaal 10
	<i>Denk eraan om aan te vullen!</i>

Deel 1

Informatie voor de interviewer

1 WERKEN MET HET ADRESSENBESTAND

Om te weten waar een oudere woont die zich niet heeft afgemeld voor het onderzoek maak je gebruik van een adressenbestand. Op basis van dit adressenbestand bepaal je bij welke deur je aanbelt, en houd je bij welke adressen je langs bent gegaan en welke nog op de planning staan.

Omdat het adressenbestand persoonsgegevens bevat is het van groot belang dat dit bestand op een **veilige** manier gebruikt wordt. De privacy van de personen in de steekproef staat ten alle tijden voorop! Het zou natuurlijk erg vervelend zijn als de adressen en namen van deze mensen op de een of andere manier op straat belanden.

Jij als interview hebt toegang tot een **werkb Bestand**. In dit werkb Bestand staan de adressen die vallen in jouw **district**, dus het gebied waar jij de aankomende tijd aan de slag zal gaan. Mensen die niet mee willen doen aan het onderzoek en zich van tevoren bij ons hebben afgemeld zijn reeds verwijderd uit dit bestand. Je kunt dus bij alle adressen langs gaan in de lijst!

2 GEBRUIKERSINFORMATIE DONGELS

Om de interviews op locatie uit te kunnen voeren maak je gebruik van een USB Dongel. Voor het gebruik van deze Dongel heb je een **gebruikerscontract getekend** en ingeleverd.

De USB Dongel gebruikt het **4G netwerk** en neemt 1 USB poort in gebruik van je laptop. De Dongel kan een maximale download snelheid van 100Mbit en 50Mbit upload snelheid behalen. Mocht het zo zijn, om welke reden dan ook, dat het niet mogelijk is om het 4G signaal te ontvangen, dan schakelt deze zich automatisch terug naar 3G of 2G. Ten alle tijden zal hij de snelste verbinding oppakken.

De USB Dongel dient **uitsluitend voor onderzoekdoeleinden** te worden gebruikt. Daarmee wordt bedoeld dat deze verbinding gebruikt mag worden voor het laden van de web-enquête en het invoeren en opslaan van de gegevens. De Dongel heeft een **datelimiet van 2GB** (maandelijks), geldig binnen Nederland. Als je de datelimiet overschrijdt, dan zijn hier extra kosten aan verbonden. Deze kosten komen **voor eigen rekening**. Het verhuurbedrijf waar de Dongels vandaan komen heeft inzage in het datagebruik per Dongel, gekoppeld aan de gebruiker.

Om het risico op verbruik buiten de bundel te verkleinen raden we je aan om tijdens het gebruik van de Dongel apparatuur updates en download- of synchronisatieverkeer zoveel mogelijk te vermijden.

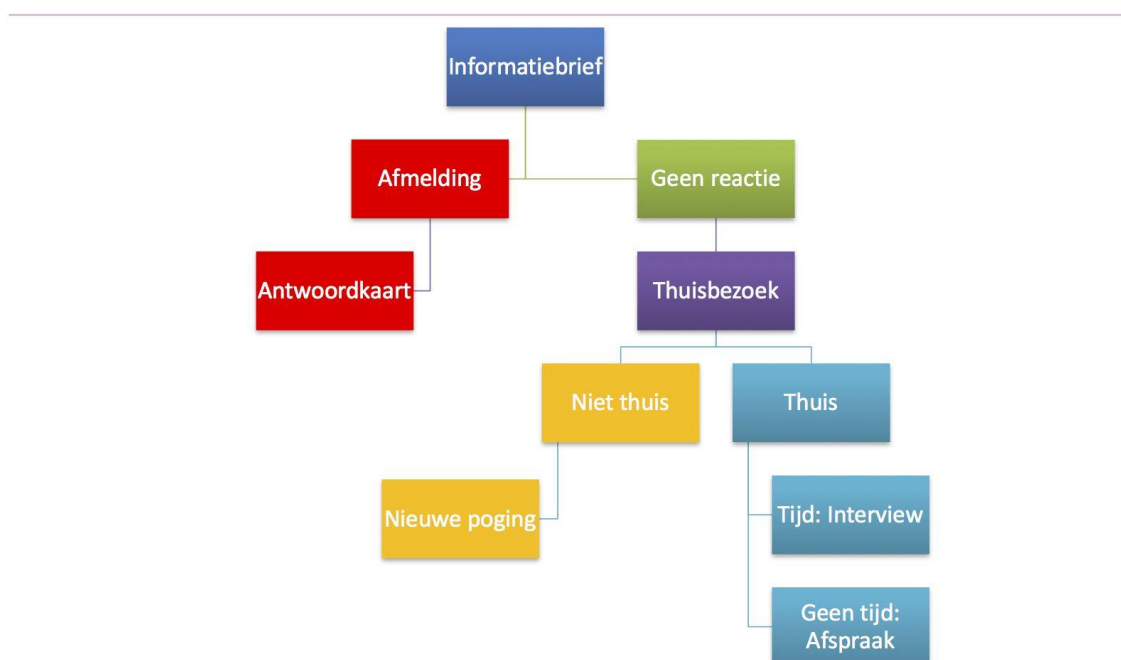
3 DE AANKONDIGINGSPROCEDURE

Op het adres waar je tijdens het interviewen aanklopt woont een 65-plusser die in principe reeds op de hoogte is van het onderzoek. Deze senior is via een aankondigingsbrief benaderd, waarin duidelijk is uitgelegd hoe hij/zij zich heeft kunnen afmelden voor het onderzoek wanneer zij niet wensen deel te nemen. De oudere die jij nu thuis opzoekt heeft zich niet afgemeld voor het onderzoek. Echter, het staat de senior natuurlijk vrij om ook aan de deur nog te beslissen dat hij/zij niet mee wilt doen aan het onderzoek.

Wanneer er wordt opengedaan aan het adres kan het natuurlijk zo zijn dat de persoon met wie je het interview af moet nemen niet thuis is. Geef dan duidelijk aan dat je op een ander moment terugkomt. De steekproef/gegevens zijn persoonsgebonden, dus het interview afnemen bij een huisgenoot is niet mogelijk.

Als de persoon voor wie je komt wel aanwezig is, is deze vrij om aan te geven dat het op dat moment niet goed uitkomt. Probeer dan direct een ander moment af te spreken, waarop je het interview wel af kunt nemen. Mocht er niet worden opengedaan, probeer het dan op een later moment.

Procedure

4 SCHRIJFTELIJKE INSTRUCTIE HUISBEZOEK

Om het interview zo goed mogelijk te beginnen, en te proberen direct een goede verstandhouding met de respondent op te bouwen, is het van groot belang het onderzoek zo goed mogelijk te introduceren, het interview correct af te nemen en te zorgen voor een nette afronding van het gesprek. Hieronder wordt stapsgewijs uiteengezet welke handelingen je als interviewer in ieder geval moet doen om dit te waarborgen. **Het is belangrijk dat je gedurende het contact met de oudere gebruik maakt van eenvoudig taalgebruik!**

1. Intro voor de deur

- Legitimeer jezelf altijd als interviewer van Avans Hogeschool middels de legitimatiekaart. Check of je gelegen komt.
- Introduceren waarvoor je aanbelt. Dit kun je doen aan de hand van de aankondigingsbrief (aanwezig in de instructiemap), om te zorgen dat de senior weet waar je voor komt.
- De respondent op de adressenlijst is persoonlijk uitgenodigd voor het onderzoek. Het is van groot belang dat je controleert of je de juiste persoon voor je hebt. Het is namelijk niet mogelijk om het interview af te nemen met een ander persoon, bijvoorbeeld een huisgenoot.

2. Voorafgaand aan het gesprek

- Voorafgaand aan de start van het interview geef je nogmaals uitleg over het onderzoek. Ook geef je informatie over de werkwijze waarop het gesprek zal

worden afgenomen en wat er met de gegevens gebeurt. Geef ook aan dat je met een laptop werkt, om de antwoorden op een veilige en betrouwbare manier te verwerken en te bewaren.

- Benadruk de vrijheid van de respondent om vragen niet te beantwoorden of het interview indien gewenst te pauzeren, te stoppen of geheel af te breken, zonder daarvoor een reden op te geven.

- Benadruk de vertrouwelijkheid van het gesprek. Benadruk ook dat wordt afgeweken van de anonimiteitshandhaving als blijkt dat er signalen zijn van een zeer bedreigende situatie waarbij direct hulp nodig is. Hiertoe is de interviewer verplicht.

- Neem de Toestemmingsverklaring door met de respondent en laat door de respondent zelf ondertekenen. Onderteken deze zelf ook! Wanneer een respondent niet instemt met het ondertekenen van de toestemmingsverklaring kan een interview niet worden afgenomen.

3. Tijdens gesprek

- Het is van groot belang dat tijdens het gesprek de gemoedstoestand van de respondent in de gaten wordt gehouden. Zorg voor voldoende pauze, en vraag naar de behoefte aan onderbrekingen, pauzes, of eventueel het vervolgen van het gesprek op een ander moment.

4. Afronding gesprek

- Rond het gesprek op beleefde wijze af
 - Vraag of de respondent vragen en/of opmerkingen heeft
 - Bedank de respondent vriendelijk voor zijn/haar tijd en moeite

- Benadruk nogmaals de vertrouwelijkheid van het gesprek en geef uitleg wat er met de gegevens gebeurt en wie er toegang heeft tot de gegevens
- Informeer de respondent over het tijdsplan van het onderzoek: de resultaten worden in de zomer 2018 verwacht. Informeer of de respondent het onderzoeksrapport per e-mail wil ontvangen. Indien ja, noteer het emailadres.

5. Overhandigen informatie

- Overhandig het informatiepakket aan de respondent en informeer over de documentatie die hierin aanwezig is:
 - de Sociale kaart
 - de brochure van Veilig Thuis
 - het bedankkaartje

De belangrijkste aandachtspunten

1

- Ouderen zijn benaderd middels een aankondigingsbrief die met de post bij hen thuis bezorgd is. Controleer of je de juiste persoon voor je hebt en of deze op de hoogte is van het onderzoek.

2

- Bij de aankondigingsbrief werd de respondent in de gelegenheid gesteld zich af te melden middels de bijgevoegde antwoordkaart. In principe kom je enkel bij ouderen thuis die zich niet hebben afgemeld. Echter is het mogelijk dat de senior alsnog aangeeft niet te willen meewerken. Dit staat hem/haar vrij! Doe geen poging om iemand over te halen als duidelijk is dat de persoon niet wilt meedoen.

3

- Wanneer er geen reactie is ontvangen van de ~~aangeschrevene~~ senior? waarin deze zich afmeldt voor het onderzoek, en wanneer de senior aan de deur niet alsnog aangeeft te weigeren, vraagt de interviewer of het interview op dat moment afgenomen kan worden. Wanneer de oudere akkoord gaat kan worden doorgegaan met afname van het interview, aan de hand van onderstaande Schriftelijke Instructie Huisbezoek.

4

- Mocht een senior op het moment van aanbellen niet in de gelegenheid zijn om een gesprek te voeren, dan is het aan de interviewer om in overleg met de respondent een nieuwe afspraak in te plannen. Noteer dit goed en zorg dat je op de geplande afspraak aanwezig bent!

5

- Wanneer de oudere niet thuis is wordt er op een andere moment opnieuw getracht de oudere thuis te benaderen voor het gesprek. Bij niet-deelname of niet thuis altijd registreren in adressenbestand. Indien mogelijk ook graag de reden van niet-deelname. De wijzigingen die je doorvoert in het adressenbestand geef je aan het eind van iedere werkdag door aan de coordinator/contactpersoon bij Avans.

5 DE AANKONDIGINGSBRIEF

[vullen in map]

6 DE AFMELDKAART

7 LEGITIMATIEKAART

[vullen in map]

STOP

OUDERENMISHANDELING

Signalen bij de oudere:

- zichtbaar letsel
- schrikreactie of angstig bij (onverwachte) aanraking
- onsamenhangende verklaringen over verwondingen
- depressieve, angstige indruk
- onverzorgd, verwaarloosd uiterlijk
- spullen die verdwijnen
- weigeren van hulp of gesprekken
- krijgt geen gelegenheid om alleen met anderen te praten
- onverklaarbaar geldtekort

Signalen bij de pleger:

- onverschillig of juist een uiterst vriendelijke houding
- lijkt overbelast, heeft onduidelijke (pijn)klachten of is vaak ziek
- schelden, schreeuwen
- afschermen van de oudere voor hulpverleners
- klagen over de oudere
- onverschillige houding naar de oudere
- uitputting en overbelasting van de mantelzorger

9 HANDELINGSPROTOCOL

Wat te doen bij vermoedens en signalen van ouderenmishandeling en andersoortige bedreigende situaties?

Dit handelingsprotocol beschrijft wat een interviewer moet doen wanneer deze in gesprek met een oudere vermoedens en/of signalen van ouderenmishandeling opvangt, of wanneer de interviewer bedreigende situaties tegenkomt van andere aard. Dit handelingsprotocol is van toepassing in alle gevallen waarin sprake is van signalen of vermoedens van ouderenmishandeling of bedreigende situaties, uiteenlopend van lichte vermoedens tot (zeer) sterke aanwijzingen.

Het protocol bestaat uit drie, mogelijk vier stappen die een interviewer moet zetten: 1) het in kaart brengen van de signalen, 2) het bespreken van de signalen met de ouders en informeren over mogelijke hulpverlening, 3) het bespreken van de situatie met coördinator Janine Janssen, lector Veiligheid in Afhankelijkheidsrelaties bij Avans en 4) het eventueel melden bij Veilig Thuis (in geval geconstateerd wordt dat de oudere in een zeer bedreigende situatie verkeert).

In de **Toestemmingsverklaring** die de oudere voorafgaand aan het interview getekend heeft, gaat de oudere akkoord met de afspraak dat het interview in principe anoniem en vertrouwelijk is, maar dat bij een mogelijk zeer bedreigende situatie de vertrouwelijkheid zal worden doorbroken en de interviewer overgaat tot het doen van melding bij Veilig Thuis.

Stappenplan

Stap 1: In kaart brengen van signalen

De interviewer kan tijdens het huisbezoek bij de oudere signalen van ouderenmishandeling opvangen. Tijdens het interview dient de interviewer te reflecteren (niet hardop, maar voor zichzelf) op wat precies aanleiding geeft tot deze vermoedens. Vermoedens van een zorgwekkende situatie kunnen zowel gebaseerd zijn op de antwoorden die een oudere geeft tijdens het interview, als indrukken die de interviewer opdoet gedurende het huisbezoek.

Stap 2: Bespreken en informeren

De interviewer bespreekt zijn/haar vermoedens en zorgen met de oudere, bijvoorbeeld door aan te geven dat hij/zij zich zorgen maakt over diens situatie. De interviewer praat met de oudere over deze zorgen en checkt zijn/haar vermoedens bij de oudere en toont daarbij empathie.

De interviewer informeert de oudere altijd over instanties en/of instellingen die hulp en ondersteuning kunnen bieden als de oudere dat zou willen:

- ✓ De interviewer overhandigt het overzicht ‘Sociale kaart van gemeente xxx’ met daarop de contactgegevens van relevante hulpinstanties in de regio.
- ✓ Daarnaast geeft de interviewer de oudere een folder van Veilig Thuis in de betreffende gemeente/regio¹.

Stap 3: Consultatie

Na afloop van het interview moet de interviewer zijn/haar zorgen en vermoedens bespreken met coördinator **Janine Janssen** onafhankelijk van de aard van de situatie en de sterkte van de signalen die worden opgevangen. Het is daarbij van belang dat de interviewer probeert te reflecteren op wat aanleiding geeft tot deze vermoedens en de situatie te beschrijven, eventueel op papier. Wat heeft hij/zij gehoord en geobserveerd? Samen met de coördinator wordt gekeken of de signalen aanleiding zijn om verdere actie te ondernemen.

Naast het bespreken van zorgen en vermoedens van ouderenmishandeling, kunnen interviewers hun ervaringen opgedaan tijdens het interviewen ook delen. Zij bespreken dit met de coördinator in een veilige, vertrouwelijke omgeving, ongeacht de aard of ernst van die ervaringen.

¹ Per regio waar interviews zullen worden gehouden wordt een sociale kaart opgesteld, waar informatie en contactgegevens vermeld staan van instellingen die hulp- en ondersteuning kunnen bieden bij situaties van ouderenmishandeling.

Coördinator Janine Janssen is bereikbaar via x

avans
hogeschool

 REGIOPLAN

(Optioneel) Stap 4: Melden

Indien er sprake is van een zeer schrijnende situatie met mogelijk direct levensgevaar, moet de coördinator overgaan tot het doen van melding

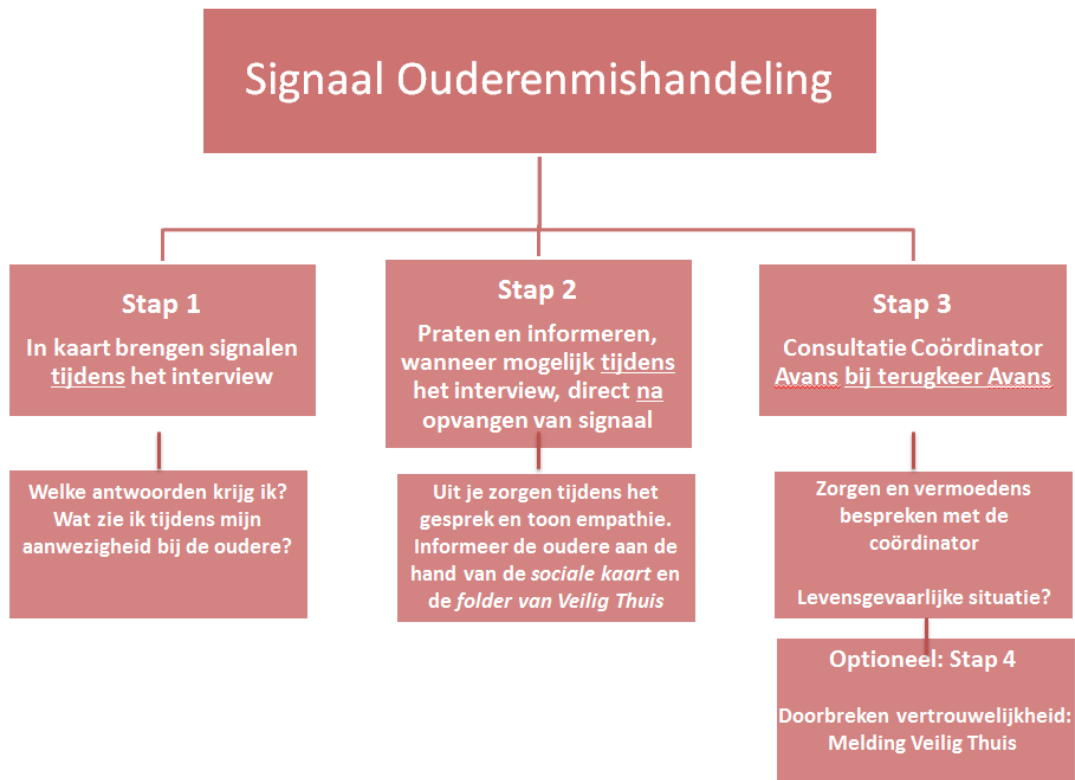
Noot: de interviewer is de signaleerder, maar nooit zelfstandige beslisser óf er melding wordt gedaan bij Veilig Thuis. De interviewer kan natuurlijk wel naast de coördinator zitten, op het moment van bellen, zodat alle informatie beschikbaar is voor Veilig Thuis. Indien de interviewer en de coördinator het onderling niet eens worden over de noodzaak om melding te doen, is het uitgangspunt dat de zaak anoniem wordt voorgelegd bij Veilig Thuis. Veilig Thuis beslist of de zaak nader onderzocht moet worden en of zodoende alsnog persoonsgegevens van de respondent nodig zijn.

De melding moet in eerste instantie gedaan worden bij Veilig Thuis in de betreffende regio. **Veilig Thuis is bereikbaar op 0800 – 2000, zeven dagen per week, 24 uur per dag.** Veilig Thuis gaat zorgvuldig om met de persoonsgegevens van de melder, waarbij privacy voorop staat.

Wat gebeurt er op moment van melden?

Wanneer contact op wordt genomen met Veilig Thuis naar aanleiding van zorgen rondom de gesproken oudere, krijgt de coördinator altijd een hulpverlener aan de lijn. Deze hulpverlener luistert naar de zorgen en vermoedens en stelt enkele vragen. Tijdens het gesprek vraagt de hulpverlener ook naar de persoonsgegevens van de oudere, om te kunnen nagaan of deze reeds bekend is in het systeem.

Naar aanleiding van de melding bekijkt de hulpverlener of er professionele hulp nodig is in de situatie en of er noodzaak is om een onderzoek te starten. Hiervoor zal altijd eerst contact worden opgenomen met diegene waarover de melding gaat. Na ontvangst van een melding neemt Veilig Thuis ook altijd contact op met de melder over de gemelde situatie, om deze te informeren over de wijze van afhandeling.

10 'WAT-ALS' SITUATIES

- **Wat als de oudere niet alleen thuis is en de tweede aanwezige persoon aanschuift bij het gesprek?**

Voorafgaand aan het gesprek kun je als interviewer duidelijk maken dat het fijn is om het gesprek in vertrouwen te kunnen voeren en dat het wenselijk is om samen met de respondent alleen te zitten. Het is natuurlijk niet aan ons om deze beslissing uiteindelijk te nemen: wanneer een andere aanwezige persé aanwezig wilt zijn, dan kun je hier niets tegen doen. Het is in een dergelijke situatie wel van groot belang dat je de situatie noteert na afloop van het onderzoek. Schrijf op dat er een derde persoon aanwezig was gedurende het interview, wat de relatie tussen jouw respondent en deze persoon is, en andere opvallende zaken, zoals verandering van gedrag van de respondent in aanwezig van de derde persoon, of juist andersom.

- **Wat als de respondent tijdens het interview aangeeft dat iemand die hij/zij kent mishandelt wordt?**

Het kan natuurlijk goed zo zijn dat de respondent iemand kent die in een situatie van ouderenmishandeling verkeert. Het kan echter ook zo zijn dat de oudere zelf slachtoffer is, maar het op deze manier communiceert. Probeer gedurende het gesprek te achterhalen wat de oudere weet en wie volgens hem/haar het slachtoffer is.

Aan het einde van het interview laat je bij iedere respondent een informatiepakket achter. Benadruk duidelijk dat de oudere Veilig Thuis kan benaderen, zowel voor een eigen situatie, als voor signalen en vermoedens met betrekking tot iemand uit zijn of haar sociale netwerk, buurt, of bijvoorbeeld sportclub.

- **Wat als je voorafgaand of tijdens het interview merkt dat je respondent verward is en naar verwachting geen betrouwbare antwoorden geeft?**

Wanneer een respondent zeer verward overkomt (en/of deze waarneming wordt ook bevestigd in de Cognitietest aan het eind van het interview), dan dien je hiervan notities op te nemen bij de antwoorden van het interview. Op die manier zijn de onderzoekers die jullie gesprekken zullen gebruiken voor de analyse op de hoogte van de mogelijke beperkingen van de antwoorden.

- **Wat als je je gedurende het interview niet veilig en prettig voelt?**

Je voelt als interviewer snel aan hoe de huiselijke situatie is waarin een respondent verkeerd. Ook merk je snel genoeg hoe de respondent, of een derde aanwezige, zich opstelt ten opzichte van jou als interviewer!

Mocht je onverhoopt in een situatie komen waarin je je niet prettig en/of veilig voelt, dan is het van groot belang dat je naar je gevoel luistert. Probeer te achterhalen wat dit gevoel bij je veroorzaakt. Maar neem ook tijdig de beslissing om het interview af te breken wanneer je gevoel sterk(er) wordt.

Jouw eigen veiligheid staat ten alle tijden voorop!

- **Wat als de respondent vraagt of hij/zij de resultaten in mag zien?**

Het onderzoek wordt in of na de zomer 2018 openbaar. Er vindt geen terugkoppeling plaats van individuele resultaten. Wel kun je het e-mailadres van de respondent noteren, wanneer zij het rapport willen ontvangen na openbaarmaking. Wanneer zij dit niet wensen, of geen e-mail adres hebben, dan kunnen ze www.regioplan.nl in de gaten houden. Hierop worden alle rapportages gepubliceerd die openbaar zijn.

- **Wat als de respondent weigert de toestemmingsverklaring te tekenen?**

Het onderzoek vereist *informed consent*. Dit houdt in dat het interview niet afgenomen kan worden wanneer de oudere niet akkoord gaat en de verklaring niet wilt tekenen. Je kunt de oudere vragen waarom hij of zij niet akkoord gaat om te controleren of dit komt omdat er iets onduidelijk is. Wanneer dat zo is, is de kans aanwezig dat de oudere alsnog tekent na verdere uitleg. Echter, het staat de oudere vrij om niet mee te doen aan het interview. Voorkom dat je in deze situaties dwingend overkomt!

11 MATERIAAL COGNITIETEST

Aan het einde van het interview zal je als interviewer de Cognitietest afnemen bij de respondent. Deze Cognitietest is onderdeel van de vragenlijst en te vinden onder BLOK K.

De vragen die je aan je respondent stelt hebben te maken met het geheugen en de concentratie van de respondent. Deze vragen stel je om een beeld te krijgen van de cognitieve vaardigheden van de oudere. Dit is om twee redenen van belang. Ten eerste is de cognitieve toestand van een oudere een zeer belangrijke risicofactor voor ouderen mishandeling. Informatie over de cognitieve toestand van de respondenten is om die reden van grote inhoudelijke relevantie voor het onderzoek. Ten tweede kan met deze vragen informatie worden verzameld over in hoeverre een oudere in staat is om informatie op te nemen en te verwerken. Wanneer een respondent namelijk verward is (geweest) gedurende het interview, dan heeft dit hoogstwaarschijnlijk een effect op de antwoorden die hij of zij gegeven heeft.

Het is belangrijk om je te beseffen dat deze vragen voor sommige respondenten nogal makkelijk kunnen lijken, maar voor anderen juist moeilijk zijn. Wees alert op signalen van de respondent. Wanneer een oudere geen of moeilijk antwoord kan geven op de door jou gestelde vragen kan dit een ongemakkelijk gevoel bij de oudere veroorzaken. Stel hem of haar ten allen tijde gerust!

Om de Cognitietest goed af te nemen zijn de volgende instrumenten nodig:

Een horloge

Een pen

Potlood

Gum

Papier

Zorg dat je bovenstaande attributen klaar hebt liggen

Voorafgaand aan het starten van deze vragen is het belangrijk om te zorgen dat de respondent tegenover je zit. Je introduceert de vragen en vraagt toestemming om deze vragen te mogen stellen, door bijvoorbeeld te zeggen: ‘*Vindt u het goed als ik u enige vragen over het geheugen stel?*’. Hiermee kun je de respondent op zijn of haar gemak stellen.

Voor het afnemen van de vragen onder BLOK K gelden verder de volgende instructies:

1. *Stel iedere vraag maximaal 3 keer, tenzij anders aangegeven. Als de persoon geen antwoord geeft, scoor 0.*
2. *Als de persoon incorrecte antwoorden geeft, scoor 0. Geef geen hints, maar stel de vraag nogmaals. Accepteer het antwoord, stel de vraag niet opnieuw, geef geen suggesties of fysieke duidingen zoals hoofdschudden, enz.*
3. *Als iemand vraagt ‘Wat zegt u’ geef geen uitleg of begin een gesprek, herhaal slechts dezelfde aanwijzing tot maximaal 3 keer.*
4. *Als de persoon u onderbreekt met b.v. de vraag ‘Waar is dit voor’, antwoordt dan met ‘Ik zal het u uitleggen over enkele minuten als we klaar zijn. Kunnen we alstublieft doorgaan, we zijn bijna aan het eind’.*

BLOK K:COGNITIE

- Welke dag van de week is het vandaag? 0=fout 1=goed
- Wat is de datum vandaag? 0=fout 1=goed
- Welke maand is het nu? 0=fout 1=goed
- Welk jaar is het nu? 0=fout 1=goed
- In welk seizoen leven we nu? 0=fout 1=goed

Interviewer instructie: Geef 10 seconden voor ieder antwoord. Alleen exacte jaar is goed. Gedurende de laatste week van het oude seizoen, of de eerste week van het nieuwe seizoen reken beide seizoenen goed. Reken zowel 1 maart als 21 maart goed voor het begin van de lente, enzovoorts. Op de eerste 2 dagen van een nieuwe maand en laatste 2 dagen van de vorige maand reken beide maanden goed. Accepteer 2 dagen ernaast m.b.t. datum. Alleen exacte weekday is goed.

Kunt u mij vertellen waar u nu bent?

(instructie interviewer: check met adressenbestand)

- Land 0=fout 1=goed
- Provincie 0=fout 1=goed
- Stad 0=fout 1=goed
- Straat 0=fout 1=goed
- Huisnummer 0=fout 1=goed

Instructie interviewer. Geef 10 seconden voor ieder antwoord. Accepteer alleen exact goede antwoorden.

Ik noem nu drie woorden. Wilt u die herhalen? Het is de bedoeling dat u de drie woorden onthoudt, want ik vraag ze u straks nog een keer.

boek 0=fout 1=goed

plant 0=fout 1=goed

fiets 0=fout 1=goed

Instructie interviewer: Noem "boek, plant, fiets". Zeg de woorden langzaam met een interval van ongeveer 1 seconde, herhaal tot de patiënt de drie woorden weet.

Geef 1 punt voor ieder goed antwoord bij eerste poging. Geef 20 seconden voor het antwoord. Als de persoon niet alle 3 voorwerpen genoemd heeft, herhaal ze tot de persoon ze heeft geleerd tot een maximum 5 van herhalingen.

Wilt u van 100 zeven aftrekken, dan daar weer zeven aftrekken, en zo doorgaan?

(Niet verder doorgaan dan 65.

93 0=fout 1=goed

86 0=fout 1=goed

79 0=fout 1=goed

72 0=fout 1=goed

65 0=fout 1=goed

Instructie interviewer: Schrijf de antwoorden van de persoon op. Als iemand is begonnen -onderbreek niet- laat hem/haar doorgaan tot 5 aftrekkingen zijn gemaakt. Als de persoon stopt voordat 5 aftrekkingen zijn gemaakt herhaal maximaal 3 maal de oorspronkelijke instructie 'blijf 7 aftrekken van wat er is overgebleven'.

Noemt u nogmaals de drie woorden van zojuist?

boek 0=fout 1=goed

plant 0=fout 1=goed

fiets 0=fout 1=goed

Instructie interviewer: Scoor 1 punt voor ieder goed antwoord, ongeacht de volgorde. Neem 20 seconden voor het antwoord.

Wijs een potlood of pen aan en vervolgens een horloge: Wat is dit? En wat is dit?

Potlood 0=fout 1=goed

horloge 0=fout 1=goed

Instructie interviewer: Scoor 1 punt voor ieder goed antwoord.

Laat een horloge zien. Accepteer 'polshorloge' of 'horloge', maar niet 'klok' of 'tijd' o.i.d. Geef 10 seconden voor het antwoord.

Laat een pen zien. Accepteer alleen pen en niet bijvoorbeeld potlood. Geef 10 seconden voor het antwoord.

Ik ga nu een zin zeggen die niets betekent. Het is de bedoeling dat u die nazegt: "Geen als, en, of maar".

zin fout = 0

zin goed = 1

Instructie interviewer: Scoor 1 punt als zin exact is nagezegd

Wilt u dit papiertje pakken (*memo papiertje*) met uw rechterhand, éénmaal dubbelvouwen en vervolgens op uw schoot

leggen?

Pakken met rechterhand 0=fout 1=goed

Dubbelvouwen 0=fout 1=goed

Op schoot leggen 0=fout 1=goed

Instructie interviewer: Neem een stuk papier, houdt het vast recht voor de persoon en zeg het volgende: 'Wilt u dit papiertje pakken met uw rechterhand, het dubbelvouwen en het op uw schoot leggen?' Herhaal deze opdracht niet. Geef 30 seconden. Scoor 1 punt voor iedere correct uitgevoerde instructie.

Wilt u dit lezen en opvolgen?

0= opdracht niet goed uitgevoerd

1= ogen gesloten

Instructie interviewer: Geef papier met daarop 'sluit uw ogen'. Als persoon alleen leest en de ogen niet sluit, herhaal maximaal driemaal de zin 'Wilt u deze woorden lezen en dan doen wat er staat'. Geef 10 seconden, geef alleen 1 punt als de persoon de ogen sluit. De persoon hoeft niet hardop voor te lezen wat er staat.

Wilt u voor mij een zin opschrijven?

0= fout

1=goed

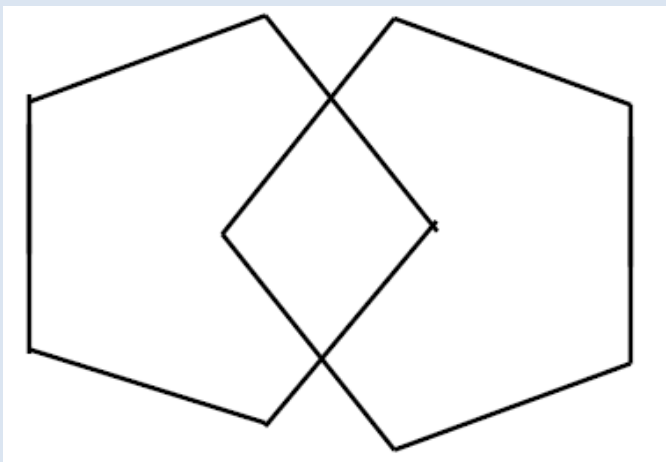
Instructie interviewer: Geef 30 seconden. Scoor 1 punt als de zin een onderwerp en gezegde heeft en betekenis heeft. Negeer spellingsfouten.

Wilt u deze figuur natekenen?

0=fout

1=goed

Instructie interviewer: Leg de figuur, papier, pen of potlood en gum voor de persoon neer. Sta meerdere pogingen toe tot respondent klaar is en het papier teruggeeft. Scoor 1 punt voor een correct getekend diagram. De persoon moet een vierhoek hebben getekend tussen twee vijfhoeken in. Maximaal toegestane tijd: 1 minuut.

Interviewer: Vul svp de status over afname van de cognitietest in

1= volledig en betrouwbaar afgenomen

2= niet volledig of betrouwbaar afgenomen (bv. door beperkingen in lichamelijk of cognitief presteren of herhaaldelijk niet opvolgen instructie etc.)

3= anders, nl.

88= niet afgenomen, want toelichting:...

99= onbekend/ n.v.t.

12 FAQ

➤ **Wat is ouderenmishandeling nu precies?**

Ouderenmishandeling is al het **handelen of het nalaten van handelen** van al degenen die in een **terugkerende persoonlijke of professionele relatie** met de oudere (**iemand van 65 jaar of ouder**) staan, waardoor de oudere persoon lichamelijke en/of psychische en/of materiële **schade** lijdt, en waarbij van de kant van de oudere sprake is van een vorm van gedeeltelijke of volledige **afhankelijkheid**.

Er zijn verschillende vormen van ouderenmishandeling te onderscheiden, namelijk: Lichamelijke mishandeling, Seksuele mishandeling, Financiële mishandeling, Geestelijke mishandeling, Verwaarlozing en Schending van de rechten

➤ **Wat is belangrijk om aan te denken bij de introductie van het interview?**

Introduceer het onderzoek positief! Leg uit hoe fijn het is dat de oudere met je in gesprek wilt gaan, bedankt de oudere bij voorbaat en leg nogmaals kort het doel van het onderzoek uit.

➤ **Waar moet ik extra alert op zijn gedurende het interview?**

Het is van groot belang dat je te allen tijde de gemoedstoestand van jouw respondent in de gaten houdt. Oogt de oudere vermoeid, toont de ouderen emoties (of probeert de oudere deze juist sterk te onderdrukken), etc. Je moet hier als interviewer op inspelen. Vraag de oudere actief of er behoefte is aan een pauze, of dat er op een ander moment moet worden doorgedaan met het interview. **Houd hierbij in gedachte dat het interview een zware belasting kan zijn voor je respondent!**

➤ **Wat is belangrijk met betrekking tot de gesprekstechnieken?**

Het is het belangrijkste dat je duidelijke en eenvoudige taal gebruikt gedurende het contact met de oudere. Tijdens het onderzoek heb je contact met zowel personen die taalkundig zeer sterk zijn, als ook met mensen die laaggeletterd zijn en/of communicatief minder vaardig. Voor het opbouwen van een goede relatie met de respondent, en voor het goed kunnen afnemen van de vragenlijst en interpreteren van de antwoorden is het belangrijk dat jij en de respondent elkaar goed begrijpen.

➤ **Wat moet ik doen bij signalen van ouderenmishandeling?**

Wanneer je vermoedens hebt dat er iets niet pluis is, dien je het bijgeleverde **Handelingsprotocol** te volgen. Hier staat precies in welke stappen je kunt en/of moet zetten bij een vermoeden van ouderenmishandeling.

13 VRAGENLIJST OP PAPIER

[vullen in map]

Deel 2

Informatie voor de respondent

1 TOESTEMMINGSVERKLARING

Hier vind je de toestemmingsverklaringen. Het is noodzakelijk om, voorafgaand aan het interview, een toestemmingsverklaring te laten ondertekenen door de oudere en deze goed te bewaren.

Wanneer je de oudere wilt laten tekenen, leg je kort uit waar de toestemmingsverklaring voor dient.

Met de toestemmingsverklaring geeft de oudere aan dat hij of zij voldoende is ingelicht over het onderzoek en dat de vragen naar tevredenheid zijn beantwoord.

Tevens verklaart de oudere hiermee dat hij/zij op de hoogte is van het feit dat het niet verplicht is een antwoord te geven op de vragen, en dat er op elk moment gestopt kan worden met het interview. De oudere begrijpt dat zijn of haar gegevens anoniem verwerkt zullen worden, en dat de antwoorden uitsluitend gebruikt zullen worden voor dit onderzoek.

Als laatste bevat de toestemmingsverklaring de belangrijke overeenkomst waarin de oudere akkoord gaat met het doorbreken van de anonimiteit en geheimhouding. Dit kan enkel en alleen gedaan worden wanneer de interviewer een zeer bedreigende situatie signaleert, en hij/zij verplicht is dit in overleg met de coördinator van het onderzoek te melden bij Veilig Thuis.

[vullen in map]

2 INFORMATIEPAKKET

Je beschikt als interviewer over informatiepakketten. Deze pakketten bevatten brochures van Veilig Thuis en een sociale kaart van de gemeente. Bij het afronden van het interview dien je een informatiepakket achter te laten bij de respondent. Leg kort uit wat er in het informatiepakket zit, en geef duidelijk aan dat deze documentatie bij iedereen achtergelaten wordt.

Zorg ervoor dat je te allen tijde het informatiepakket van de betreffende gemeente achterlaat bij de respondent.

[vullen in map]

3 BEDANKKAART

Bij het afronden van het interview en het verlaten van het adres overhandig je een bedankkaart aan de oudere. Deze vind je hier.

[vullen in map]

Bijlage 5 Handelingsprotocol interviewers

Wat te doen bij vermoedens en signalen van ouderenmishandeling?

Dit handelingsprotocol beschrijft wat een interviewer moet doen wanneer deze in gesprek met een oudere vermoedens en/of signalen van ouderenmishandeling opvangt. Dit handelingsprotocol is van toepassing in alle gevallen waarin sprake is van signalen of vermoedens van ouderenmishandeling, uiteenlopend van lichte vermoedens tot (zeer) sterke aanwijzingen.

Het protocol bestaat uit drie, mogelijk vier stappen die een interviewer moet zetten: 1) het in kaart brengen van de signalen, 2) het bespreken van de signalen met de ouderen en informeren over mogelijke hulpverlening, 3) het bespreken van de situatie met coördinator Janine Janssen, lector Veiligheid in Afhankelijkheidsrelaties bij Avans en 4) het eventueel melden bij Veilig Thuis (in geval geconstateerd wordt dat de oudere in een zeer bedreigende situatie verkeert).

In de **toestemmingsverklaring** die de oudere voorafgaand aan het interview getekend heeft, gaat de oudere akkoord met de afspraak dat het interview in principe anoniem en vertrouwelijk is, maar dat bij een mogelijk zeer bedreigende situatie de vertrouwelijkheid zal worden doorbroken en de interviewer overgaat tot het doen van melding bij Veilig Thuis.

Stappenplan

Stap 1: In kaart brengen van signalen

De interviewer kan tijdens het huisbezoek bij de oudere signalen van ouderenmishandeling opvangen. Tijdens het interview dient de interviewer te reflecteren (niet hardop, maar voor zichzelf) op wat precies aanleiding geeft tot deze vermoedens. Vermoedens van een zorgwekkende situatie kunnen zowel gebaseerd zijn op de antwoorden die een oudere geeft tijdens het interview, als indrukken die de interviewer opdoet gedurende het huisbezoek.

Stap 2: Bespreken en informeren

Na afloop van het interview bespreekt de interviewer de vermoedens en zorgen met de oudere, bijvoorbeeld door aan te geven dat hij/zij zich zorgen maakt over de situatie van de oudere. De interviewer praat met de oudere over deze zorgen en checkt zijn/haar vermoedens bij de oudere en toont daarbij empathie.

De interviewer informeert de oudere altijd over instanties en/of instellingen die hulp en ondersteuning kunnen bieden als de oudere dat zou willen:

- ✓ De interviewer overhandigt het overzicht 'Sociale kaart van gemeente xxx' met daarop de contactgegevens van relevante hulpinstanties in de regio.
- ✓ Daarnaast geeft de interviewer de oudere een folder van Veilig Thuis in de betreffende gemeente/regio.¹

Stap 3: Consultatie

Na afloop van het interview moet de interviewer zijn/haar zorgen en vermoedens bespreken met coördinator **Janine Janssen**, onafhankelijk van de aard van de situatie en de sterkte van de signalen die worden opgevangen. Het is daarbij van belang dat de interviewer probeert te reflecteren op wat aanleiding geeft tot deze vermoedens en de situatie probeert te beschrijven, eventueel op papier. Wat heeft hij/zij gehoord en geobserveerd? Samen met de coördinator wordt gekeken of de signalen aanleiding zijn om verdere actie te ondernemen.

Naast het bespreken van zorgen en vermoedens van ouderenmishandeling, kunnen interviewers hun ervaringen opgedaan tijdens het interviewen ook delen. Zij bespreken deze met de coördinator in een veilige, vertrouwelijke omgeving, ongeacht de aard of ernst van die ervaringen.

Coördinator Janine Janssen is bereikbaar via xxx / gebouw xxx / kamer nr: xxx.

(Optioneel) Stap 4: Melden

Indien er sprake is van een zeer schrijnende situatie met mogelijk direct levensgevaar, moet de coördinator overgaan tot het doen van melding

Noot: de interviewer is de signaleerder, maar nooit zelfstandige beslisser óf er melding wordt gedaan bij Veilig Thuis. De interviewer kan natuurlijk wel naast de coördinator zitten, op het moment van bellen, zodat alle informatie beschikbaar is voor Veilig Thuis.

Indien de interviewer en de coördinator het onderling niet eens worden over de noodzaak om melding te doen, is het uitgangspunt dat de zaak anoniem wordt voorgelegd bij Veilig Thuis. Veilig Thuis beslist of de zaak nader onderzocht moet worden en of zodoende alsnog persoonsgegevens van de respondent nodig zijn.

De melding moet in eerste instantie gedaan worden bij Veilig Thuis in de betreffende regio. **Veilig Thuis is bereikbaar op 0800 – 2000, zeven dagen per week, 24 uur per dag.** Veilig Thuis gaat zorgvuldig om met de persoonsgegevens van de melder, waarbij privacy voorop staat.

¹ Per regio waar interviews zullen worden gehouden, wordt een sociale kaart opgesteld, waar informatie en contactgegevens vermeld staan van instellingen die hulp- en ondersteuning kunnen bieden bij situaties van ouderenmishandeling.

Wat gebeurt er op moment van het melden?

Wanneer contact op wordt genomen met Veilig Thuis naar aanleiding van zorgen rondom de oudere met wie gesproken is, krijgt de coördinator altijd een hulpverlener aan de lijn. Deze hulpverlener luistert naar de zorgen en vermoedens en stelt enkele vragen. Tijdens het gesprek vraagt de hulpverlener ook naar de persoonsgegevens van de oudere, om te kunnen nagaan of deze reeds bekend is in het systeem.

Naar aanleiding van de melding bekijkt de hulpverlener of er professionele hulp nodig is in de situatie en of er noodzaak is om een onderzoek te starten. Hiervoor zal altijd eerst contact worden opgenomen met diegene waarover de melding gaat. Na ontvangst van een melding neemt Veilig Thuis ook altijd contact op met de melder over de gemelde situatie, om deze te informeren over de wijze van afhandeling.

Bijlage 6 Aankondigingsbrief interviews

Betreft: Onderzoek Welzijn 65+ bevolking

Amsterdam, 28 november 2017

Geachte

Het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en sport (VWS) laat onderzoek doen naar het welzijn van 65+ bevolking in drie Nederlandse gemeenten. Deze gemeenten hebben hiervoor adresgegevens van een deel van de 65+ bevolking verstrekt. Wij nodigen u graag uit om mee te werken aan het onderzoek. Hieronder leggen we uit waar het onderzoek over gaat en hoe u hieraan kunt meedoen. Deelnemers maken kans op een **cadeaubon ter waarde van €25,-**. Er worden in totaal 40 cadeaubonnen verloot. Winnaars ontvangen hiervan schriftelijk bericht.

Onderzoek Welzijn 65+ bevolking

Het onderzoek gaat over het welzijn van ouderen. Omdat de vergrijzing toeneemt en ouderen langer thuis blijven wonen wil de overheid graag beter zicht op het welzijn van de senioren bevolking. Het onderzoek gaat in op onderwerpen als gezondheid, omgang met mensen en stressvolle gebeurtenissen. Elke deelname is van waarde voor het onderzoek! Interviewers van Avans Hogeschool zullen vragenlijsten afnemen. Een interviewer komt daarvoor bij u thuis langs. U mag zelf kiezen of u wilt meedoen aan het onderzoek. Dit is dus niet verplicht.

Wat moet ik doen als ik wil meedoen?

Als u wilt meedoen aan het onderzoek hoeft u niets te doen. Een interviewer van de Avans Hogeschool komt in de komende weken bij u thuis langs. Als de interviewer komt op een moment dat het u niet uitkomt, kunt u dat zeggen. In dat geval zal de interviewer met u een afspraak maken. Als u liever van tevoren telefonisch een afspraak maakt, kan dit door uw telefoonnummer door te geven via onderstaande contactgegevens.

Wat gebeurt er als ik meedoe aan het onderzoek?

De interviewer die bij u aanbelt moet zich kunnen legitimeren als medewerker van Avans Hogeschool. Als de persoon aan de deur zich niet kan legitimeren of als u het niet vertrouwt, raden wij u aan deze persoon niet binnen te laten. U bent nooit verplicht om iemand binnen te laten.

Het interview

Het interview duurt tussen 45 minuten en 1 uur. Als u dit te lang vindt, dan kunt u met de interviewer een vervolgspraak maken. Dat is geen enkel probleem. Uw gegevens worden vertrouwelijk behandeld. Uw antwoorden worden anoniem verwerkt in een rapportage over de hele groep deelnemers; de rapportage

gaat niet over individuele personen. Op geen enkele manier zijn uw antwoorden tot uw persoon te herleiden.

Wat moet ik doen als ik niet wil meedoen?

Als u niet wilt meedoen kunt u zich bij voorkeur voor 11 december afmelden. Dit kan door de bijgevoegde afmeldkaart (met retourenvelop) in te vullen en aan ons terug te sturen. Hier is

géén postzegel voor nodig. Afmelding via de telefoon of e-mail is ook mogelijk. Gebruikt u hiervoor onderstaande contactgegevens. Als u zich niet (op tijd) afmeldt voor het onderzoek, kunt u bij het bezoek van de interviewer ook nog aangeven dat u niet mee wilt doen.

Heeft u vragen?

Als u vragen heeft over het onderzoek of de loting, kunt u gerust contact opnemen. Dit kan op werkdagen tussen 09:00 en 17:00 via:

Anne Werter

Tel: 020-5315333

Email: Anne.Werter@regioplan.nl

We hopen uiteraard van harte dat u een bijdrage wilt leveren aan dit onderzoek. Mede namens het ministerie van VWS alvast veel dank voor uw tijd.

Met vriendelijke groet,

Het onderzoeksteam van Regioplan en Avans Hogeschool

English

The Dutch ministry of public health has commissioned a study on the wellbeing of the 65+ population in three municipalities. We would like to invite you to participate in an interview. Participation is not obligatory. If you would like to participate no action is needed. An interviewer of "Avans Hogeschool" will visit you at your home in the coming 2 months. The interview will take around 1 hour. Your answers will stay anonymous. If you wish not to participate in this study, you can easily unsubscribe by filling out the short form included and send it back to us by using the envelope (free of charge).

Türk

Halk Sađlığı, Refah ve Spor Bakanlığı (VWS) üç ayrı belediyede 65 ve üzeri yaştaki insanların refah durumu ile ilgili araştırma başlattı. Sizi de bu araştırmaya katılmanız için davet ediyoruz. Katılma zorunluluđu yok.

Katılmayı kabul ederseniz bir girişimde bulunmanız gerekmiyor. Gelecek iki ay içerisinde Avans Hogeschool isimli yüksek okuldan bir anketçi sizi ziyaret edecek. Anket 1 ila 2 saat kadar zaman alacak. Verdiğiniz yanıtlar isimsiz işlem görecek. Araştırmaya katılmak istemiyorsanız bunu bize, bu yazı ile birlikte yollanan 'Ret kartı'nı doldurup, ekteki zarf ile geri göndererek belirtebilirsiniz.

العربية

على إجراء بحث حول رفاهية السكان من 65 سنة فما فوق، وذلك في ثلاث بلديات. نحن سعداء VWS تعمل وزارة الصحة العمومية والرفاهية والرياضة بدعوتكم للتعاون في إنجاز البحث. هذا ليس إجباريا. إذا كنتم تريدون المشاركة فليس عليكم القيام بأي شيء. سيأتي إليكم مستجوب تابع للمدرسة العليا أفانس في زيارة منزلية في الأشهر القادمة. سيستغرق الاستجواب ما بين ساعة وساعتين. أسئلتكم تبقى مجهولة المصدر. إذا كنتم لا تريدون Avans Hogeschool المشاركة في البحث، فيمكنكم أن تبلغوا بعدم مشاركتكم عن طريق تعبئة بطاقة الإبلاغ بعدم المشاركة وإعادة إرسالها إلينا (في الظرف البريدي المرفق بها).

Français

Le ministère néerlandais de la Santé, du Bien-être et du Sport (VWS) fait mener une enquête sur le bien-être des personnes de plus de 65 ans dans trois communes. Nous aimerions vous inviter à participer à l'enquête. Ce n'est toutefois pas obligatoire. Si vous souhaitez y participer, vous n'avez besoin d'entreprendre aucune action. Dans le courant des prochains mois, un étudiant à l'institut supérieur « Avans Hogeschool » viendra vous poser des questions à domicile. L'interview durera 1 heure. Vos réponses seront traitées anonymement. Si vous ne voulez pas participer à l'enquête, vous pouvez le mentionner sur la carte de désinscription ci-jointe (avec enveloppe), et nous la renvoyer.

ID-Nummer:

Bijlage 7 Afmeldkaart interviews

ID-nummer: XXX

Nederlands: **Afmeldkaart Onderzoek 65+ bevolking**

Ik wil niet meedoen aan een interview. De reden voor mijn afmelding is:

- Ik heb geen tijd
- Ik vind het niet belangrijk
- Ik wil niet meewerken aan onderzoek
- Mijn gezondheid staat deelname in de weg
- Anders, namelijk:.....

U kunt deze kaart per post terugsturen. Gebruik svp bijgaande retour-envelop met antwoordnummer (gratis).

English: **Cancellation-card Study 65+ population**

I do not want to participate in an interview. The reason for my cancellation is:

- I do not have any time
- I do not think it is important
- I do not want to participate in this study
- My health doesn't allow me to participate
- Other, because.....

You can send this card back by mail. Please use the return envelope (free of charge).

Türk: **65 ve üzeri yaşta olanlarla ilgili anket için Ret Kartı**

Ankete aşağıda belirttiğim neden ile katılmak istemiyorum:

- Vaktim yok
- Önemli bulmuyorum
- Herhangi bir araştırmaya katılmak istemiyorum
- Sağlık durumum buna engel
- Başka, yani.....

Bu kartı bize postayla geri gönderin. Bunun için lütfen ekteki zarfı kullanın.

Français: **Carte de désinscription Enquête population 65+**

Je ne souhaite pas participer à un interview. Je me désinscris parce que :

- Je n'ai pas le temps
- Je ne trouve pas que ce soit important
- Je ne veux pas prêter mon concours à une enquête
- Mon état de santé m'empêche de participer
- Autre, à savoir :.....

Vous pouvez renvoyer cette carte par courrier. Merci d'utiliser l'enveloppe de retour de courrier ci-jointe.

بطاقة الإبلاغ بعدم المشاركة في بحث السكان 65 فما فوق العربية

:لأأريد أن أشارك في استجواب. السبب في إبلاغي بعدم المشاركة هو

- ليس لي وقت
- لا أرى أهمية في ذلك
- لا أريد أن أتعاون في البحث
- تقف صحتي عائقاً في طريق المشاركة
- :غير ذلك، وهو.....

يمكنكم إعادة هذه البطاقة عبر البريد. المرجو استعمال الظرف البريدي المرفق به

Bijlage 8: Toestemmingsverklaring: Onderzoek welzijn 65+ bevolking

Ik verklaar dat voldoende ben ingelicht over het onderzoek. Mijn vragen zijn naar tevredenheid beantwoord.

Ik stem in met deelname aan dit onderzoek. Ik ben niet verplicht om antwoord te geven op de vragen. Ik kan op elk moment stoppen met het interview. Daarvoor hoef ik geen reden te geven.

Ik begrijp dat mijn gegevens anoniem verwerkt worden, dit betekent dat mijn persoonlijke gegevens en antwoorden op geen enkele manier terug te voeren zijn naar mijn eigen persoon in het eindrapport.

Mijn antwoorden en persoonlijke gegevens zullen uitsluitend gebruikt worden voor dit onderzoek en niet met derden worden gedeeld.

Ik begrijp dat er één uitzondering is op de regel om mijn persoonlijke gegevens geheim te houden: wanneer de interviewer een zeer bedreigende situatie signaleert, is hij/zij verplicht dit, in overleg met de coördinator van het onderzoek, te melden bij Veilig Thuis. Deze instantie bekijkt of de situatie om ingrijpen vraagt. Alleen in dit geval zal er persoonlijke informatie aan Veilig Thuis worden gegeven.

Naam deelnemer:.....

Datum:.....

Plaats :.....

Handtekening:

INTERVIEWER

Ik verklaar hierbij dat ik deze deelnemer voldoende heb geïnformeerd over het onderzoek. Daarnaast heb ik de deelnemer voorzien van contactgegevens van relevante (hulp)instanties, indien de deelnemer behoefte zou hebben aan verdere informatie of ondersteuning.

Naam interviewer:

Datum:.....

Plaats:.....

Handtekening:

Bijlage 9 Organisaties betrokken bij informantenstudie

Rotterdam

Aantal informanten	Organisatie
8 informanten	Fokkema Linszen Notarissen
1 informant	Gemeente Rotterdam
1 informant	Stichting Buurtwerk
3 informanten	DOCK
1 informant	PIT010
4 informanten	Parnassia Bavogroep
1 informant	Erasmus Medisch Centrum
1 informant	Stichting Havensteder

Tilburg

Aantal informanten	Organisatie
3 informant	Thebe
1 informant	De Wever
3 informanten	Spoedeisende hulp Elisabeth Tweesteden ziekenhuis
8 informanten	Geriatric Elisabeth Tweesteden ziekenhuis
1 informant	Mols huisartsenpraktijk
4 informanten	Rabobank Tilburg

Boxtel

Aantal informanten	Organisatie
1 informant	Vrijwilliger migrantenouderen
1 informant	KBO
3 informanten	Zorggroep Elde
2 informanten	Gemeente Boxtel (Loket Wegwijs)
1 informant	ContourdeTwern
1 informant	Fysiotherapie de Dommel

Bijlage 10a Registratieformulier Deel I

Deel I: Contact met personen van 65 jaar en ouder in de afgelopen week

Onderwerp	Antwoordmogelijkheden
Weeknummer (dit betreft de kalenderweek waarvoor u het formulier invult)	<input type="text"/>
1. Eerste letter voornaam en eerste drie letters achternaam van invuller (informant)	<p><i>s.v.p. met hoofdletters invullen</i></p> <p>Eerste letter voornaam: <input type="text"/></p> <p>Eerste drie letters achternaam: <input type="text"/><input type="text"/><input type="text"/></p> <p>Voorbeeld: Van der Wetering = <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/></p>
2. Gemeente waarin u werkzaam bent	☐ Boxtel ☐ Tilburg ☐ Rotterdam
3. Heeft u de afgelopen week in uw werk ouderen van 65 jaar of ouder uit de gemeente waarin u werkzaam bent gesproken?	☐ Ja ☐ Nee (vragenlijst is ten einde)
4. Zo ja, hoeveel personen van 65 jaar of ouder heeft u de afgelopen week (op basis van een zo goed mogelijke schatting) gesproken tijdens het uitvoeren van uw functie? personen
5. Hoeveel van deze ouderen heeft u al eerder, sinds de start van de informantstudie, gesproken?	☐ Ik heb personen al eerder gesproken ☐ Ik heb niemand eerder gesproken
6. Heeft u bij een of meerdere personen vermoedens van ouderenmishandeling?	☐ Ja ☐ Nee (vragenlijst is ten einde)
7. Bij hoeveel personen heeft u deze	☐ 1

vermoedens?

- 2
 3
 Meer dan 3 ouderen
-

Heeft u vragen?

Als u naar aanleiding van het registratieformulier vragen heeft over het onderzoek, kunt u gerust contact opnemen. Dit kan op werkdagen tussen 09:00 en 17:00 via:

Remy Boerhoop Tel: 020-5315334

Email: Remy.Boerhoop@regioplan.nl

Insturen registratieformulier

Schriftelijk Registratieformulier

Wanneer u gebruikt maakt van een schriftelijk registratieformulier, dan kunt u dat via bovenstaande contactgegevens melden. Indien gewenst ontvangt u dan een pakket met schriftelijke formulieren en retourenveloppes. Deze kunt u gebruiken om ingevulde registratieformulieren naar ons op te sturen. We raden u aan de registratieformulieren van 2-4 weken op te sparen, en deze eens per twee weken/maand middels een antwoorderveloppe op de post te doen.

Digitaal Registratieformulier

Wanneer u het registratieformulier volledig heeft ingevuld, kunt u op *Opslaan en verzenden* drukken. Het ingevulde formulier wordt dan naar ons verzonden. Wanneer u het registratieformulier alleen opslaat, wordt deze nog niet verstuurd en kunt u deze nog aanpassen, alvorens op *Verzenden* te drukken.

Bijlage 10b Registratieformulier Deel II

Deel II: Registratie van de signalen

Deel II van dit registratieformulier vult u in wanneer u n.a.v. uw contact met personen van 65 jaar en ouder vermoedens en/of signalen van ouderenmishandeling bent tegengekomen. Voor iedere persoon over wie vermoedens heeft, vult u dit deel in. De vragen gaan over A) uw persoonlijke gegevens, B) de vermoedde mishandeling, C) achtergrondkenmerken van de betreffende persoon en D) de leefsituatie van de betreffende persoon. Vult u alstublieft alle vier de delen zo volledig mogelijk in. Het is echter goed mogelijk dat u niet op alle vragen een antwoord weet. Dat is geen probleem, deze vragen kunt u uiteraard overslaan.

Heeft u vragen?

Als u naar aanleiding van het registratieformulier vragen heeft over het onderzoek, kunt u gerust contact opnemen. Dit kan op werkdagen tussen 09:00 en 17:00 via:

Naam: Remy Boerhoop

Tel: 020-5315334

Email: Remy.Boerhoop@regioplan.nl

Insturen registratieformulier

Schriftelijk Registratieformulier

Wanneer u gebruikt maakt van een schriftelijk registratieformulier, dan kunt u dat via bovenstaande contactgegevens melden. Indien gewenst ontvangt u dan een pakket met schriftelijke formulieren en retourenveloppes. Deze kunt u gebruiken om ingevulde registratieformulieren naar ons op te sturen. We raden u aan de registratieformulieren van 2-4 weken op te sparen, en deze eens per twee weken/maand middels een antwoordenveloppe op de post te doen.

Digitaal Registratieformulier

Wanneer u het registratieformulier volledig heeft ingevuld, kunt u op *Opslaan en verzenden* drukken. Het ingevulde formulier wordt dan naar ons verzonden. Wanneer u het registratieformulier alleen opslaat, wordt deze nog niet verstuurd en kunt u deze nog aanpassen, alvorens op *Verzenden* te drukken.

Deel A: Uw persoonlijke informatie

We vragen u om uw persoonlijke informatie te noteren. Deze gegevens zijn belangrijk voor onze registratie en analyse van de formulieren die bij ons onderzoeksbureau binnenkomen. Dit onderdeel is verplicht.

Weeknummer (dit betreft de kalenderweek waarvoor u het formulier invult)

1. **Eerste letter voornaam en eerste drie letters achternaam van invuller (informant)**

s.v.p. met hoofdletters invullen

Eerste letter voornaam:

Eerste drie letters achternaam:

Voorbeeld: Van der Wetering =

2. **Eerste letter voornaam en eerste drie letters achternaam van de oudere waar u het formulier voor invult**

s.v.p. met hoofdletters invullen

Eerste letter voornaam:

Eerste drie letters achternaam:

Voorbeeld: Van der Wetering =

3. **Geslacht**

Man

Vrouw

Anders

4. **Geboortejaar**

Jaar:

Is dit antwoord gebaseerd op een schatting?

Ja

Nee

5. **Heeft u voor deze persoon al eerder een formulier ingestuurd in voorgaande weken?**

Ja

Nee --> ga door naar vraag 7

6. **Indien ja, ziet u reden om het formulier opnieuw voor deze oudere in te vullen?**

Dit is bijvoorbeeld van toepassing als u eerder een formulier heeft ingevuld voor een persoon bij wie u vermoedens van ouderenmishandeling had maar daar nu op terugkomt. Of als u eerst vermoedens van ouderenmishandeling had en nu duidelijke signalen heeft en dit aan wilt passen op het ingestuurde formulier.

- Ja
 Nee --> **einde vragenlijst**

7. **Woonsituatie oudere**

Woont de oudere zelfstandig? Vink uw antwoord aan.

- Nee, oudere woont in een verpleeghuis --> **einde vragenlijst**
 Ja, oudere woont al dan niet met anderen zelfstandig (eventueel met extramurale zorg, aanleunwoning etc.)
 Onbekend

NB: Indien nee, dan hoeft u het formulier niet verder in te vullen

Deel B. De mishandeling die u vermoedt

Indien u niet zeker bent van het antwoord op een vraag, vragen we u om een (zo goed mogelijke) schatting te geven.

8. **De gebeurtenis**

Beschrijf welke gebeurtenis er volgens u heeft plaatsgevonden

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

9. **Basis van vermoeden**

Beschrijf waarom de situatie uw aandacht trok en waarop uw vermoeden is gebaseerd

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

10. Datum en/of periode

Noteer de vermoedelijke datum / de vermoedelijke periode van de ouderenmishandeling:

.....
.....

Noteer de vermoedelijke frequentie van incidenten indien sprake van herhaalde incidenten:

.....
.....
.....
.....

Definities ouderenmishandeling

Onderstaand worden beknopte definities gegeven van de verschillende vormen van ouderenmishandeling. Voor extra toelichting kunt u gebruik maken van Bijlage I 'Vormen van ouderenmishandeling' en Bijlage II 'Ernst van de mishandeling'.

- **Fysieke mishandeling:** Elke vorm van interactie van fysieke aard, waardoor ernstige schade wordt berokkend of dreigt te worden berokkend in de vorm van fysiek letsel.
- **Verwaarlozing:** Ondervoeding, uitdroging, slechte hygiëne of wonden bv. als gevolg van doorliggen. Hieronder valt ook wanneer de geestelijke behoeften van ouderen worden genegeerd, zoals bv. de behoefte aan ondersteuning.
- **Psychische mishandeling:** Elke vorm van bedreigende of gewelddadige interactie van psychische aard in de privésituatie, zoals treiteren, sarren, negeren, sociale uitsluiting etc.
- **Financiële mishandeling:** Het wegnemen of profiteren van bezittingen/financiën van de oudere.
- **Seksuele mishandeling:** Het verrichten van seksuele handelingen met of in het bijzijn van de oudere, wanneer deze zelf niet instemt. Voorbeelden zijn exhibitionisme, betasting, kussen, verkrachting en verplicht kijken van porno.
- **Schending van de rechten:** Wanneer het recht op vrijheid, privacy en zelfbeschikking van de oudere worden ingeperkt. Bijvoorbeeld het achterhouden van post, het wegsturen van bezoek en het thuis houden van de oudere tegen diens wil in, belemmeren van de zelfbeschikking.

11. **Vorm(en) van mishandeling die wordt vermoed**

(Boven vraag 11 worden de definities kort weergegeven. Voor een uitgebreide definitie, inclusief voorbeelden, kunt u gebruik maken van Bijlage I.)

Beschrijf s.v.p. welke vorm(en) van ouderenmishandeling u vermoedt bij de oudere.

.....

12. **Gevolgen**

Beschrijf de gevolgen van de mishandeling:

.....

Denk bijvoorbeeld aan: fysieke of psychische klachten, beschadigingen zoals blauwe plekken, open wonden, ondervoeding, slechte uiterlijke verzorging, financiële problematiek, sociaal isolement, etc.

13. **Hoe zeker bent u van dit vermoeden?**

Noteer de vorm van ouderenmishandeling die u vermoedt en omcirkel vervolgens hoe sterk uw vermoeden is.

1 = onzeker
 10 = zeker

Vorm van ouderenmishandeling:

Vink s.v.p. aan hoe sterk uw vermoeden is:

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Indien meer dan één vorm van ouderenmishandeling:

Vorm van ouderenmishandeling:

Vink s.v.p. aan hoe sterk uw vermoeden is:

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Vorm van ouderenmishandeling:

Vink s.v.p. aan hoe sterk uw vermoeden is:

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

14. Ernst van de mishandeling

Hoe ernstig is de ouderenmishandeling volgens u?

Zie voor uitleg van de definities Bijlage II.

- Onbekend
- Niet ernstig
- Matig ernstig
- Ernstig
- Fataal

15. Pleger(s)

Voor zover mogelijk, geef s.v.p. antwoord op de volgende vragen

Geslacht pleger: Man Vrouw Anders

Relatie pleger en slachtoffer:

Bv. kind/kleinkind/partner/mantelzorger/vriend/professional

.....

Leeftijd pleger (eventueel schatting): jaar

Fysieke/psychische gezondheid van pleger:

Bv. beperkte verstandelijk vermogen/lichamelijke beperkingen/verslavingsproblematiek etc.

.....

Financiële situatie pleger:

Bv. werkzaam/werkloos/schuldhelpverlening etc.

.....

Mogelijke motivatie van pleger

Bv. ontspoorde mantelzorg/overbelasting/nalatigheid/opzettelijk/PGB misbruik etc.

.....

Indien er sprake is van meer dan één pleger kunt u hier eventuele toelichting geven met betrekking tot de andere plegers:

.....

Deel C: De oudere

Deel C van het registratieformulier gaat over de oudere. Hier vragen we u, voor zover u bekend, informatie te geven over de achtergrondkenmerken van de oudere.

Onderwerp	Antwoordmogelijkheden
16. Postcode	Cijfers van de postcode: <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> ☐ onbekend
17. Herkomst	☐ Nederlands ☐ Turks ☐ Marokkaans ☐ Surinaams ☐ Antilliaans ☐ Anders, namelijk..... ☐ Onbekend
18. Sociaal economische status	18a. Wat is volgens u de sociaal economische status van de oudere? ☐ Laag ☐ Gemiddeld ☐ Hoog ☐ Onbekend 18b. Is dit antwoord gebaseerd op een schatting?

- Ja
- Nee

18c. Wat voor soort type inkomen ontvangt de oudere volgens u?

- Bijstandsuitkering
- Werkloosheidsuitkering
- Inkomsten uit betaald werk
- AOW
- Aanvullend pensioen
- Onbekend

19. Fysieke gezondheid

19a. Hoe is, zover u weet, de fysieke gezondheid van deze oudere?

- (zeer) goed redelijk (zeer) slecht onbekend

19b. Is er, zover u weet, sprake van ziektes, aandoeningen, lichamelijke beperking?

- ja nee misschien onbekend

19c. Geef eventueel een toelichting:

.....

.....

.....

.....

.....

20. Psychische en cognitieve gesteldheid

Is u bekend dat er (op dit moment of recent) sprake is (geweest) van:

Geheugenproblemen:

- ja enigszins nee onbekend

Beperkte verstandelijke vermogens:

- ja enigszins nee onbekend

Verwardheid:

- ja enigszins nee onbekend

Somberheid:

- ja enigszins nee onbekend

Agressie:

ja enigszins nee onbekend

Stress:

ja enigszins nee onbekend

Verslavingsproblematiek

Bv. alcohol, drugs, gokken, medicatie, eten, seks, etc.

ja enigszins nee onbekend

Eventuele toelichting:

.....
.....
.....

21. Zelfredzaam in dagelijks handelen

In hoeverre is de oudere, volgens u, zelfredzaam in het dagelijks handelen?

- geheel zelfredzaam
- enigszins zelfredzaam
- niet zelfredzaam
- onbekend

22. Sprake van financiële problemen

In hoeverre is er, volgens u, sprake van financiële problemen?

- vermoeden van wel
- vermoeden van niet
- onbekend

23. Sprake van eenzaamheid

In hoeverre is er, volgens u, sprake van eenzaamheid?

- vermoeden van wel
- vermoeden van niet
- onbekend

24. Sprake van een sociaal netwerk

In hoeverre is er, volgens u, sprake van een rijk sociaal netwerk?

- vermoeden van wel
- vermoeden van niet
- onbekend

Eventuele verdere informatie over de oudere die u van belang acht (bijv. laag IQ, laaggeletterdheid, niet de Nederlandse taal machtig zijn etc.)

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Deel D: Leefsituatie van de oudere

In deel D geeft u antwoord op vragen over de leefsituatie van de oudere en zijn of haar naasten.

25. Burgerlijke staat

- Gehuwd (partnerschap)
- Weduwe/weduwenaar
- Weduwe/weduwenaar en hertrouwd
- Alleenstaand
- Gescheiden
- Gescheiden en hertrouwd
- Samenwonend (niet getrouwd)
- LAT-relatie (*partners wonen apart, bv. één in verpleeghuis*)
- Anders, namelijk.....
- Onbekend

Is dit antwoord gebaseerd op een schatting?

- Ja
- Nee

26. Huishouden

Met welke personen woont de oudere op één adres?

- oudere woont alleen
- partner
- kind(eren)
- kleinkind(eren)
- zus(sen)/broer(s)
- ander(e) familielid/leden
- vriend(en)/vriendin(nen)
- onbekend
- anders, namelijk.....

27. Naasten

Uit welke personen bestaat de directe sociale kring van de oudere?

- partner
- kind(eren)
- kleinkind(eren)

Bijlage 11 Toelichting Registratieformulier

Wij vragen u om gedurende vier maanden, van **30-10-2017 tot 23-02-2018**, vaststellingen en vermoedens van ouderenmishandeling voor ons te registreren. Deze vermoedens en vaststellingen komt u in uw functie tegen en vinden plaats binnen de genoemde periode. Het gaat om ouderen die u in uw eigen werk ziet en niet om ouderen over wie u hoort via collega's, of die u in uw privéleven ziet. We zijn ons ervan bewust dat u als informant, afhankelijk van de organisatie waarbinnen u werkzaam bent en uw functie, op diverse manieren met ouderen in contact komt. Bijvoorbeeld via huisbezoeken, door cliëntcontact bij u op de praktijk, of via een telefonisch consult. De manier van contact is voor deze registratie niet van belang.

Om uw vermoedens en vaststellingen van ouderenmishandeling te melden kunt u gebruikmaken van bijgevoegd Registratieformulier deze kunt u digitaal gebruiken of schriftelijk middels antwoordenvolp. Voor elke oudere vult u een nieuw registratieformulier in. Het Registratieformulier is beschikbaar in een digitale versie en een papieren versie. U kunt naar eigen wens gebruik maken van één van deze twee, dit naar wens afwisselen. De inhoud van deze beiden vormen zijn identiek aan elkaar. Hieronder leggen wij uit hoe u met beide vormen te werk kunt gaan.

Schriftelijk Registratieformulier

Wanneer u gebruikt maakt van een schriftelijk registratieformulier, dan kunt u dat via bovenstaande contactgegevens melden. Indien gewenst ontvangt u dan een pakket met schriftelijke formulieren en retourenvelopes. Deze kunt u gebruiken om ingevulde registratieformulieren naar ons op te sturen. We raden u aan de registratieformulieren van 2-4 weken op te sparen, en deze eens per twee weken/maand middels een antwoordenvolp op de post te doen.

Digitaal Registratieformulier

Wanneer u het registratieformulier volledig heeft ingevuld, kunt u op *Opslaan en verzenden* drukken. Het ingevulde formulier wordt dan naar ons verzonden.

Wanneer u het registratieformulier alleen opslaat, wordt deze nog niet verstuurd en kunt u deze nog aanpassen, alvorens op *Verzenden* te drukken.

Nog belangrijk

Wij willen benadrukken dat wij geen hulpverlenende instantie zijn. Als onderzoekers registreren wij alleen de aantallen anonieme meldingen die bij ons binnen komen via u als informant en de toelichting die u daarbij geeft. Door meer zicht op de omstandigheden rondom ouderenmishandeling is het mogelijk de

preventie en signaleren te bevorderen. Wij zullen bij (vermoedelijke) situaties echter geen vervolgstappen nemen. Indien u in een situatie beoordeelt dat er melding gedaan moet worden bij Veilig Thuis, of dat de oudere moet worden aangemeld voor een hulpverleningstraject, dan dient u dit zelf te melden bij de betreffende instantie.

Het Registratieformulier

Dit registratieformulier bestaat uit twee onderdelen. **Deel I** gaat over uw **contact met personen van 65 jaar en ouder** in de afgelopen week. Door dit onderdeel in te vullen geeft u ons inzicht in de mate waarin u in contact komt met de doelgroep van het onderzoek tijdens het uitoefenen van uw functie. Dit onderdeel vult u wekelijks in.

Wanneer u in uw contact met personen van 65 jaar en ouder **vermoedens en/of signalen van ouderenmishandeling** heeft vragen we u **Deel II** van het registratieformulier in te vullen. In dat deel vragen we u uw kennis in te vullen over de persoon van wie u vermoedt dat er sprake is van ouderenmishandeling, zijn of haar kenmerken en de concrete signalen en vorm(en) van ouderenmishandeling die u tegenkomt.

Invullen van het Registratieformulier

Het Registratieformulier is opgebouwd uit verschillende onderdelen. Per onderdeel wordt u gevraagd gegevens in te vullen die bij u bekend zijn. Er is de mogelijkheid extra informatie te noteren. Gebruik hiervoor de vakken voor *Toelichting*. Wanneer u gevraagd wordt gegevens in te vullen die u niet bekend zijn, of waarover u twijfelt, dan kunt u een zo goed mogelijke schatting maken en alsnog een antwoord invullen, of op het formulier aangeven dat het antwoord u onbekend is. Wij begrijpen dat u veelal zult reageren op een *onderbuik* en een *niet pluis-gevoel*. Als u het gevoel heeft dat een situatie *niet pluis* is, maar uw collega's geven aan hier anders over te denken, dan vragen we u alsnog het formulier in te vullen. Uw eigen gevoel is hierin leidend!

Toelichting per onderdeel van registratie formulier

Deel I: Contact met personen van 65 jaar en ouder in de afgelopen week

We vragen u om elke week in de periode **23-10-2017 tot 28-2-2018** Deel I van het registratieformulier in te vullen en op te sturen. Dit stuurt u tweewekelijks of maandelijks op indien u gebruik maakt van het schriftelijke registratieformulier.

Ook als u gedurende die week geen vermoedens en/of signalen van ouderenmishandeling heeft geobserveerd vragen we u Deel I in te vullen. Wanneer u wel vermoedens en/of signalen van situaties ouderenmishandeling heeft, dan vragen wij u na afronden van Deel I verder te gaan met Deel II van het registratieformulier en deze ook op te sturen.

Vraag 1: noteer hier de eerste letter van uw voornaam en de eerste drie letters van uw achternaam. Met deze gegevens kunnen wij de registratieformulieren ordenen.

Vraag 2: noteer in welke gemeente u werkzaam bent

Vraag 3: geef aan of u gedurende uw werkzaamheden in de afgelopen week ouderen (65 plussers) gezien heeft. Wanneer u niet zeker bent van de leeftijd van een oudere die u gezien hebt gedurende uw werkzaamheden, kunt u uitgaan van uw schatting.

Vraag 4: wanneer u ouderen gezien heeft, geeft u hier aan met hoeveel ouderen u in aanraking bent geweest gedurende uw werkzaamheden. Ook hier kunt u, wanneer u niet zeker bent van iemands leeftijd, uitgaan van een schatting.

Vraag 5: geef s.v.p. aan hoeveel van deze ouderen u al eerder, sinds de start van de informantstudie, gezien heeft. Deze informatie geeft ons de mogelijkheid om eventuele overlap in de resultaten te traceren.

Vraag 6: noteer hier of u vermoedens heeft van ouderenmishandeling bij één of meerdere ouderen die u de afgelopen week gezien hebt.

Vraag 7: geef aan bij hoeveel ouderen er sprake is van vermoedens/signalen van ouderenmishandeling.

Deel II: Registratie van de signalen

Deel II van het registratieformulier vult u in voor de oudere(n) die u in de afgelopen week tijdens het uitoefenen van uw functie/werkzaamheden gezien heeft, en van wie u vermoedens/signalen van ouderenmishandeling heeft.

Deel A: uw persoonlijke informatie

Bij Deel A wordt u gevraagd om persoonlijke informatie over uzelf op te geven. Deze informatie wordt uitsluitend gebruikt om u te kunnen bereiken indien toelichting op het formulier gewenst is. Dit onderdeel is verplicht. Zonder deze informatie is uw registratieformulier niet bruikbaar voor het onderzoek.

Vraag 1: geef de eerste letter van uw voornaam en de eerste drie letters van uw achternaam. Met deze gegevens kunnen wij de registratieformulieren ordenen.

Vraag 2: geef de eerste letter van de voornaam en de eerste drie letters van de achternaam van de oudere waarvoor u het formulier invult.

Vraag 3: noteer het geslacht van de oudere waarvoor u het formulier invult

Vraag 4: noteer het geboortjaar van de oudere waarvoor u het formulier invult. Noteer tevens of dit antwoord gebaseerd is op een schatting.

Vraag 5: geef aan of u voor de oudere waar u dit registratieformulier voor invult al eerder een formulier heeft opgestuurd.

Vraag 6: geef aan of u voor deze oudere graag een tweede maal het formulier invult. Dit kunt u bijvoorbeeld doen wanneer u nu duidelijkere signalen heeft van ouderenmishandeling, of wanneer u nu juist van mening bent dat er geen sprake is van ouderenmishandeling maar u eerder een formulier heeft ingestuurd toen u dit wel vermoedde. Wanneer u reeds een formulier heeft ingevuld voor deze oudere, en niet van mening bent dat er een reden is om het formulier opnieuw in te vullen, dan kunt u stoppen met invullen.

Vraag 7: geef aan wat de woonsituatie is van oudere. Woont de oudere zelfstandig, of in een verpleeghuis? Wanneer de oudere in een verpleeghuis woont, dus niet zelfstandig, kunt u na deze vraag stoppen met het invullen van het registratieformulier. Wanneer u niet bekend bent met de woonsituatie van de oudere, noteert u onbekend.

Deel B: de mishandeling die door u wordt vermoed

In Deel B kunt u de mishandeling die u vermoedt beschrijven. We vragen u te beschrijven wat u weet door op de vragen een zo volledig mogelijke antwoord te geven. Het is begrijpelijk dat u niet op elke vraag een exact antwoord heeft. Daarom vragen we u om bij Toelichting zoveel mogelijk details in te vullen. Alle informatie is bruikbaar en waardevol voor het onderzoek. Mocht u te weinig ruimte hebben om uw waarneming te beschrijven, gebruik hiervoor dan het Blok *Extra toelichting* aan het einde van het registratieformulier. Geef ook aan wanneer u twijfels heeft of erg onzeker bent over uw antwoord.

Vraag 8: beschrijf welke gebeurtenis er volgens u heeft plaatsgevonden. Geef hierbij zo gedetailleerd mogelijk weer wat u gezien heeft of wat u weet van de situatie.

Vraag 9: beschrijf waarom de situatie uw aandacht trok en waarop uw vermoeden is gebaseerd. Wees hierin zo specifiek mogelijk en baseer uw beschrijving op uw eigen perspectief op de situatie.

Vraag 10: geef voor zover mogelijk aan wanneer de ouderenmishandeling heeft plaatsgevonden. Geef bij benadering de meest recente datum aan van het incident. Het is ook mogelijk om een periode of duur van incidenten aan te geven. Noteer tevens de frequentie van de ouderenmishandeling. Wanneer u niet helemaal zeker bent, vragen we u een schatting te maken.

Vraag 11: geef aan welke vorm(en) van ouderenmishandeling u vermoedt. Hiervoor kunt u gebruik maken van Bijlage I *Definities van ouderenmishandeling*. Indien van toepassing kunt u meerdere vormen van ouderenmishandeling noteren. Wanneer u niet zeker bent van een antwoord, ga dan bij het invullen van deze vraag uit van een zo goed mogelijke schatting.

Vraag 12: beschrijf uw observaties met betrekking tot de gevolgen van de ouderenmishandeling, dus de symptomen, het letsel etc. Wees zo concreet mogelijk en noteer alle details die u heeft over de gevolgen. Ga bij het invullen van deze vraag uit van een zo goed mogelijke schatting, ook wanneer u niet geheel zeker bent.

Vraag 13: geef per vorm van ouderenmishandeling aan hoe zeker u bent van uw vermoeden van ouderenmishandeling. Doe dit per vorm van ouderenmishandeling apart. U kunt dit doen door het hokje van uw keuze aan te kruisen. Ga hierbij uit van de volgende verdeling:

1 = heel onzeker

10 = heel zeker

Vraag 14: geef een indicatie van de ernst van de ouderenmishandeling. Om dit in te schatten kunt u gebruik maken van Bijlage II *Definities van de ernst van het letsel*. Ga bij het invullen van deze vraag uit van een zo goed mogelijke inschatting op basis van uw eigen waarneming.

Vraag 15: Beantwoord de gestelde vragen over de pleger zo compleet mogelijk. Wanneer u niet zeker bent van uw antwoord gaat u bij het invullen uit van een vermoeden/schatting. Indien er sprake is van meerdere plegers vragen we u in het tekst vak toelichting te geven.

Deel C: de oudere

Deel C richt zich op de informatie met betrekking tot de oudere waarvoor u het registratieformulier invult.

Vraag 16: noteer hier de cijfers van de postcode van de oudere. Wanneer u niet zeker bent, omcirkel dan het antwoord 'onbekend'.

Vraag 17: geef aan wat de etniciteit van de oudere is. Mocht u niet geheel zeker zijn, vink dan 'onbekend' aan. .

Vraag 18: geef hier een zo goed mogelijke schatting van de sociaal economische status van de oudere. Deze schatting kunt u maken op basis van inkomen, uitkeringen, indruk van de thuis- en persoonlijke situatie van de oudere, etc. Geef bij 18b aan of u een schatting maakt of dat u zeker bent van uw antwoord.

Vraag 18c: geef aan wat voor een soort type(n) inkomen de oudere volgens u heeft. Ga hierbij uit van een zo goed mogelijke schatting.

Vraag 19: noteer hier zo goed mogelijk hoe volgens u de fysieke gezondheid van de oudere is en of er volgens u sprake is van ziektes, aandoeningen en/of lichamelijke beperkingen (beperkingen, handicaps, gehoorbeperking, zichtbeperking, dementie, verslavingsproblematiek etc.). U kunt ook extra toelichting geven over de fysieke gezondheid van de oudere.

Vraag 20: geef aan of u bekend bent met de verschillende geformuleerde psychische of cognitieve gesteldheden. Ga uit van uw eigen inschatting. Noteer onbekend wanneer u het niet weet. U kunt een toelichting geven.

Vraag 21: geef aan in hoeverre de oudere volgens u zelfredzaam is in het dagelijks handelen. Ga hierbij uit van uw eigen inschatting.

Vraag 22: geef aan in hoeverre u financiële problematiek vermoedt. Hierbij gaat het om een inschatting op basis van uw eigen waarneming. Denk bijvoorbeeld aan het niet kunnen betalen van boodschappen, problemen met het financieren van onderdak en/of een armoedig aanzicht van woning en verwaarlozing oudere.

Vraag 23: geef aan of u vermoedt of de oudere eenzaam is. Ga hierbij uit van uw eigen inschatting (oogt de oudere eenzaam, geeft de oudere aan eenzaam te zijn, etc.).

Vraag 24: noteer of u vermoedt of er sprake is van sociaal isolement. Het gaat hier om een inschatting op basis van wat u ziet tijdens het contact met de oudere (zijn er anderen aanwezig in het huishouden, geeft de oudere aan geen sociale contacten te hebben etc.). Geef eventueel verdere toelichting over de situatie van de oudere die u van belang acht.

Deel D: leefsituatie van de oudere

De vragen in Deel D geven inzicht in de leefsituatie van de oudere waarbij u een vermoeden van ouderenmishandeling heeft.

Vraag 25: noteer de burgerlijke staat van de oudere. Wanneer u het niet zeker weet en uitgaat van een schatting, geeft dit dan aan. Wanneer u geen schatting durft te maken, vink dan *onbekend* aan.

Vraag 26: noteer met wie de oudere volgens u op één adres woont. Meerdere antwoorden zijn mogelijk. Wanneer u niet zeker bent en geen schatting durft te maken, vink dan *onbekend* aan.

Vraag 27: geef aan welke personen volgens u aanwezig zijn in de sociale kring van de oudere. Noteer hier enkel de personen die niet samen wonen met de ouderen, maar die buiten het huishouden om in contact staan met de oudere. Ga ook hier uit van een zo goed mogelijke inschatting.

Noteer eventuele extra toelichting in het tekst vak.

Einde van het registratieformulier

Heeft u vragen?

Als u tijdens het onderzoek vragen heeft, dan kunt u met ons contact opnemen. Dit kan op werkdagen tussen 09:00 en 17:00 via:

Naam: Remy Boerhoop
Tel: 020-5315334
Email: Remy.Boerhoop@regioplan.nl

Bijlage 12 Definities van vormen van en ernst van ouderenmishandeling

Definities van vormen van ouderenmishandeling

In het Actieplan Ouderen in veilige handen van het ministerie van VWS luidt de definitie van ouderenmishandeling:

Al het handelen en het nalaten van handelen van al degenen die in een terugkerende persoonlijke of professionele relatie met de oudere (iemand van 65 jaar of ouder) staan, waardoor de oudere persoon lichamelijke en/of psychische en/of materiële schade lijdt en waarbij van de kant van de oudere sprake is van een vorm van gedeeltelijke of volledige afhankelijkheid.

Kenmerkend voor ouderenmishandeling is de gedeeltelijke of volledige afhankelijkheidsrelatie met de pleger. Afhankelijkheidsrelaties zijn relaties die zich kenmerken door een ongelijkwaardige machtsverhouding tussen twee personen, waarbij de afhankelijke over onvoldoende mogelijkheden beschikt om deze situatie te doorbreken. Naast bekenden uit de huiselijke kring, kan het bij ouderenmishandeling ook gaan om plegers in de hulpverlening, professionals of vrijwilligers.

Hieronder worden de verschillende vormen van ouderenmishandeling uiteengezet. Dit is geen uitputtende lijst van vormen en symptomen. Het is namelijk onmogelijk alle mogelijke uitingsvormen van ouderenmishandeling op papier te zetten. Wat hieronder staat zijn voorbeelden; ze laten vooral zien hoe divers ouderenmishandeling is.

Fysieke mishandeling

Elke fysieke interactie waarmee ernstige schade wordt toegebracht of dreigt te worden berokkend in de vorm van fysiek letsel. Voorbeelden zijn: blauwe plekken, schrammen, zwellingen, fracturen en brandplekken. Striemen aan de enkels en/of polsen kunnen wijzen op bondage, waarbij ouderen worden vastgebonden aan bedden of stoelen. Andere vormen kunnen zijn: hardhandig beetpakken, bedreigen of letsel toebrengen met een steek- of vuurwapen.

Verwaarlozing

Er is sprake van verwaarlozing wanneer de oudere niet in haar of zijn levensbehoeften wordt voorzien. Hieronder vallen bijvoorbeeld: het geven van te

weinig voedsel en drinken, te veel of te weinig medicatie en verwaarlozing van de persoonlijke en huiselijke hygiëne. Andere voorbeelden van verwaarlozing zijn: weigeren om de noodzakelijke zorg te verlenen of toe te staan dat deze zorg verleend wordt in geval van een diagnostische indicatie daarvoor, in gebreke blijven om een verdere diagnose te verwerven of toe te staan met betrekking tot de vastgestelde problematiek, geen professionele behandeling verwerven of toe te staan wanneer diagnose stelt dat deze nodig is, of het niet geven van de behandeling die nodig is, zoals het geven van medicatie op basis van professionele aanbeveling.

Psychische mishandeling

Hierbij gaat het om schade die in de zin van psychisch letsel wordt toegebracht of dreigt te worden toegebracht. Voorbeelden zijn: treiteren, negeren, onvoldoende aandacht geven, het zelfbeeld ondermijnen, vernederingen, beperkingen van de privacy, beledigingen of bevelen geven.

Financiële mishandeling

Hierbij gaat het om het wegnemen of profiteren van bezittingen van de oudere. Voorbeelden zijn: het financieel kort houden van de oudere, het stelen van geld, juwelen of verkoop en/of gebruik van goederen van de ouderen zonder toestemming. Andere voorbeelden zijn: het gedwongen veranderen van het testament, onverklaarbare schulden en huurachterstand.

Seksuele mishandeling

Hierbij gaat het om het verrichten van seksuele handelingen met of in het bijzijn van de oudere, waarmee deze zelf niet instemt. Voorbeelden zijn exhibitionisme, betasting, kussen, verkrachting en verplicht kijken van porno.

Schending van de rechten

Hierbij gaat het om situaties waarin het recht op vrijheid, privacy en zelfbeschikking van de oudere worden ingeperkt. Bijvoorbeeld het achterhouden van post, het wegsturen van bezoek, het thuis houden van de oudere tegen diens wil in, en het belemmeren van de zelfbeschikking.

Definities van de ernst van ouderenmishandeling

Spreeken we van ouderenmishandeling bij een eenmalige snauw, of moet het minstens gaan om een flinke klap? Afbakening van wat wel en wat niet als ouderenmishandeling gezien moet worden is lastig. Een ruimere of striktere

opvatting heeft direct invloed op welke gevallen je wel of niet meetelt als ouderenmishandeling.

In dit onderzoek betrekken we zowel moedwillige mishandeling, waarbij iemand bewust de mishandeling pleegt om de oudere te benadelen of letsel toe te brengen, als onbewuste, onbedoelde mishandeling.

Onderstaand overzicht geeft **de definities van de ernst van het letsel** en de schadelijke invloed weer.

Ernst	Omschrijving
Geen	Er is geen aanwijzing dat mishandeling of verwaarlozing van de oudere heeft plaatsgevonden
Bedreigd	De gezondheid of de veiligheid van de oudere werd ernstig bedreigd maar er is geen bewijs dat letsel is ontstaan
Waarschijnlijk	Er is geen duidelijk letsel of probleem zichtbaar, maar het is waarschijnlijk dat de oudere geestelijke of emotionele schade heeft opgelopen gezien de ernst van de mishandeling die heeft plaatsgevonden
Matig	Letsel of conditie van de oudere bestaat uit observeerbare symptomen op lichamelijk, geestelijk, emotioneel of gedragsgebied.
Ernstig	Letsel of conditie van de oudere heeft geleid tot de noodzaak voor professionele behandeling om acuut lijden te verhelpen of aanwijsbare schade op lange termijn te voorkomen
Fataal	De verdachte mishandeling heeft geleid tot de dood van de oudere, of daartoe bijgedragen

REGIOPLAN
BELEIDSONDERZOEK

Regioplan
Jollemanhof 18
1019 GW Amsterdam
T +31(0)20 531 53 15
www.regioplan.nl